

J. H. NEWMAN

ELMÉLKEDÉSEK

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

J. H. NEWMAN

ELMÉLKEDÉSEK

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

Nihil obstat. Budapestini, die 30. Dec. 1945. Dr. Polycarpus Radó. O. S. B. censor. — 21/1946. Imprimi permittitur. In S. monte Pannoniae, die 9. Jan. 1946. Chrysostomus Kelemen, archiabbas. — Nihil obstat. Dr. Michael Marcell, censor dioecesanus. — Nr. 1901/1946. Imprimatur. Strigonii, die 11. Apr. 1946. Dr. Joannes Drahos, vicarius generalis.

Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Felelős: Ketskés János.

AZ ATYÁNAK ÉS FIÚNAK ÉS SZENT- LÉLEKNEK NEVÉBEN. AMEN.

1.

1843 szeptember 24-én felejthetetlen esemény játszódott le egy kis angol város kicsiny anglikán templomában. Littlemore papja belépett a kápolnába. Ott nyugodott édesanyja is állandóan virágokkal díszített sírjában. Prédikálni kezdett. Beszédének tárgya: *The parting of friends*: a jó barátok szétváló útja. Egyik szemtanu így számol be az eseményről: „Mikor Newman — ez volt a pap neve — a szószékre lépett, hallgató csönd töltötte be a templomot. Mindenki érezte, hogy oly szavakat fog hallani, melyek örökre felejthetetlenek maradnak. A vallásos páthosz nagy mesterének ez a beszéde volt valamennyi beszéde között a legpatetikusabb. Mindenki sírt, csak a szónok nem. Nyugodtan, kissé meghajolva jött le a szószékről, megáldozott és oldalt letérdelt, amíg barátja az istentiszteletet befejezte“. Este pedig ez a barát naplójába ezt jegyezte föl: „Megtörődött lélekkel térek haza. Ez a prédikáció a tiszta Newman volt“.

Most kétévi imádságos várakozás és nagy lelki küzdelem folyt le Newman lelkében, de azután egy imádságban töltött egész éjtszaka után másnap letette a katolikus hitvallást egy olasz páter kezébe. Majdnem ugyanabban az időpontban, amikor a fiatal Renan nagy lelki küzdelmek után elhagyta a Saint Sulpice szemináriumot

és atyáinak Egyházát. Saját lelke számára a visszatérő békét talált, a távozó nyugtalan életet és szomorú halált. Az Egyház számára pedig az egyik nagy veszteséget így ellensúlyozta a Gondviselés egy nagy nyereséggel.

Ennek az anglikán papnak egyik legelső könyve, a „*Via media*” azt akarja bizonyítani, hogy az igazság mindig középen van, és hogy Krisztus igaz egyháza a katolicizmus és a protestantizmus szélsőségei között az anglikán egyház. A tekintély elvének a túlfeszítése és a szubjektív önkény között ez a legjobb forma, hogy az embereket az igazságra és az üdvösségre el lehessen vezetni. Az az egyház, melyben megvan a tekintély, de túlzás nélkül, és fölébreszti gyermekeiben a szabadság szellemét, de egyúttal tudja azt meg is kötni, ha bizonyos határokat átlépett, az igaz egyház, — és ez az anglikán.

Annyira szívvel-lélekkkel ragaszkodik a maga egyházához, hogy tanulmányútja alkalmával Rómából ezt írja édesanyjának 1833-ban: „Ó, ha Róma nem Róma volna! Itt nyugosznak sírjukban a mártírok, az apostolok és a szentek. Azokat az emlékeket és tájakat látjuk mi is, amiket ők néztek; innen kapta meg Anglia az evangélium áldását... És mégis napnál világosabb előttem, hogy az egyesülés vele lehetetlen. Róma kegyetlen egyház, lehetetlent kíván; minket önállóságunkért kiközösít, a mi közeli összeomlásunkra számít és már előre diadalmenetet tart”.

1. Mi ment végbe Newman lelkében e két állomás között? Nézzük meg ezt a csodálatos életet nagy vonásaiban.

Külső adat kevés van. Született 1801 február 21-én. Édesapja jómódú kereskedő volt, édesanyja

azoknak a francia hugenottáknak a leszármazottja, akik Angliába menekültek. Newman eleinte ingadozott a pályaválasztásában a matematika és az irodalom között, de hamarosan döntött a papi és a tudós hivatás mellett. Mikor pappászentelték, 1828-tól 1843-ig Oxfordban volt plébános a Saint Mary egyetemi templomban.

Az első kételyek akkor merültek föl lelkében, mikor az Egyház prófétai hivatalát tanulmányozta. Kutatása közben ugyanis a monofiziták történetét is áttanulmányozta, és egyre jobban rádöbbsent, hogy az anglikánok alapjában nem mások, mint a XVI. és XIX. század monofizitái. Nyíltan meg is írja, hogy a római Egyház alapelvei ma is egészen ugyanazok, mint akkor voltak, csak az eretnekek maguk változtak. Világosan látta, hogy az anglikánizmus nem azonos az ősegyházzal, hanem a protestantizmussal rokon, viszont az ősegyház teljesen azonos a katolicizmussal. Maga is megjedtt ettől a föl ismeréstől. Barátját kérte, imádkozzanak egymásért, hogy táruljon föl valami más kivezető út. Vagy ha már a Róma felé való visszatérés kikerülhetetlen, akkor előbb haljanak meg.

Fejlődésének második állomása irodalmi működésével van kapcsolatban. Megindult az oxfordi mozgalom, melynek legfőbb törekvése az volt, hogy az anglikánizmust és az ősegyházat harmóniába kapcsolja. Ennek a mozgalomnak vezetőjeként röpiratsorozatot indított meg ezzel a címmel: *Tracts for the Times* (Időszerű röpiratok). Ezekben tárgyalt az anglikán egyház megújulása érdekében a dogmák értelméről, a szakramentumokról, az apostoli leszármazásról, az állammal szemben való függetlenségről stb. Nagy vihart vert föl a 90. traktátusa, és az eredmény lett, hogy el kellett

hagynia plébániáját, és 1841-ben a kis Littlemor papja lett. De az isteni kegyelem már gyorsan működött lelkében. Öt év múlva már katolikus, azután két év múlva Rómában pappá szentelik, és még ugyanabban az évben megalapítja Birminghamban az első angol oratóriumot Szent Néri Fülöp szellemében.

2. Most tűnik ki lelki nagysága, mert majdnem harminc esztendőn keresztül csak gyanúsítás és elnyomás éri éppen katolikus részről, de ő mindezt türelmesen viseli. Legnagyobb ellenfelei Manning és Wiseman bíborosok voltak. Úgy érezték, hogy Newman minden antirómai mozgalomnak középpontja Angliában, és a legteljesebb mértékben a liberális katolikus típusát látták benne. A pápának küldött egyik jelentésben azt írják róla, hogy ő a legveszedelmesebb ember Angliában.

Az első nagy csalódás volt Newman számára a katolikus egyetem alapítása Dublinban. 1851-től 1858-ig rektora is volt, és intellektuális középponttá akarta fejleszteni nemcsak az ír ifjúság számára, hanem az egész angolnyelvű katolikus fiatalság számára. Ellenfelei pedig szeminárium-félének képzelték és akarták. A küzdelem vége Newman visszavonulása lett.

Második csalódása az angol bibliafordítás átjavítása volt. Ezt az angol prózának máig is elismerően legnagyobb mestere ragyogóan oldotta meg. Írt is tanulmányt a Biblia filozófiájáról, munkatársakat gyűjtött, szétosztotta a szerepet, már jelentős kiadásai is voltak. Ekkor ürügyként, éppen anyagi okokból, vállalatának a megszüntetésére kényszerítették, és a már megjelent példányokat magának kellett visszavonnia. Nem maradt más tere, mint a szószék, hogy onnan a béke szavait

hirdesse, és az imádság, hogy abban Istennel találkozáva, a kicsinyes emberekről megfélekedjék. Állásfoglalását saját szavaival lehet a legjobban jellemezni:

„A dolgokon nem javítunk engedetlenséggel, mert ezáltal csak bonyolultabbá tesszük a helyzetet, és késleltetjük az eredményt. A mi feladatunk: engedelmeskedni. Csak legyünk türelmesek és minden jóra fordul... A tények logikája adja majd a legjobb és legbiztosabb tanítást Isten szándékairól... Az idő nagy orvosság, és minden jogtalanság megbosszúlója. Ha mi türelmesek maradunk, Isten fog helyettünk cselekedni. Ő dolgozik ugyanis mindazok javára, akik nem magukért dolgoznak...”
„Néha jobb valamit meg nem tenni, mint rosszul tenni. Türelmeseknek kell lennünk és Istenben bízunk. Ha ő azt akarja, hogy cselekedjünk, akkor majd meg is adja hozzá az alkalmat.”

Ebben az időben írja talán legszebb művét: *Apologia pro vita sua*. A könyv a becsületéért és lelki egzisztenciájáért való harcból származott és mégis a békének a szavával záródik és oly himnuszt zeng a barátságról, hogy George Eliot ennek hallatára könnyekre fakadt, hogy ilyen szeretet lehet még a földön.

Jó kezekbe tette le a maga sorsát, mert eljött az idő, mikor maga Róma szolgáltatott igazságot. Meghalt IX. Pius pápa és egyik utolsó szava a mellette térdelő Manning számára ez volt: „*Addio, carissimo!*” Ez Manning hatásának is búcsút jelentett. Megválasztották az új pápát és megkérdezték, hogy milyen irányban folytatja politikáját. XIII. Leó pápa erre azt felelte: Várják meg az első kardinálisomat: — ez pedig Newman lett.

Most lélegzett föl a 78 esztendő törhetetlen

öreg. Ezt írja barátjának: „*Haec mutatio dexteræ Excelsi*. Most vége van végre azoknak a beszédeknek, miket az én kétséges katolicizmusomról és az én liberálizmusomról folytattak . . . Én azon fáradoztam, hogy ügyemet Isten kezébe tegyem és türelmes maradjak. Íme láthatja, hogy Isten nem feledkezett meg rólam”.

Még 11 évig viselhetette Newman szellemi frissességben a bíort, és amikor 1890 augusztus 11-én meghalt, akkor megvalósult annak a sírföliiratnak a szava, melyet maga Newman választott és hagyott végrendeletül a világ számára: *Ex umbris et imaginibus in veritatem*: a földi lét homályából és szimbolikájából az élő Isten világosságára és igazságára jutott el.

2.

Imádságos lelkének kincseit szeretném a magyar katolikusokkal megismertetni. Mély világnézetének föltárását kedves tanítványomra és rendtársamra, Olajos Elrédre hagytam, és ő le is fordította Newman apológiáját és megírta teljes életrajzát. Hogy ezeket az imádságokat ne csak szavukban, hanem szellemükben is magunkévá tessük, próbáljunk beletekinteni az imádságok szerzőjének imádkozó lelkébe. Laros a következőkben foglalja össze Newman tanítását:

1. a) A legnagyobb hiba az imádságos élet kialakításában, hogy az imádságot nagyon is az érzelmek ügyének tekintjük és benne a belső megbékülést keressük. Az a panasz, hogy nem tud valaki imádkozni, legtöbbször nem mond mást, csak azt, hogy hiányzik az érezhető vigasztalás. De Newman arra mutat rá — amit Szent Benedek szava már régen hirdet —, hogy az imádság *opus Dei*,

Isten számára végzett munka. És mint minden munka, egyszerre fáradság is, de öröm is. Egyszer az egyik, másszor a másik vonása domborodik ki, de egészen elválasztani egymástól nem lehet. Az emberek azonban csak az örömet akarják a fáradság nélkül, és elfelejtik, — amit Szent Benedek is már olyan régen hirdetett, mikor az imádságot *officiumnak* nevezi, — hogy az kötelesség, és a kötelesség teljesítése fáradságba, önlegyőzésbe kerül. A lelki örömök csak ennek a kötelesség-teljesítő munkának a fűszerei. Ügyességet és eredményt ugyanúgy, mint a munkánál, csak hosszú és szabályos gyakorlás után várhatunk. Az imádság tehát megkíván éppen ezért bizonyos fegyelmet és rendet, mind az időben, mind a formákban, hogy az ne süllyedjen le a hangulat és a szeszély vonalára, és végül is ne maradjon egészen el. A természetes lustaság oly nagy, hogy minden ürügy jó az imádság elhagyására vagy megrövidítésére.

Newman ezt írja: „Az Úr maga meghatározott időt választott ki, hogy az Atyával társalogjon. Igaz, hogy gondolata állandó szent szolgálat volt, mégis azt olvassuk, hogy elment a hegyre, és ott egyedül az egész éjszakát imádságban töltötte. Ez áll az apostolokra is. Különösen Szent Pál hirdeti a szabályos imádságnak kötelezettségét. A zsol-táros szava is: *Napjában hétszer mondom neked dicséretet igaz ítéleteid miatt*, arra sarkal, hogy lehetőség szerint hasonlóan cselekedjünk; mert a jámbor hangulaton kívül, melyben a napot el kell töltenünk, van ünnepélyes és közvetlen megnyilatkozása az imádságnak is, és ezt meghatározott szabályszerűségekkel kell elvégezni, amint ez önmagában is szükségszerű és — amit Krisztus szava szent kötelességnek jelentett ki”.

A napi foglalkozás az embert lefelé húzza, de a szabályos és rendezett imádság megadja a szükséges ellenerőt fölfelé. Newman szava pontosan a következő: „A napközben végzett imádság valóban a lélek legjellemzőbb vonása. Akik elhanyagolják, hogy meghatározott időben és a meghatározott módon imádkozzanak, azok más időben sem fogják ezt jól megtenni, vagy egyáltalában meg sem teszik. Az élet megszokott foglalkozásai közben is szükséges, hogy gondolatunk nyugodt, erős és összeszedett legyen, mert csak így tudunk valamit elérni, mennyivel inkább szükség van erre az örök üdvösségéért való munkában. A Szentírás a magánimádság számára seholsem ajánl pontos időt, de a rendszeres reggeli és esti imádságot mégis oly világosan jelzi, hogy ezt tagadhatatlanul kötelességnek kell tekintenünk. De emellett a mi gyarlóságunk és gyöngeségünk kíván gyakoribb és szabályozott imádságot; mert hogy állandóan Isten jelenlétében járjunk, ahhoz meg kell szoknunk, hogy gondolatainkat Istenre és az örökkévalóságra irányítjuk, és ezt csak az imádságban megtartott vas szabályszerűség és szilárd rend által lehet elérni“.

b) Második alapoknak veszi Newman azt a tényt, hogy Isten kegyelmeit az imádsághoz fűzte. Megfoghatatlan ugyan, hogy az ember oly hatalmat kaphasson, hogy az Örökkévalót a maga akarata szerint irányítsa, de mert Isten maga jelentette ki ezt, azért nekünk ehhez kell igazodnunk. Mivel pedig minden napnak megvan a maga baja és gondja, azért a szabályszerűség föltétele annak, hogy a mi állandó kívánságaink beteljesedést találjanak. Nincs értelme annak a mondásnak, hogy Isten tudja, mire van szükségünk, és megadja, amit ő jónak lát. Isten az imádságot nem maga miatt,

hanem mi miattunk rendelte el, hogy általa az ő kegyelmének befogadására és a sors elfogadására alkalmasak legyünk. Így a mi természetünk megint csak azt kívánja, hogy imádságos életünkben őrizzük meg a hagyományos formákat és tartsuk meg a meghatározott időket.

Ennek a szabályszerűségnek a kialakítása bizony sokszor kényelmetlen, és ezért ellenkező akaratumk sokszor akar abban pusztán formaságot látni. Minden rend bilincs a függetlenségre törekvés számára. Terhesnek, külsőségesnek és fölöslegesnek érzi, és okokat keres, hogy elhagyhassa a rendet. Így mondja Newman: „Nincs nehezebb, mint fegyelmezettnak és szabályokhoz alkalmazkodónak lenni a vallásosságban. Viszont nagyon könnyű itt és ott, egyszer-másszor vallásos hangulatnak átadni magunkat, és az érzelmeket esetleg mesterséges eszközökkel is megtartani. Különösen, ha valami új lép szemünk elé a vallásos életben, az áhitat nagyon könnyen felkarolja azt. De mikor az mindennapivá öregedik, az érdeklődés is lankad és a gyakorlat is elmarad”.

Az imádság ilyen esetekben nem a kötelesség teljesítése és nem a vallásos érzületnek a következménye, hanem természetes hangulat, de ezt csak a szabályszerűség tudja azután tudatos, személyes cselekedetté változtatni. Newman szava: „A Sátán ismeri ezt a tényt. Jól látja, hogy a rendezett magános imádság az igazi istentiszteletnek képe és oltalmazója. Aki a szabályszerűséget abbahagyja az imádságban, az azt a főszközt veszíti el, mely figyelmezteti őt, hogy a lelki élet engedelmesség a törvényadó iránt, nem csupán érzelem, vagy tisztán szeszély. Ebből származik, hogy nagyon sokan, főként a magasabb társadalmi osz-

tályból, az istentiszteletnek ahhoz a módjához szoktak hozzá, mely formában és időben való szabályozottságával nem kíván tőlük semmiféle önmegtagadást és áldozatot. Bár betegségükre ez lenne a rendes orvosság, ők mégis tartalmatlan külsőséget látnak benne, és azt mondják, hogy a hívőnek nincs szüksége az idő, a hely és a formák megtartására. A valóság pedig az, hogy tulajdonképeni imádságos életük egyre jobban süllyed. Először elhagyják a magánimádságokat, — azután elhanyagolják a vasárnap helyes megszentelését, — majd eltűnik lassan a lelkükből az engedelmség eszménye a szilárd és örök törvényekkel szemben, — végül megengednek maguknak olyan dolgokat, miket lelkiismeretük elítél, és lassan elvesztik a lelkiismeret irányítását az igaz és a helyes felé. Mikor így elvesztették az Istentől akart belső vezetőt, arra kényszerülnek, hogy más vezetőt keressenek: az értelmüket. Ez azonban magától keveset vagy semmit sem tud a vallásról. A vak értelem ad ugyan nekik valami rendszert jóról és rosszról, de saját kívánságaiknak és ösztöneiknek hízeleg, és az embert a maga szeszélyének a rabjává teszi. Ez lesz az engedetlenségnek a következménye, mikor a látszólag csekély dolgokat hagyja el kezdetben, de a végén a nyílt hitetlenségbe torkollik. Mindazok, akik a pusztulás útjára léptek, azzal kezdték meg az első lépést, hogy elhagyták a szabályszerű imádságot”.

2. a) A formális imádság mellett Newman szerint szükség van a *vallásos érzületre* az élet imádságos kialakítására. Ezt nevezi Szent Pál apostol *szünet nélküli imádságnak* (1. Tessz., 5, 17). A vallásosság a lélek állandó és szilárd magatartása az örök dolgokkal szemben. Ezért egyrészt függ a megismerés-

től, melyet a láthatatlan realitásokról birunk, másrészt pedig az akarat segíti, hogy egész lélekkel ezeknek magát alárendelje. Így mondja: „A vallásosság szubjektív értelemben állapot, a lélek magatartása. Úgy van rajta, mint letehetetlen ruha. Az ember nem tud egyik órában vallásos, a másik órában vallástalan lenni. Az ember reggel éppoly jó, mint délben vagy este. Vallásossága tulajdonság, forma, amelybe gondolatait, szavait, cselekedeteit önti, úgyhogy azok egy egésznek a részeivé lesznek. Istent látja minden dologban; minden cselekedet figyelmét a lelki javakra irányítja, miket Isten neki kinyilatkoztatott; minden újat az isteni akarat mértékével mér meg. Aki így cselekszik, arról el lehet mondani majdnem betű szerint, hogy mindenkor imádkozik. Betölti ugyanis az a tudat, hogy Isten előtt áll és az ő színe előtt jár, és így egész természetesen minden pillanatban az imádságnak és a dicséretnek, az alázatos vallomásnak és a szívből fakadt bizalomnak belső nyelvén Ahhoz fordul, akit mindenkor szem előtt tart.”

„Vallásosnak lenni tehát másszóval annyit jelent, mint az imádságot megszokni. Ezt akarja mondani a Szentírás, mikor azt ajánlja nekünk, hogy mindent Isten dicsőségére cselekedjünk. Vagyis úgy kell Isten jelenlétét, Isten parancsait mindenkor szemünk előtt tartanunk és úgy kell mindenkor ennek megfelelően cselekednünk, hogy mindaz, amit tesszünk, az engedelmesség nagy, egyetemes képévé alakuljon. Olyan engedelmesség képévé, mely szünet nélkül tanubizonyságot tesz arról, aki minket alkotott és kinek szolgálai vagyunk. Így a vallásos engedelmesség Isten iránt mintegy bennünk lakó lélekké lesz, melynek hatása érvényesül a lélek minden megmozdulásában. Mint az egészséges és

erős ember egészsége és ereje megnyilvánul minden cselekedetében. Lépésében, hangjában, mozdulatában, arc kifejezésében, bizonyos módon mindenhol tehát megmutatja a testnek életerejét. Hasonlóképpen azok is, akiknek a lelkük valóban egészséges és erős, akikben megvan a tiszta és mély hit abban, akiből van az ő lényük, és Szent Pál szavai szerint mindenben, amit tesznek, akár esznek, akár isznak, Isten színe előtt járnak, így szakadatlan imádságban élnek. Az imádság a lelki élet számára ugyanaz, mint vérünk lüktetése és mint a lélekzetvétel a test élete számára. Amint balgaság volna azt hinnünk, hogy élet van a testben, amikor az hideg, mozdulatlan és érzéketlen lett, éppolyan balgaság lenne élőnek nevezni egy lelket, ha már nem imádkozik. A lelki élet állapota vagy megszokása a benső imádságnak megszakítatlan tevékenységében áll, abban nyilvánul meg."

b) „De hogy imádkozik a legtöbb ember? Milyen az Istennel való állandó érintkezése? Imádkoznak néha-néha, amikor különös módon szükségük van Isten segítségére, vagy megzavarodtak, akár mert veszélytől félnek, akár mert érzésviláguk fölkavarodott. Nem tudják sem azt, hogy mit jelent állandóan Istennel érintkezni, sem pedig azt a szokást nem ismerik, hogy legalább meghatározott időt szenteljenek Istennek. Mily szomorú gyöngeséget mutat az imádság szelleme még a jobb hívőknél is. Kérdezze meg csak mindegyikünk, hogy milyen gyakran imádkozott, amikor szorongatásban volt, és milyen ritkán adott hálát, amikor imádsága meghallgatásra talált. Hasonlítsuk csak össze, milyen komolyan tudunk imádkozni, mikor szenvedés fenyeget, és milyen lagymatagon és bénán marad el azután a hálaimádság. Ez mindjárt tudatosítaná

bennünk, hogy milyen kevéssé bírjuk még az imádság helyes szellemét, és mennyire függ még buzgóságunk a véletlen indításától. Vagy tegyük más próbát. Fogadjuk meg, hogy ugyanazt az imádságot egy vagy két hónapon át ismételni fogjuk, és hasonlítsuk össze azt a komolyságot, amellyel első ízben mondtuk ki és próbáltunk értelmébe belehatolni, azzal a lanyhasággal, mellyel a végén végeztük."

„Honnan van, hogy a láthatatlan világról nincs meg bennünk az az igaz kép, melyet a hit ad meg, hanem csak puszta álom él bennünk, mely egy éjtszakán át tart, de reggel a világi gondok szétfoszlatják. Bent van-e Isten állandóan a mi gondolatainkban? A nap folyamán gondolunk-e rá és az Ő Fiára, a mi Udvözítőnkre? Amikor eszünk és iszunk, hálát adunk-e neki, még pedig nem csupán külső megszokásból, hanem szívből? Amikor magábanvéve helyes dolgot teszünk, fölemeljük-e lelkünket hozzá, és törekszünk-e arra, hogy az ő dicsőségét mozdítsuk elő? Mikor hivatásunkat gyakoroljuk, gondolunk-e reá és az a kívánság lelkesít-e, hogy az Ő akaratát még jobban megismerjük és még tökéletesebben betöltsük? Vágyva-vágyjuk-e az ő kegyelmét, hogy minket megvilágítson, megújítson és megerősítsen?"

Newmannek ezeket a szavait azért idéztük, mert egyrészt ezek segítenek megérteni az itt közölt elmélkedéseket és imádságokat, másrészt pedig bizonyítják azt a belső rokonságot, mely megvan Newman tanítása és Szent Benedek szelleme között. A mai embernek való fölfogása mellett éppen ez a rokonság szerettette meg velem Newman imádságait. Ezért szeretném, ha a magyar hívők közt is jobban ismerős lenne a XIX. század talán legnagyobb katolikus hittudósának a lelki képe. Eddig

csak itt-ott találtam néhány imádságát. Sokat lefordítottam magam is a „*Kiáltás a mélyből*” című imakönyvemben. Megjelent a Szalézi Művek kiadásában Newman elmélkedéséből két kis füzet: *Nagypéntekre és Május hónapjára*. Ezen két kisebb munkája után az elmondottakon kívül még azért is adom most közre ezeket az elmélkedéseket, mert most van százados évfordulója e nagy szellem megtérésének.

3.

Úgy érezzük azonban, hogy kell még néhány szót szólnunk ezeknek az elmélkedéseknek tárgyáról és formájáról is.

1. *Tárgya*: Isten és akit ő küldött, Jézus Krisztus. Szent János mondja — és mindörökre igaz, amit mond, — hogy ez az örök élet: megismerni Istent és megismerni az ő küldöttét, a mi Urunkat. A régi világ nagy emberei elmélkedésükben elsősorban erre törekedtek, míg a mai ember Isten kedvéért ugyan, de magát keresi. A régiek célja az volt, hogy Istent és Krisztust egyre jobban megismerjék, és ezzel már itt a földön megízleljék az örök élet előízét, — az újabbak rendszeresen és módszeresen hibáik levetésével és az erények gyakorlásával foglalkoznak. A régiek ezért élvezhették a béke nyugalmát, az újabbak megkapták a harc izgalmát.

Az ősi krisztusi fölfogásnak ma is ható képviselője, Szent Benedek, legelsősorban és mindenekelőtt azt kívánja gyermekeitől, hogy valóban Istent keressék. Ez nemcsak a belépés és befogadás föltétele, hanem ez a szentbenedeki életnek legelső programja. Itt valóban áll: Aki keres, az talál; — de áll Szent Ágoston szava is: Nem keresnétek, ha már nem bírnátok. Csak egyre többet akarunk bírni

belőle, egyre mélyebben szeretnék Istenbe elmerülni. (Szép példákat találunk az Istenbe való elmerülés csodás gazdagságára Lucie Christene Naplójában is. Ha mi is szeretnék az Egyetlenről elmélkedni, mert Máriával vágyunk az „*optima pars*” és az „*unum necessarium*”, akkor ezt is ajánlani tudjuk Newman elmélkedéseinek kiegészítése gyanánt.)

Míg a mai ember lelki problémája, hogy *milyen* vagyok és hol állok a lelki élet útján, a régieknek egyetlen problémája csak ez volt: *kié* vagyok? Istené-e vagy sem? Newman ennek a régi szellemnek a képviselője a mai világban. Különös varázsa éppen ebben van, hogy mint tudja az ősi eszményt közel hozni a ma emberéhez.

Azt is mondhatnók, hogy ezeknek az elmélkedéseknek lelke a dogmatika, míg a modern elmélkedések irányítója a morális. De míg a dogma megismerése elsegít a misztikához, addig a morálissal megragadunk az aszkézisben. Igaz, hogy amikor a mai hívők ezt a szót hallják: misztika, akkor a lelki életnek rendkívüli jelenségei: látomások és hallomások, elragadtatások és fölemelkedések stb. jutnak az eszébe. Ebből Newman elmélkedéseiben semmit sem találunk. Sőt talán első olvasásra nagyon is „*intellektualista*” eszmefuttatásnak látjuk. Próbáljuk meg csak azonban mi is elimádkozni a tabernákulum előtt, és akkor megérezzük bennük ugyanazt a tüzet, mint amit a liturgia formájában hideg, de lelkében lángoló collectái gyujtanak bennünk.

2. *Alakjában* is visszatér Newman a régi kor „*affektív meditációjához*”. Akik nagyon keresik a módszert és a rendszert, azok talán nem is fogják elmélkedésnek találni. De még kevésbé fogják el-

mélkedésnek ítélni, akik szerint az elmélkedésnek gyakorlati föltételben és még aznap megvalósítandó tettben kell kivirágoznia. Amíg valaki a tisztulás útján jár, addig elmélkedései valóban föltételben és föltételei tettekben virágozhatnak ki. De ha valaki már a világosság életét éli és Istennel egyesülés ízét kóstolgatja, az már nem tud ígérni és fogadni, mert itt a lélek csak nézni és látni, megtapasztalni és szeretni tud: — Newman pedig ezt az utat járja.

Ha mégis valami szabályt akarunk megállapítani mind a régi bencés aszketikus iskola meditációja, mind pedig Newman itt közölt elmélkedései számára, akkor hasonlattel tudjuk ezt megtenni. Az ember testi életének főfunkciója, a lélegzés, két ütemből áll: belélegzésből és kilélegzésből. Ha az imádság és elmélkedés a természetfölötti élet legfőbb funkciója, lélegzetvétel a kegyelem világából, akkor ebben is ezt a két ütemet találjuk meg, hol világosabban, hol burkoltabban.

Az első, a belélegzés, amikor engedjük az égi igazságokat lelkünkbe szövődni. Szinte mély lélegzetet veszünk a hitigazságok levegőjéből. Ez a munka még inkább az észnek a tevékenysége, mely emlékezetébe idézi a megismertet, máshonnan merített tudásával kiegészíti, összekapcsolja, életté alakítja.

A második mozzanat a kilélegzéshez hasonlítható, mikor imádságban az ég felé fordul az ember, szárnyat ad szíve vágyának és sóhajtással, fölfelé töréssel, Isten után való sóvárgással siet égi hazája felé. Ez pedig már az érzelem feladata. Nem szeret az, ki nem érez, — és nem lát az, aki nem szeret. A mai ember fél az érzelemtől, és lelki életét az

értelem látására és az akarat törekvésére alapozza, — a régiek nemcsak hogy nem féltek az érzelmeiktől, hanem még imádkoztak is érte, amint ezt bizonyítja a Misszálé könyörgése is: „*Pro dono lacrymarum*”.

De hol marad akkor az akarat és a tett? Végső eredményben nem ezek a döntők a lelkiéletben? A békét a földön nem a jóakarátú embereknek ígérte az Isten? És az égbe nem tetteink kísérek el minket?

Nem hiányzik az akarat tevékenysége ebben az elmélkedésben sem, de nem erőszakos feszüléshez és lázas tevékenységhez hasonlít, hanem a magvető munkájához. Nem akar azonnal valamit alkotni, hanem csak el akarja ültetni az Igét szive talajába, azután rábizza ezt az időre és a kegyelemre, tudván, hogy majd a maga idején az elvetett mag meghozza gyümölcsét.

Ezek a megjegyzések nem akarnak értékkülönbséget megállapítani a régi és az új elmélkedés között, — csupán rámutatnak arra a tényre, hogy van egy ma már sokaktól elfelejtett régi meditáció is. Ennek képviselői közé tartozik Newman is, akinél nemcsak mélyebb gondolkodója, de főként lángolóbb imádkozója alig volt napjainknak.

Budapest, 1945. Szeplőtelen Fogant. ünnepén.

Szunyogh X. Ferenc O. S. B.

I. A TEREMTŐ ISTEN.

1.

Mindenki saját útján halad.

a) Isten mindent jól és a jóra teremtett, mindenkit önmaga saját egyéni javára hozott létre. Ami egynek jó, korántsem az a másiknak. Ami az egyiket boldogítja, a másiknak szerencsétlenség. Isten úgy határozott, a boldogság legnagyobb fokát akkor érem el, ha isteni tervét bűnös módon nem zavarom. Ő látja sajátosságomat, nevemen szólít; ismeri erőm határát és tudja, minek felelek meg legjobban és hol találom meg legnagyobb boldogságomat. Ő azt készségesen meg is akarja nekem adni.

Igen, Isten tudja mi az én boldogságom: én azonban nem tudom. A jóra és boldogságra nincs általános szabály; ami tetszik az egyiknek, nem tetszik a másiknak. A tökéletességhez Isten sokszor különös utakon vezet. Jól tudjuk, Ő csak a mi valódi boldogságunkat akarja, mi azonban nem ismerjük sem igazi boldogságunkat, sem az oda vezető utat. Vakok vagyunk és magunkra hagyot-
tan eltévednénk az úton. Azért teljesen az Ő vezetésére kell bízunk magunkat.

Egészen az Ő kezébe helyezzük magunkat és nem ijedünk meg, ha ismeretlen utakon vezet. Ez: „via mirabilis” — csodálatos út —, amint az Egyház mondja. Biztosak lehetünk, jól vezet bennünket. Oda vezet, ami valóban leginkább

javunkra szolgál, nem pedig ahogy mi azt elképzeljük, vagy ahogy az másoknak felelne meg.

b) Istenem! Teljesen és fenntartás nélkül kezdebe helyezem magamat. Jólét vagy nélkülözés, öröm vagy bánat, barátság vagy egyedüllét, becsület vagy megalázás, dicsőség vagy megvetés, kényelem vagy kínlódás, jelenléted, Uram, vagy elrejtettséged: — minden jó, ha Tőled jön. Te vagy a szeretet és a bölcsesség! Mit kívánhatnék ennél többet? Akaratod szerint vezéreltél és dicsőséggel fogadtál. Rajtad kívül mim van a mennyben és kit keressek itt a földön? Testem előregszik, lendülem ellankad! De Te, szívem Istene maradsz és osztályrészem mindörökké (1848 márc. 6-án).

2.

Rendeltetésem!

a) Isten önmagában teljesen tökéletes és boldog volt, dicsőítésére mégis egy világot akart létrehozni. Ő mindenható, mindent önmaga hozhatott volna létre, de szent akarata az volt, hogy terveit teremtett lényei által valósítsa meg. Mindannyian az Ő dicsőségére vagyunk teremtve, azért vagyunk itt, hogy akarátát teljesítsük. Azért teremtett, hogy legyek, és azt tegyem, amire egyedül én és senki más nem rendeltetett. Isten szándékaiban megvan a kijelölt helyem és az Ő világában senki más nem foglalhatja azt el. Legyek bár szegény vagy gazdag, tiszteljenek vagy veszenek meg az emberek, Isten ismer és nevemen szólít.

Azért teremtett, hogy szorosan meghatározott módon szolgáljam, valami olyan értéket bízott

reám, melyet senki másra sem. Megvan a magam missziója: — ideleln ugyan lehet, hogy ez homályban van előttem, a másvilágon majd megtudom. Tervei kivitelénél valamiképp szüksége van reám, mint ahogy minden arkangyálnak megvan a kijelölt helye a mindenségben. Csak nem szabad kudarcot vallanom, mert különben mást szólít helyettem: — kőből is tudja hívni Ábrahám gyermekeit! Részem van tehát a nagy isteni műben, a lánc egyik szeme vagyók, egy szál az embereket összekötő kötelékből. Isten nem hiába teremtett. Amennyire tudom, művét teljesítenem kell. Működési körömben a béke angyala, az igazság hirdetője kell hogy legyek már azzal is, hogy megtartom parancsait és hivatásom szerint szolgálom.

Azért bármi is legyek és bárhol is tartózkodjam, teljes bizalmamat Belé helyezem: életemet nem élhettem le hiába. Ha beteg vagyok, betegségem Őt szolgálhatja: ha levert vagyok, bánatom hódoljon Neki; ha szükségben vagyok, vigyen ez a szükség közelebb Hozzá. Betegség, tanácstalanság és nyomor szükséges eszközök lehetnek valamilyen nagy cél eléréséhez, ami megértésünk határán túl esik. Isten semmit sem tesz hiába; Ő tudja mire jó, ha életemet meghosszabbítja vagy megrövidíti. A bánat kelyhét nyujthatja nekem, elboríthat szellemi csüggedéssel, vagy elfödheti előttem a jövőt: Ő mindig tudja, mire szolgálnak ezek.

b) Ó, Adonai! Te irányítottad Izraelt és vezérelted Józsefet, ó, Emmánuel, Te kifürkészhetetlen bölcsesség, teljesen Neked adom át magam, Benned bízom szívvel és lélekkel. Bölcsőbb vagy mint én; jobban szeretsz, mint én sajátmagamat. Cselekedj bennem és általam, ahogy Neked tetszik.

Szolgálatodra születtem, hogy a Tiéd, egyedül a Tiéd legyek, a Te vak eszközöd. Én nem kívánok látni, sem tudni, egyedül csak azt kérem, használj fel. (1848 márc. 7.)

3.

A Teremtő szeret engem!

a) Nincs olyan emberi szellem, mely fel tudná fogni a szeretetnek azt a fokát, melyet az örök meny-nyei Atya egyszülött Fia iránt érez. Ez a szeretet örök és végtelen; oly mérhetetlen, hogy a teológusok a Szentlelket nevezték e szeretet után, ezzel akarták kifejezni ennek a szeretetnek a végtelenségét és tökéletességét. Azonban gondolj arra lelkem és hajolj meg alázatosan a félelmes titok előtt: ahogy az Atya szereti Fiát, úgy szeret a Fiú téged, ha kiválasztottjai közé tartozol. Nyomatékosan jelentí ki: „Ahogy az Atya szeretett, úgy szeretlek én titeket; maradjatok meg tehát a szeretetben”. A kinyilatkoztatott igazságok egész körében van-e ennél a titoknál magasztosabb?!

A szeretet, mellyel a Fiú téged, a teremtett lényt körülvesz, hasonló az Atya szeretetéhez a még világra nem jött Fia iránt. Ó milyen csodálatos titok! Ez magyarázza meg az érthetlent, felvette emberi alakomat és meghalt értem. Az első titok elébe vág a másodiknak, de csak a másodikban teljesedik. Ha nem szeretett volna olyan határtalanul, akkor nem is szenvedett volna érettem. Most értem meg, hogy azért ment értem a halálba, mert úgy szeret engem, mint apa a fiát; sőt nemcsak úgy, mint a halandó apa, hanem ahogy az örök Atya örökön élő Fiát szereti. Most fogom fel

a megfoghatatlan, feneketlen megalázás értelmét! Inkább engem óhajtott megváltani, mint új világokat teremteni.

És milyen állhatatos az Ő szeretete! 'Ádám óta szeret bennünket. Kezdet kezdete óta mondta: „Soha sem foglak elhagyni, vagy elfelejteni”. Még a bűnben sem mondott le rólunk. Rólam sem! Mindig újból és újból reám talált és vérével megváltott. Magára vállalta és elhatározta, akaratom ellenére is megszerzi számomra az üdvösséget, ami ellen oly makacsul védekeztem. Mi mást akar most tőlem, miután örökkön élő szeretetével vett körül? Semmi mást, mint hogy viszontszeressem, olyan szegényes mértékben, ahogy teremtett lény alkotójával szemben érezni tud.

b) Ó, titkok titka: az Atya mérhetetlen szeretete Fia iránt olyan, mint a Fiú szeretete a mi irányunkban. Miért van ez, Uram? Mi jót találtál bennem szegény bűnösben? Miért tekintettél reám a szeretet mély, átható pillantásával? „Mi az ember, hogy törődsz vele? Mi a teremtett lény, hogy meglátogatod őt?” A szegényes test, a bűnös lélek, csak kegyelmedben tud élni, ezért feléjük irányítottad szeretetedet. Teljesüljön műved bennem, Uram, és ahogy szerettél engem a világ kezdete óta, engedd, hogy úgy szeresselek viszont mindörökké.

II. A MEGVÁLTÓ ISTEN.

1.

Urunk lelki szenvedései.

Midőn Jézus nagy tanításait bevégezte (Máté 26, 1), így szólt tanítványaihoz: „Az Emberfiát elárulják, hogy megfeszítsék”. Ahogy a hadsereg hadirendben felvonul, ahogy a hajó tüzelőállásba helyezkedik, ahogy a haldokló végrendeletét elkészítve Isten felé irányítja gondolatait, úgy foglalja az Úr mégegyszer össze tanításait, elismétli fáradhatatlanul a szeretet szavait: — és utána megkezdli szenvedéseit. Szabad elhatározásából távolítja el a korlátot, mely eddig távol tartotta tőle a Sátánt, megnyitja emberi szívét a szörnyű szorongatásoknak, mint a halálraítélt katona, aki maga vezényel tüzet önmaga ellen.

És nemsokára megjelent a Sátán, hogy rövid időre hatalmába kerítse az Urat.

Tanítványai között elégedetlenség és rosszindulatú bírálat csúnya szelleme terjedt el. Az egyik elkezdte és úgy látszott, hogy a többi is utána megy. Jézus lelki szemei előtt ott lebegett halálának egész lefolyása, egészen a sírbatételig. Kitartó akarattal mindig erre gondolt. Megjelent egy asszony, illatos olajjal megkenete szent fejét; a szeretetnek ez a külső jele betöltötte az egész házat s az Úr tiszta lelkére a mindhalálig tartó gyengédség és hűség fátyolát borította. Ekkor azonban megszólal az áruló durva hangja; most

tárja fel először bensőjét és így nyersen megszentelteleníti azt a megszentelt órát. „Ad quid perditio haec?” Mire való ez a pazarlás? Mondja a hűtlen kezelő, aki lopásait piszkos fősvénykedéssel akarja takargatni és sajnálja Urától az utolsó tiszteletadást külsőségeit. A bethániai ünnep csendes és meghitt összhangját így töri meg az egyenetlenség rikoltó hangja. Bizalmatlanságot és elégedetlenséget vetnek és így minden megváltozik. A Sátán megkezdte működését.

Ahogy Júdásból egyszerre kifakadt, hogy mi lakik benne, tovább nem késlekedett, hogy aljasságát keresztülvigye. Elment a főpapokhoz, megegyezett velük az összegben, melyért Mesterét kiszolgáltatja. Az Úr látta, mi megy végbe lelkében. Látta, amint a Sátán bebocsátásért kopogott szívéen és az megnyílt előtte, mint ismerős, megbecsült és bizalmas barát előtt. Látta Judást a főpapokhoz menni és hallotta megállapodásukat. Igen, ezt egész idő alatt látta; — akkor is, mikor Júdás még közösségükben élt; látta már a hivatás pillanatában is! Más valami: eseményt a jövőben homályosan megsejteni, és más azt közvetlen közelben tudni. Urunk már lelkileg is át akarta élni a sötét hálátlanság egész kegyetlenségét, aminek Ő áldozata és játékszere lesz majd. Júdással bizalmas barátként bánt és megértésének számos tanujelét adta. Saját maga és az apostolok pénztárosává tette, csodatevő erővel ruházta fel és beavatta őt a mennyei birodalom titkaiba, elküldte prédikálni és helyettesei egyikévé tette. Így persze a szolga hibái a mesterre vetettek rossz fényt. Midőn egy pogányt a barát keze törrel leszúrt, így kiáltott fel: „Te is fiam, Brutus!” Mélységes elhagyatottság érzését kelti fel, ha az ember megérzi az emberek — a barátok — hálátlanságát!

Isten nap-nap után találkozik hálátlanságunkkal, de isteni lényé nem érzi azt fájdalmasan. Azért akart emberi szívet, hogy a hálátlanság teljes súlyát átérezze. Istenem, érzed-e ott fenn a menyekben irántad tanúsított hálátlanságomat? (1855 aug. 18.)

Látok lelki szemeimmel egy férfit; nem tudom megmondani fiatal-e vagy öreg. Lehet ötven éves, de lehet, hogy csak harminc. Egyszer ilyennek, máskor olyannak tartanád. Arcának kifejezése megfoghatatlan és szóval ki nem fejezhető. Talán azért látszanak vonásain a kor jelei, mert minden bűn terhét ő viseli. Tény, hogy ez az arc tiszteletreméltó, mégis gyermekded, méltóságteljes, nyugodt, szelíd, szerény. Ragyog róla a szentség és jóság bája. Ezek a szemek vonzanak és meghatják szívem; lehellete édes és önmagam fölé emel. Ó, szeretném örökké ezt az arcot nézni és csodálatát soha abba nem hagyni!

Hirtelen egy durva embert látok közeledni, kemény ököllel sujt az égi arcba. Kemény kéz ez, durva ember keze, talán fegyvert is rejtegetett. Őt azonban nem lepi meg. Jézus előre látja a dolgokat, nyugodt és komoly marad, az izgalom legkisebb nyoma sem látszik rajta, arckifejezése változik el csupán, mert arca megdagad és egy idő után az ütés hatására arca elveszti minden báját, mintha felhő ereszkedett volna reá.

Ki emelt kezét Jézusra? Lelkiismeretem azt mondja: „Te magad voltál az”. Remélem ugyan, hogy most nem én vagyok az, de lelkem a rettenetes tényt magát vizsgálja. Képzeld el, Krisztus előtted áll és te kezedd szentséges arcát ütöd meg! Azt mondod: „Ez lehetetlen, ezt nem tudnám és nem is fogom soha megtenni!” De mégis megtet-

ted. Minden szándékos bűnőddel ezt titted. Jelenleg Jézus már nem szenvedhet, de földi életében megérezte volna a fájdalmat. Vess pillantást a multba és emlékezz arra az időre, napra és órára, midőn szándékosan nagy bünt követtél el. Talán kigúnyoltad és csúfot úztél a szentségből. Talán testvéredet, Jézust sötét gyűlölettel megsértetted. Talán tisztátalan cselekedeteket vittél véghez! Talán Isten szava előtt szándékosan befogtad füledet. Ilyen és másfajta bűnökkel, melyeket jól ismersz, sujtottál a Legszentebb arcába.

b) Ó, mélységesen megsértett Mesterem, mit mondjak? Bűnös vagyok! A kétségbeesés mély örvényébe esem, Testvérem, ha nem emelsz föl. Nem tudok Reád nézni; reszketek Előtted, befedem szemem, arccal földre borulok. A Sátán leránt a mélybe, ha nem könyörülsz rajtam! Rettenetes előtted állni, Rád tekinteni, fordítsd azért Te a szememet Feléd és örökké csak Rajtad fog függeni. Tisztító tűz tekintetedet kiállani! Reám néz az, ki ellen annyit vétkeztem. Te azonban szent vagy, megengeded újra és újra, hogy nézzelek, pedig oly méretetlenül megbántottalak. Színed látása az életem, egyetlen reményem. Látásod egyedüli üdvöm, Téged nézlek, akit bűneim megsebesítettek. Színed elé állok és nézlek: ki akarom állani tekintetedet, hogy tüzében megtisztuljak.

Istenem, hogy nézhetek arcodba, ha belsőmben mélyen gyökeredző hálátlanságomra gondolok. Ez már szokásommá lett és változatlanul uralkodik bennem, sőt még ijesztő módon növekedik is! Napnap után elárasztasz jóságoddal. Te magad vagy táplálékomban, ahogy Júdásnak is táplálékul adtad magad és mégsem hozok gyümölcsöt, újból és újból hálátlan vagyok. Meddig, Uram, még? Mikor

szabadítasz meg ebből a nyomorult rabságból, ettől a végzettől? Ugyanaz, aki Júdást megkaparintotta, öreg napjaimra kezét az én vállamra is reá tette és nem tudom, hogyan húzzam ki magam hatalma alól. Nap-nap után mindig ugyanaz. Mikor adsz az eddig nyújtott kegyelmeknél még nagyobb kegyet, azt, hogy hasznomra fordítsam jótéteményeidet, hogy azok gyümölcsöt is hozzanak? Mikor adod kegyelmed hatását, mely egyedül adhat szegény haldokló lelkemnek erőt és az örök életet? Uram, nem tudom, dicsőségedben mennyire okozok Neked fájdalmat, azt azonban tudom, minden újabb bűn, hálátlanság, melyeket most követek el, azok közé a sebek és ütlegek közé számítanak, melyek szenvedéseid közben Reád hullottak. Engedd, minél kevesebb részem legyen szenvedéseidben. A napok múlnak és látom, mindig újabb bűnökkel fájdalmaid előidézője voltam. Elismerem, hogy a legkedvezőbb esetben is, mint ember szolidárisan felelős vagyok a látások bűneiért is; szomorú azonban látni, hogyan növekszik napról-napra egyre fokozottabban a magam részesedése is. Ha mások meg is sértenek, ne engedd, hogy én is megbántsalak! Ne tórd, hogy testi és lelki kinjaidat még én is növeljem. Add, hogy ráeszméljek, kevesebbet kellett volna szenvedned, ha bűneim nem fokozták volna fájdalmadat. Uram, olyan szorosan vagyok megkötözve, hogy nem tudom magam kiszabadítani! Mária, könyörögj értem! Szent Fülöp, részesíts közbenjárásodban, ha méltatlan vagyok is arra. (1885 március 10.)

2.

Az Úr lemond az emberi részvétről.

1. a) A résztvevő szeretet örök törvényszerűség, jelképe a legszentebb Szentháromság egymás-iránti kimondhatatlan szeretetének, vagy jobban mondva, a három isteni személy szeretete minden emberi szeretet előképe és kiteljesedése. Isten, a végtelen egység mindig három személyű volt. Az Atya öröktől fogva boldog volt Fiában és a Szentlélekben és azok benne; öröktől fogva egy az Isten és még sincs egyedül. Lényének megfoghatatlan igazságában és személyének ismétlődésében tökéletes és végtelen boldogságot élvez és ezt semmiféle teremtett dolog már nem is fokozhatja. Egyedül csak a Sátán terméketlen és magányos, csak ő van önmagára utalva, csak ő és követői! Midőn a Fiú értünk a földre szállt és emberi testet vett fel, nem akart földi szeretet nélkül élni. Harminc évet töltött Máriával és Józseffel a földön, így az égi Szentháromság földi mását alkotta. Milyen tökéletes, boldogító összhang uralkodott hármuk között! Egyiknek már tekintetét is jobban megértette a másik, mintha bőbeszédűen előadta volna gondolatait. De nemcsak megértették egymás tekintetét, hanem be is fogadták, feleltek reá és teljesítették. Megértésük olyan volt, mint három hangszer tökéletes összhangja: ha az egyiket megütik, valamennyi teljes harmóniában hangzik.

Ezt a szent egységet először József halála zavarta meg. De azért semmiféle zavaró hang nem keletkezett; hisz élte utolsó percéig egy maradt velük. Kötelékeik szorosabbak és bensőségesebbek lettek ereje hanyatlásával, egész addig, amíg

beállt az utolsó betegség és a halál. Olyan volt ez, mint a dallam, mely a dalban végighúzódik és amelyet teljes harmóniában énekel mindenki. Ez a dal József halálával mélyebb és gyengébb hanggal végződött, nem mintha József a maga szentségével az összhangot nagyobbította volna, de a szeretet önmagában számottevő és így midőn József meghalt, csak az egyik hárfa némult el.

Milyen volt a szeretet hármuk között, midőn József meghalt! Mária föléje hajolva tartja őt. József legmélyebb, odaadó áhítattal Máriát nézi és reá támaszkodik: — Isten és az Istenanya karjában van! Ez az utolsó, kimondhatatlan pillanat, mind a hárman érzik a válás fájdalmát, olyan ez, mint a láng, mikor utolsót lobban és azután elhamvad. Érzés nagyságában ehhez a perchez az ellentétes pillanat hasonlítható, midőn Jézus megszületett. Jézus születése és József halála a kimondhatatlan kedvesség és báj két pillanata, egyedülállóak az emberiség történetében! Szent József a limbusba tér, hogy ott Isten színétől távol várja meg, míg ideje érkezett; — Jézus prédikálni, szenvedni és meghalni megy; — Mária pedig tanúja lesz szenvedéseinek, halála után pedig az élet gondjai és a pogányok kőszívűsége közepette Nélküle él tovább.

Jézus születésével kezdődik és József halálával végződik a tiszta, tökéletes szeretet a földi szentháromság három tagja között. József halála, mely ezt megszakította, egy másik szakításnak a kezdetét is jelentette, mely az anya és fia között ment végbe. Harminc évig teljes elvonultságban csak egymásnak éltek, de most már Jézusnak is távoznia kellett, hogy elkezdje prédikációit és szenvedéseit. Első elkerülhetetlen próbaként saját akaratából megfosztotta magát a szeretet közösségétől és

annak örömeitől. A fogantatás percétől anyja és az Ő szíve között az a szeretettel teljes összhang uralkodott, melynek előképe öröktől fogva megvolt közte, az Atya és a Szentlélek között.

b) Nézd, lelkem, e három szív egységét! A hit által, ha látni nem is tudod, részese lehetsz ennek a szeretetnek. Istenem, hiszem és tudom, akkor a földön mennyei dolgok közössége kezdődött és azóta soha meg sem szűnt. Kötelességem és örömöm ebbe a közösségbe belépni, kötelességem és örömöm, hogy akkord legyek abban a csodálatos zenében, amely a názáreti házban kezdett el csengeni. Add kegyelmedet, csak annak segítségével hallhatom és érthetem meg ezt a harmóniát és csak így visszhangozhat bennem. Engedd, hogy lelkem Jézussal, Máriával és Józseffel lélegezzék. Engedd, hogy bennük elmerülve a világtól és annak gondolataitól távol élhessek. Engedd, hogy Őket nézzem örömben és bánatomban egyaránt és édes szeretetükben éljek és haljak.

2. a) Jézus és Mária között a földi együttlét utolsó napja a kánai menyegző volt. A boldogító bensőséges viszony akkor már meg volt zavarva, mert már nem élhettek csupán egymásnak; ahogy nyilvánosságra léptek, a dolgok új rendje kezdődött. Jézus első csodájával nemcsak a maga, de anyja dicsőségét is kinyilvánította, mert hisz anyja kérésére művelte azt. Különösképp megtisztelte anyját, mert szavára tervei sorrendjét megváltoztatta, habár csodatételeinek ideje még nem érkezett el, kérésére az elsőt mégis keresztülvitte. Azonban kérése teljesítésével anyjától e szavakkal vesz búcsút: „Asszony, mi van közted és köztem?” Áldását adta, de visszavonhatatlanul elhagyta; magánosan és támogatás nélkül távozott paradicsomából.

Valóban a világ főpapjának minden földi kötelektől, a hús és vér minden vonzalmától mentesnek kellett lennie, hogy az emberiségnél hivatását teljesítse. Anyjával Názáretben való hosszas együttélésének az lehetett egyik indítóoka, hogy azután megmutassa, mint mond le a földi tűzhely ártatlan és tiszta örömeiről azért, hogy pap lehessen, mint ahogy lemondott az Ég dicsőségéről és boldogságáról, midőn emberré lett. Az Ószövetség sem említi Melkizedek apját és anyját; a leviták is csak akkor lettek méltók papi méltóságukhoz és csak akkor vették fel őket a papi rendbe, ha a természetes vonzalmakkal szemben erőseknek mutatkoztak és így szóltak anyjukhoz és apjukhoz: „Nem ismerlek titeket”, sőt még fegyvert is emeltek övéik ellen, ha a seregek Urának dicsősége úgy kívánta. Hasonlóképp mondja az Úr is anyjának: „Mi van közted és köztem?” Ez volt az elválás áldozata; ez volt az első lépés a nagy áldozati cselekményhez, melyet az emberiség üdvére hoztak; ez volt a felajánlás a szent „hostia” bemutatása előtt. Legdrágább Megváltóm, ki érettem lemondnál anyádról, add kegyelmet, hogy érted egykedvűen le tudjak mondani minden földi barátról és hozzátartozóról.

A legfőbb főpap így szól családjához: „Nem ismerlek titeket”. Mégis egész biztosak lehetünk afelől, hogy szerető szíve e szavak kiejtése közben meleg, gyengéd érzéssel gondolt vissza születése óta eltelt időre, a meghitt gyermekkorra, melyet szülei körében töltött el és akiket most el kellett hagynia. Erzsébet és János is egykor a szent családhoz tartoztak. Erzsébet is mint József, meghalt, s most együtt várakoztak arra a napra, midőn Jézus megnyitja a mennyek kapuit. János már régen megvált a házi tűzhelytől és lemondott mindenféle földi

vonzalomról, megkezdte prédikációit az eljövendő Megváltóról és annak megjelenésére várakozott.

b) Add meg Jézus a kegyelmet, hogy ebben a szent közösségben élhessek. Engedd meg, életem teljen el a Te és barátaid körében. Ne engedd, hogy szívemet a látható dolgok elcsábítsák és ne engedd, hogy szívem másnak szentelje magát, mivel Te láthatatlan vagy. Oly sok barátal áldottál meg, ne tűrd, hogy magamat nekik alárendeljem, vagy reájuk számítsak és bármikép is szívemet hozzájuk kössem. Életem csak Benned legyen, csak azokkal érintkezzem és társalkodjam, akiket a földön Magad köré rendeltél és akikben az égben most gyönyörködsz. Lelkem csak a Tiéd és Veled együtt Máriáé, Józsefé, Erzsébeté és Jánosé.

3. a) Midőn Jézus ideje elérkezett, nemcsak Máriáról és Józsefről mondott le; sok láthatatlan szolgálja és barátja is volt rajtuk kívül, akik szerettek, akikről épűgy le akart mondani. Biztosan gondolhatunk arra, hogy születésétől fogva érintkezésben állott a pátriárkák és próféták nagy szellemeivel, akik eljövételét előkészítették és hirdették. Látjuk Őt egy alkalommal egész napon át Mózással és Illéssel beszélgetni eljövendő szenvedéseiről. Milyen tág gondolatkör tárul így elénk és mily keveset tudunk róla! Hosszú éjtszakákat csak imádkozással töltött el és ez testét és lelkét az alvásnál is jobban felüdítette. Az isteni Mestert senki sem erősíthette volna jobban és úgyszólván új életet öntött belé a dicsőült próféták kara, kiknek Ő előképe és kiteljesedése volt. Társalognhatott Ábrahámmal, aki eljövendő idejét előre látta, Mózással, ki eljövételét hirdette, előképeivel Dáviddal és Jeremiással, Izaiással és Dániellel, akik legtöbbet beszéltek róla. A szeretet legtisztább forrása állott rendel-

kezésére. Mikor szenvedéseit megkezdeni Jeruzsálembe ment, a szent papok, akik áldozataikat reá való tekintettel hozták, elébe mentek. Az az áldozat hasonló volt a maihoz, midőn a pap a szentmisében megemlékezik Ábel, Ábrahám és Melkizedek áldozatáról, valamint Izaiás izzó paraszáról, vagy ahogy lelki közösséget tart az apostolokkal és vértanukkal.

Maradjunk még egy pillanatra Máriánál, mielőtt Fiának, Urunknak lépteit követjük. Egykor megtagadta valakinek, hogy övétől elbúcsúzzék, mielőtt Őt követné, úgylátszik szent édesanyjával szemben is így viselkedett. Vajjon visszatetsző lesz-e Ő előtte, ha Máriával foglalkozunk előbb, akkor, midőn elmékedésünk tárgyának az ő szenvedésének kell lennie? Ó, Mária, áhitattal tiszteljük hét fájdalodat; de ebbe a hét fájdalomba nincs beleszámítva a legnagyobb: a Fiadtól való búcsú. Vajjon nem foglalja-e ez magában az összes eljövendő fájdalokat is? Hogy viselted el az egyszülött Fiadtól való elválást? Milyen komorak lehettek az egyedüllét első sötét napjai! Hová vonultál vissza? Hol töltötted Fiad nyilvános működésének három esztendejét? Kezdetben egyszer megpróbáltál hozzá közeledni, azóta azonban semmi hír sem volt felőled, amíg a kereszt lábánál újra találkozunk veled. A feltámadás leírhatatlan öröme után állandó vigaszod volt, hogy most már senki sem veheti el tőled, minden szenvedés és lealacsonyítás megszűnt az Ő részére mindörökre, nem kell többé érte könnyet ontanod; — és mégis ezután még hosszú évek álltak előtted, melyeket tőle távol, istentelen világban éltél le.

Többi fájdalma mellett a legszentebb Szűz kimondhatatlanul szenvedhetett Fiának elvesztése miatt, akivel harminc évig élt egy fedél alatt. Midőn az Úr tizenkét éves lett, a templomban utal elválá-

sukra és midőn csodatételeinek ideje elérkezett, így szólt anyjához: „Mi van közted és köztem?” — Mi közös kettőnkben? És nemsokára elhagyta Anyját. Egyszer megpróbálta viszontlátni Fiát, de hiába; a tömeg között nem tudott hozzáférközni és Ő nem igyekezett Máriát fogadni vagy szerető szóval illetni. Mária csak a végén vitte keresztül, hogy elmehetett Hozzá és látta, ahogy a keresztfán függ és meghal. Feltámadása után már csak negyven napig marad a földön, anyját hagyta megöregedni és nélküle kellett életét bevégeznie. A szomorúság és elválás milyen hosszú ideje a názáreti boldog harminc esztendőhöz hasonlítva!

Látom Máriát egyedül lakásában, mialatt Fia és Ura Júdeában vándorol, anélkül, hogy helye lenne, hol fejét lehajthatja. Látom kétszeres szenvedését, mert maga oly elhagyatott és Fia oly sok ellenségtől van körülvéve. Vajjon milyen szomorúan telhettek napjai? Néha híre érkezett, hogy Jézus veszélyben van, vagy szükségét szenved. Talán hallotta, hogy Fia a pusztába ment, hogy megkísértessék. Legszívesebben megosztotta volna fájdalmait, de nem szabad. Hozzá is eljutott a szörnyű hír, hogy fia megzavarodott. Rokonai és barátai felkerekedtek, hogy megfogják. Mária is odament, hogy lássa fiát és beszéljen vele, de a nagy tolongásban lehetetlen volt és fia most sem igyekezett Máriát fogadni, vagy szerető szóval illetni. Szomorúan tért vissza újra otthonába, fiától semmi életjel, egyedül él tovább azok között, akik talán nem is hisznek Őbenne.

Látom Máriát újra a mennybemenetel után. Ez is újra az elválás ideje, de ez már tele van vigasszal. A virradat ideje és nem a bánaté. Az Úr távol volt, de már nem a földön és nem szenvedett többet; a halálnak nem volt többé rajta uralma. Naponta

felkereste anyját a megszentelt áldozatban. Látom a szent Szűzet a szentmisénél és Jánost az oltárnál. Elmerülve várja a percet, midőn Fia megjelenik. A szent cselekvés alatt beszélget Vele; magához veszi azt, akinek életet adott egykor.

b) Ó, szent Anya, légy velem a szentmisén, midőn Fiad hozzám jön! Mikor gyermek volt, Őt szolgáltad, midőn felnőtt, ajkán csüngtél és keresztfája alatt álltál! Maradj velem, szentséges Anya, hadd kapjak én is valamit tisztaságodból, ártatlanságodból, erős hitedből. Ő legyen szeretetem és imádatom egyedüli tárgya, mint ahogyan nálad volt.

4. a) Jézusnak még más barátai is voltak, akik mindenkor készen álltak szolgálatára és akikről többet tudunk: — ezek a szent angyalok. Az arkangyal hangja hirdette a Prófétának, az Örökkévalónak Mária méhében való eljövételét; angyalok énekeltek születésénél és imádták a jászolban; angyal vezette Egyiptomba és hozta vissza; a pusztában a kísértés után angyalok szolgálták Őt és vitték keresztül csodatetteit, ha nem akart Ő maga a „legyen“ hatalmi szavával élni. Végül azonban nekik is megparancsolta, távozzanak, mint ahogy anyjával tette. Csak egy állt mellette az Olajfák hegyén, de a szenvedés alatt egész egyedül maradt. Elfogatásakor utal erre, mikor jelzi: az Atya kérésére az egész angyali sereget odaküldhetné; akkor tehát nem voltak mellette. Az Anyaszentegyház a mennybemene-tel napján a dicsőség királyához és az angyalok urához imádkozik, ne hagyjon bennünket árván. Az angyalok ura és parancsolója önként lemondott az angyalok szolgálatáról, hogy szenvedései kelyhét csordultig töltsé.

Midőn anyjától elvált, más emberi barátokat választott ki magának, a tizenkét apostolt, mintha

szertetet keresett volna náluk: szeretni és szeretetni. Ahogy mondta, nem szolgának választotta őket, hanem barátaivá, bizalmasaivá tette őket. Megosztotta velük titkait, őszinte és nagylelkű akart velük lenni, mint az apa kedvelt gyermekéhez. Ki nyilatkoztatásaival boldogabbá tette őket, mint az Ószövetség királyait, prófétáit és bölcseit. Kedves kis gyermekeinek nevezte őket és fölemelte őket a világ bölcsei és tudósai fölé, mert reájuk bízta kincseit. Ujjongott a lelke, ha dicsérhette őket, hogy nehézségei mellett kitartottak mellette és mintegy hálakép bejelentette nekik, hogy tizenkét trónuson fognak ülni, és Izrael tizenkét törzse felett ítélnének. Örült szeretetüknek, mikor a végzetes óra közeledését érezte és az utolsó vacsorán maga köré gyűjtötte őket, mintha támaszt keresne bennük. „Vágyakoztam az órára, hogy halálom előtt együtt fogyasszuk a húsvéti bárányt.” Közte és az apostolok között tehát kölcsönös segítségi vágy és mélységes szeretet uralkodott. Imádásraméltó akarata azonban úgy határozott, hogy még az apostolok is hagyják el, egyedül akart maradni szenvedéseiben. Az egyik elárulta, a másik megtagadta, a többi elillant és ellenségeinek prédául hagyta. Még feltámadása után sem akart egy sem hinni benne. Egyedül lépett a kínzás elé.

Ő a Mindenható és Udvözítő! Lelkét az Isten látásának boldogsága árasztotta el, ezt a lelket azonban minden emberi természetből folyó gyengeségnek ki akarta tenni és így akarta érezni a fájdalmat, melyet az okoz, ha valakit minden földi öröm elhagy. Épúgy, ha neki úgy tetszett, megfoszthatta lelkét Isten jelenlétének világosságától is és ezt meg is tette. Ez volt a végső és legszörnyűbb kín, melyet lelkére mérhetett. Földi hivatása alatt az emberektől

Istenhez menekült, hozzá kiáltott szorongatásai-
ban. Ha az emberek durva hálátlansága túlságosan
reánehezedett, az Istennel való közösség erősítette.
Éjszakákon át imádságba merült. Ilyenkor így szólt:

Az Atya szereti a Fiút és megmutat mindent,
amit Ő cselekszik. Megköszönte az Atyának, hogy
titkait a világ bölcsei előtt elfedte, a kicsik előtt pe-
dig kinyilatkoztatta. Ez a lényeges vigasz volt éltető
eleme és ettől akarta magát megfosztani, nemcsak
részben, hanem egészen.

Szenvedéseinek kezdetén így szól: Halálosan
szomorú az én lelkem. És a végén: Istenem, miért
hagytál el engem? Így mindentől meg volt
fosztva.

b) Istenem, Megváltóm, ki a világosságtól és
vigasztól megfosztva álltál, lelkedet a halálnak sötét
árnyékai vették körül, szíved epedve szomjúhozta
a szeretetet és mindez az emberekért történt, —
ne fosszál meg szíved fényességétől, mert ennek el-
vesztésével elsorvadok és gyengeségemben tönkre-
megyek. Ki más tudná lelkem napjának lehanyatlá-
sát megakadályozni? Ki tudna világosság nélkül élet-
útján vándorolni, ki tudna tiszta levegő hiányában
dolgozni? A szentek talán tudnak, — én azonban
nem. — Én a teremtményekhez fordulnék, saját
gyönyörűségemet hajszolnám, ha Te visszavonulnál
tőlem. Már nem is szomorkodnék, nem éhezném és
nem szomjúhoznám az igazságot, hanem megragad-
nám az alkalmat, és a királyok lakomájának
morzsáin élnék, vagy tán szeméttel, szalmával,
hamúval csillapítanám éhségemet, ami nem mé-
reg, de azért nem is táplálék. Istenem, ne hagyj
el mostani aszályomban és bajomban. Nyujtsd
felém kegyelmed vigaszát. Hogyan tanuljam a leg-
kisebb gyöngédséget vagy szelídséget, ha Reád nem

tekintek? Hogy lehetnék kitartó az imádságban, ami kétszeres kötelességem, mióta az oratóriumban vagyok, ha Te nem bátorítasz és nem adod, hogy örömet leljem benne? Az öreg emberben már alig van hév, önkénytelenül elmarad mások mögött és az elmulasztottat nem tudja pótolni. És mégis, Istenem, nem Szent Fülöp-e az én atyám, aki az életben — úgylátszik — soha nem volt vigasz nélkül? Megpróbáltatásoknak tette őt ki, de arcod fényességét sohasem vontad meg tőle! Szent Fülöp, eszközöld ki részemre békéd és örömed, szelídséged és szeretetreméltóságod, önmehtagadásod és odaadásod egyrészét! Habár helyettesed vagyok, mindenben egyenes ellentéted vagyok.

3.

Urunk testi szenvedései.

1. a) Urunk testi szenvedései nagyobbak voltak, mint valamennyi vértanuéi, mert ő maga így akarta. Minden testi fájdalom foka a testben élő halhatatlan lélek érzékenységének természetétől függ. A növények nem éreznek, mert nincs lelkük, szellemük. Az állatoknak megismerésük foka szerint több-kevesebb érzésük van. Az ember tökéletesebben érez bármely állatnál, mert a szellem él benne. Jézus lelke pedig sokkal mélyebben érzett, mint bármilyen emberi lélek, mert az isteni Igével személyes egységet alkot. Krisztus azért a szenvedést erősebben érezte, mint bármelyik ember, mint ahogy természete messze felülemelkedett az emberén.

A szétszóródás enyhíti a fájdalmat. A csatában sokszor megsebesül a katona és nem is veszi észre. A betegek magas lázban nagyon szenvedőknek látszanak, de ha elmúlt, csak némi izgatottságra és

általános rosszullétre emlékeznek vissza. Épígy lényegesen megkönnyíti a kint az izgalom és a lelkesedés. Előfordul, hogy bennszülöttek, kik cölöp-höz kikötve a lassú halál martalékai lesznek, mégis bizonyos szellemi bódulatban kínjaik ellenére énekelnek. Hirtelen fellépő fájdalom viszonylag könnyebben viselhető el, mint a hosszantartó. A fájdalom tartama teszi azt oly nehézé. Ha emlékezetünk nem idézné vissza természet-szerűleg a fájdalomérzést, melyet egy percben éreztünk, a fájdalom folytatólagos perceiben még fokozottabb mértékben, akkor a szenvedést könnyebben viselnők el. A fájdalmat második percében érzékenyebben érezzük, mert már az első perce is bennfoglaltatik és a harmadik érzékenyebb, mint a második, mert magában foglalja az első és másodikat is és így tovább. A kín idővel növekszik. Krisztust szenvedése alatt sem izgalom, sem lelkesedés, sem lelki közömbösség nem segítette kínjai elviselésében, szembenézett a gyötrellemmel, mielőtt az még elérte volna. Egész emberi lényét kitárta a szenvedés elé és keblébe fogadta. Minden szenvedést a fájdalom teljes tudatában viseli el.

Azért nem akart a bódító italból inni, ez szellemének elkábítására vezetett volna. A szenvedés teljességét akarta átélni. Lelke teljesen csak szenvedésére irányult, semmi sem tudta onnan elvonni. A multat és jövőt olyan tevékeny szellemmel foglalta össze, hogy passiója lefolyásának minden percében minden szenvedése összpontosítva volt, és minden kín, akár elszenvedte már, akár még előtte volt, minden pillanatban jelenvalónak hatott reá. Mindamellett lelke oly nyugodtan, oly józanul, oly izgalommentesen és tisztán szenved, hogy magára veszi a szenvedés egész terhét anélkül,

hogya elutasítani tudná magától. Mindenesetre ártatlanságának és annak tudata, hogy mindennek hamarosan vége lesz, szenvedéseit elviselhetőbbé tette, de még ezt a vigaszt is elhessegette magától, gondolatait minden megkönnyebbüléstől elfordította, csak azért, hogy egész teljességében és tökéletesen szenvedjen.

b) Én Uram és Megváltóm, aki érettem oly tiszta öntudattal, belső összeszedettséggel és szellemi erőd megfeszítésével ilyen gyöttrő kínokat álltál ki, segíts, ha testi fájdalom szörnyű kínja kísértésbe ejt, hogy isteni nyugalmad kis töredékével viseljem azt el én is. Szent Szűz és Anya, ki láttad Fiad szenvedését és vele együtt Te is szenvedtél, szerezd meg a kegyelmet, hogy szenvedéseimet az övével és tieddel egyesíthessem és érdemeitek és a szentek érdemeiért bűneim vezekléseként elfogadtassanak és segítsenek az örök élet elnyerésében. (Nagyhét szerdája, április 19.)

2. a) Urunk szenvedése azért volt oly nagy, mert lelke olyan erősen szenvedett. Ez nyilvánul meg az Olajfák hegyén szenvedett halálos kínja alatt, mielőtt még testi szenvedései elkezdődtek volna. Az első gyötrelem, mely egész testét átjárta, nem kívülről jött, nem az ostorcsapásoktól, a tövisektől vagy szegektől, hanem lelkéből. Lelke halálküzdelmet vívott és ő maga ezt már halálnak nevezte. „Szomorú az én lelkem mindhalálig.” A halálfélelem olyan nagy volt, hogy az egész testet majdnem szét akarta feszíteni. Mint ahogy az özönvíz idején a föld mélyén lévő zsilipek megrepedtek és az ég csatornái megnyíltak, úgy a vér a görcsösen összehúzódó szívből hevesen tört elő minden pórus-

ból és nehéz cseppekben lassan és súlyosan hullott le a földre.

Ilyen élőhalott állapotban maradt Jézus az Olajfák hegyén szenvedett órától egész haláláig, és amint először érzett halálfélelme a lelkéből tört elő, úgy az utolsó is; szíve szakadtáig. Nem az ostorcsapás volt a kezdete és nem a kereszt volt kínjainak bevégezője. Lelki kinja és nem a testi okozta halálát. A hóhérok csodálkoztak, mikor holtan találták. Hogyan halt meg? A remegő, reszkető szív, mely eleinte oly ijesztően ontotta magából a véres izzadságot, végül megtört. Megtört és Ő meghalt. Mindjárt megtört volna, ha az Úr nem akarta volna még fenntartani. S mikor a mérték betelt, megszűnt dobogni.

b) Ő, megkínzott szív: szeretet, fájdalom, félelem, az emberi bűnök látása törtek meg s az a tudat, hogy azokat mint sajátodat kell elviselni, lidércnyomásként nehezedik Reád. Az Isten dicsőségéért való buzgólkodás, a közeledben levő bűn-káosztól való borzadás, mintha bele kellene fulnod az emberiségnek ebbe a kloakájába, a mélységes szégyenkezés, undor és ellenszenv, mit ez Benned keltett, — ugyanakkor azonban a lobogó részvét a saját akaratukból elkárhozó lelkek iránt, kikért hiába haltál meg: — mindezek az érzések és gondolatok halálfélelmedben egyesültek és lelkedre áramlott a szomorúság zuhataga, önként kiszolgáltattad magad ezek hatalmának, ez volt a halálad: Ezt az erős, előkelő, nemes, végtelenül gyöngéd és tiszta szívet a bűn keményen megsebezte.

Irgalmas és jóságos Uram! Mikor érheti el szívem tökéletességednek csak kis töredékét is? Hisz még oly kőkemény, oly gögös, oly hitetlen, oly szűkös, oly önző, oly tisztátalan! Mikor lágyul meg és

válík a Tiedhez hasonlónak? Ó, legalább taníts meg, hogy Téged figyelve kövessék és olyan mélyen és szívből szeresselek, mint ahogy Te legelőször szerettél engem. (Nagycsütörtök, április 20.)

4.

Bevégeztetett.

Most már mindennek vége, Uram, szenvedéseidnek és megaláztatásodnak. Követtünk a pusztában való böjtöléstől egész keresztalálodig. Negyven napig vezekeltünk, az idő hosszú volt és mégis rövid, de most már elmúlt. Könnyebbség ez és megváltás, köszönjük, hogy Bennünket is megváltottál. Köszönjük Neked a szomorúság idejét és még inkább köszönjük, ha előre nézünk az ünnepekre. Bocsásd meg, ha hiányos volt a nagyböjti időnk és örvendeztess meg az ünnepi idők alatt.

Valóban még keveset tettünk érted, Uram! Nagyon is jól ismerjük mennyire közönyösek, lanyhák vagyunk, mennyire hiányzik bennünk az önmegtagadás, a vezeklés szelleme, akkor is, ha nem menthetjük magunkat gyöngé egészségünkkel. Milyen ímmel-ámmal és habozva imádkozunk és elmélkedünk, milyen szórakozottak, kedvetlenek és ingerlékenyek vagyunk! De talán vannak közöttünk, akik többet is tettek. Úgy nézz ránk, Uram, mint egy egészre; lásd meg bennünk a közösséget, és ami jó az egyikben van, váljék hasznára a másoknak is. Áldozatos szenvedéseinkkel ugyan nem érdemeltük ki a húsvéti örömeiket, de azért mégis örvendezünk.

Több örömet és ujjongást érzünk Teéretted, mint a lemondás, amit gyakoroltunk, megérdemelt volna.

Engedd, hogy ez ünnepi érzés Általad önmagában igazolja magát. Mindenható szenvedéseidnek és szentjeid bűnbánatának érdemeiért légy kegyes és irgalmas! Fogadj el mint kis nyájadat szomorú időben, elszakadt országban, olyan évszázadban, mely elvesztette a hitet és szeretetet! Könyörülj rajtunk, kímélj meg minket és adj nekünk békét!

Szeretett Megváltóm! Most a sírban fekszel, de nemsokára újra feltámadsz. „Bevégeztetett”, ezzel megfizetted a váltságdíjat, igazán mindent megtettél. Ó, végezd be bennünk feltámadásodat is! Mivel megvettél minket, használj fel, végy birtokodba és tégy egészen a Tieddé! (Április 22.)

III. ISTEN ÉS A LÉLEK.

1.

Isten a lélek boldogsága.

Téged bírni, lelkek szerelmese, a halhatatlan lélek egyedüli boldogsága. Az örökkévalóság egész boldogsága az, hogy látásodban örvendezünk. Ebben az életben szórakoztathat és gyönyörködtethet ugyan engemet az érzékek mulandó hiúsága, de ez nem tart sokáig; mindezt elveszítjük, mihelyt ezt a világot elhagyjuk. Egy napon minden árnykép eltűnik. Mit tegyek akkor? Semmisem marad hátra részemre, mint a mindenható Isten. Ha a Reá való gondolat most nem okoz örömet, akkor az örökkévalóságban sem marad semmim, amiben örömöm telnék. Isten és lelkem az egyedüli lények, kik az egész világon reám való vonatkozásban megmaradnak. Isten a mindenségben minden, ha akarom, ha nem: Mi lesz velem, ha nem szeretem Őt és ha nem marad más, amit szeressek? Ha ellenszenvet érzek iránta és Ő örökkétartó ideig reám tekint?

Uram, hogy merészkedtem én kimondani, hogy a mindenségben minden Te leszel, ha akarom, ha nem? Nem ezt kellene-e teljes szívvel, lélekkel kívánnom? Rajtad kívül ki nyujthat nekem boldogságot? Ha úgy, mint most az idők és érzékek minden öröme körül is venne, az évek és évszázadok folyamán nem fárasztaná-e ki? Ha ez a világ

örökké tartana, lehetnének-e örökké lelkem tápláléka? Van-e földi dolog, amely végül is nem untatna? Szeretik-e az aggastyánok még azt, amit fiatalságukban szerettek? Ez a világ nem változik-e folytonosan? Biztos vagyok, Istenem, eljönne az idő, bármily távoli is, amidőn a földi örömök kimerülnének és én újabbak után sóvárognék. Te vagy egyedül, Uram és Istenem, az örökkévalóság tápláléka, igen, Te egyedül. Egyedül Te töltheted be és elégítheted ki az emberi lelket. Az örökkévalóság unalmas és szegényes lenne Nélküled, még ha semmi büntetést sem rónál ki. Téged látni, Téged nézni, Téged figyelni az örökkévalóság kiapadhatatlan öröme. Te igazából sohasem változol, de azért mégis mindig és mindig újabb csodálatos mélységeket rejtasz magadban és az elmélkedő értelem mindig új szemszögből hatolhat Beléd. Örökké előlről kezdjük megfigyelésedet, mintha soha nem láttunk volna. Jelenlétedben a gyönyörűség zuhatagként árad, ízleljük, de soha jól nem lakunk vele. Ez, Uram, igaz osztályrészem idelelni és az örökkévalóságban.

Milyen távol vagyok még attól, hogy így cselekedjem! Ezt tisztán látom és be kell vallanom. Szívem árnyak után szalad, mindent előbbre helyezek a Veled való érintkezésnél. Mindig úgy sietek, ha Tőled elmegyek. Sokszor nagyon terhesnek érzem imáim elmondását. Alig van foglalkozás vagy szórakozás, amit ne űznék szívesebben, mint hogy gondolataimmal Benned elmerüljek. Atyám, add kegyelmedet, fogjon el mély szegényérzet ezért a mulasztásért. Ránts ki lustaságomból és hidegségemből és ébreszd fel szívemben a teljes és tökéletes vágyat Utánad. Taníts meg az elmélke-

dés, a lelkiolvasmány és az imádság szeretetére. Taníts meg mindannak szeretetére, amik az örökkévalóságban foglalkoztatják majd lelkemet.

2.

Krisztus a multban, jelenben és mindörökké ugyanaz.

A földön minden változásnak van alávetve. Ezt mondom és hiszem, Uram, de minél tovább élek, annál jobban és jobban érzem is. Egész jövőm kitérve fekszik előtted, félelmetes Uram. Pontos tudod, mi történik velem minden évben, minden nap, egészen utolsó óráig. Én nem tudom, csak azt, hogy életemben állandóan változásokat látsz. Egy év sem múlik el úgy, hogy ne lennék külsőleg és belsőleg más, mint az év kezdetén. Semilyen időszakban sem maradok ugyanaz. Mennyi váratlan és kemény csapás fog még sújtani? Nem tudom, és azt sem tudom, mennyi ideig fogok élni. Állandó változás vezet előre, akár akarom, akár nem. Ó, Istenem, kihez tartsam magam? Itt nincs semmi, mire támaszkodhatnék, vagy amibe belekapaszkodhatnék! És ha megtenném is, elvinnéd tőlem. Tudom, szeretetből ragadnád el tőlem támaszomat azért, hogy egyedül Reád hagyatkozzam.

Rajtad kívül, Istenem, minden változó, Te maradsz egyedül állandó. Mindig ugyanaz vagy, az emberiség igaz Istene és azért változatlan. Te vagy a legritkább és legbecsesebb, az egyetlen kincs, mert egyedül Te vagy állandó. A teremtmény változik, a Teremtő nem. A teremtmény csak akkor menekedhet meg a változástól, ha Reád támaszkodik. Az angyalok Téged szemlélnék és övük a béke, ezért tökéletes a boldogságuk. Nem veszíthetik el,

mert Téged sem veszíthetnek el. Nincsenek gondjaik és bajaik, mert szeretik a Teremtőt, tehát nem valami múltot vagy érzékelhetőt, hanem „Jézus Krisztust, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz”.

Uram, egyedüli Istenem és Mindenem! Ne engedd, hogy valaha is mulandó dolgokat hajszoljak. Ideleln minden semmis, mint a tovasuhanó árnyék. Ne engedd, hogy szívemet valami itt a földön lekössel! Ne engedd, hogy valami is elragadjon Tőled! Végy körül egészen és hassad át egész lényemet. Vedd isteni oltalmad alá ezt a gyenge szívet és ingadozó szellemet! Vonzz magadhoz reggel, délelben, este és légy vigasztalásom. Légy a ragyogó világosság, amire mint vezetőmre és a béke szerzőjére nézek! Engedd, Uram, Jézusom, hogy lángoló és tiszta szeretettel szeresselek! Engedd, hogy azzal a meleg szeretettel, sőt még nagyobb is szeresselek, mint ahogy az emberek e föld teremtményeit szeretik! Add, hogy ez a szeretetem olyan gyengéd és állhatatos legyen, mert a földi szerelemben is ezt tartjuk nagyra. Add, hogy megtaláljalak és érezzem, Te vagy lelkem igazi egyetlen öröme, menedéke, egész erősségem, egyetlen vigaszom, utolsó reményem, legnagyobb félelmem és teljes szeretetem!

3.

A szeretet ténye.

Uram, hiszem, tudom és érzem, Te vagy a legnagyobb jó. Ezzel nem akarom csak azt mondani, hogy a legnagyobb jó és a legfelsőbb jóakarát vagy, hanem a legnagyobb mindent felülmúló szépség is vagy. Hiszem, bármily szép is teremtésed műve, Hozzád hasonlítva, ki minden szépség ösfor-

rása és teremtője vagy, csak por és hamu, még tekintetre sem érdemes semmi! Tudom, az angyalok és szentek tökéletes öröme és boldogsága abból áll, hogy Téged nézhetnek, örök szépség. Már itt a földön dicsőségednek egy sugara szent lelkeket rajongással tölt el. Még én is kicsiségemben érzem mindennek igazságát, mert könyörületből felvetted természetünket és mint ember jöttél közénk. És mi láttuk dicsőségedet, mint az Atya egyetlen szülöttjének dicsőségét. Drága Megváltóm, minél többet figyelem szavaidat, művedet, cselekedeteidet, szenvedéseidet, melyeket az evangélium mond el, annál jobban felismerem csodálatraméltó dicsőségedet és szépségedet.

Jóságos Megváltóm, épp, mert látom, milyen szép vagy, azért szeretlek és azért vágyom Téged mind jobban és jobban szeretni. A létező világban Te vagy az egyetlen jóság, egyedüli szépség és gyönyörűség, semmi sem hasonlítható Hozzád. Végtelenül ragyogóbb és csodálatosabb vagy, mint a legremekőbb teremtmények, ezért veszek körül különleges, semmihez sem hasonlítható, igazán egyetlen szeretettel. Ha Téged szemlélek, Uram, minden homályosnak és zavarosnak tűnik fel. Semmit a földön, még azt sem, ami természetszerűleg a legkedvesebb előttem, nem tudnék úgy szeretni, mint Téged. Inkább mindent elvesztek, csak Téged nem, mert Istenem, Te vagy legfőbb Uram és egyetlen szerelmem.

Te azonban végtelenül jobban tudod nálam, hogy valójában milyen kevésbé szeretlek, hogy csak a Te kegyelmed segítségével tudlak szeretni. Az nyitotta meg szellemem látó erejét, mellyel dicsőségedet megláthattam. Szívemet hatalmába az kerítette és csodálatos szépséged győ-

nyőreire fogékonnyá az tette. Érzékeimnek rettenetes megromlása tudna csak visszatartani, Uram, attól, hogy Téged szeresselek és szemléljelek.

Ki van hozzám közelebb, Istenem, mint Te? És mégis e világ dolgai, minden ami természeténél fogva gyönyörűségemre szolgál, állandóan meg akar fosztani látásodtól!. Itt csak kegyelmed segíthet. Azért, Uram, tartsd távol szememtől, fülem-től, szívemtől az ilyen nyomorult zsarnokságot! Törd szét bilincseimet, emeld fel szívemet, add, hogy egész valóm csak Feléd irányuljon, soha se veszítselek el szemem elől és add, hogy szeretetem napról-napra növekedjék.

IV. A BŰN.

1.

„Ellened vétkeztem egyedül.“

a) Örök időktől fogva, Uram, kimondhatatlan boldogságban éltél, mert Te vagy az egyetlen, legmagasztosabb tökéletesség. Később szellemeket kezdtél alkotni, hogy Veled legyenek és boldogságodban különböző fokokban résztvegyenek. De ehelyett nemsokára felláztak Ellened. Először az angyalok egy része, majd az emberiség nem Neked, másnak kívánt szolgálni. Nem azért teremtettél-e bennünket, hogy boldogok legyünk? Teremtésünkkel boldogabb lettél-e és hogy lehattunk volna mi másképp boldogok, mint ha Neked szolgálunk? És mégsem akartunk boldogok lenni az Általad kijelölt úton, mást választottunk és elhagytunk. Istenem, hogyan köszöntük meg — én is — jóságodat a bűnnel?! Micsoda rút hálátlanság volt ez? Mi lesz büntetésem azért, hogy a nekem szánt boldogságot megvettem és a poklot a mennyek elé helyeztem? Tudom, mi lesz büntetésem, így fogsz szólani: Hagyjátok saját külön útján járni! Tönkre akart menni: — menjen hát tönkre. Megveti az általam nyújtott kegyelmeket: — váljanak neki átkossá.

Neked, Isten, jogod van reám, mert egészen a Tiéd vagyok. Te vagy a mindenható Teremtő, én pedig a teremtmény, kezed alkotása. Te vagy az Úr és Mester. Ahogy a fejsze és kalapács nem sújthat a velük dolgozó kezére, épp oly kevésbé tehetek

ellened valamit én is. Te semmivel sem tartozol nekem. Nincs Veled szemben semmi jogom, csak kötelességeim vannak. Teljesen Tőled függök. Életem, egészségem, minden perc kegyelme csak Tőled függ. Akaratom nem rendelkezhet életem felett, épp oly kevésbé, mint a fejsze és kalapács. Sokkal jobban függök Tőled, mint itt a földön bármi függ urától és parancsolójától. A fiú nem függ egész életén át az apától; az anyag, amiből a fejsze készül, már előzőleg is megvolt. Én azonban teljesen Tőled függök. Ha lehelleted tőlem csak egy percre is megvonod, hulla vagyok. Teljesen és maradéktalanul a Te műved és tulajdonod vagyok: — egyedüli kötelességem tehát, hogy Neked szolgáljak.

b) Istenem, mennyire megfeledkeztem erről eddig és felejttem el állandóan még most is! Mennyi ideig éltem úgy, mintha magam ura és parancsolója lennék és lázongtam ellened! Saját tetszésem szerint cselekedtem és nem a Te akaratod szerint. Annyira konok voltam már, hogy nem is éreztem, milyen nagy mulasztás ez tőlem. Nem értem, milyen rettenetes a bűn, hisz nem vetem meg és nem gyűlölöm, mint ahogy kellene. Nem érzek ellene utálatot és megvetést, nem fordulok el tőle lelki borzalommal, pedig szégyen és véték Veled szemben. Inkább játszadózom vele, mert ha nem is követek el halálos bűnöket, de nem érzek ellen-szenvet a bocsánatos bűnök iránt. Istenem, milyen ijesztően nagy a különbség aközött, ami vagyok és aközött, aminek lennem kellene!

2.

Folytatás.

a) Nem merem földi előjáróim valamelyikét megsérteni; vigyázok, mert tudom, ebből kellemetlenségem származhatik: — de nem törődöm vele, ha Téged megsértelek. Tudom, Uram, a sértés nagysága arányban van a sértett nagyságával: — ennek ellenére mégsem félek Téged megbántani, pedig Te a végtelen Isten vagy. Uram, mit éreznék, minek nevezném magam, ha egy földi előjárómmal szemben így viselkednék és ilyen erőszakos lennék? Ha apámra vagy egy tisztelt papra mérnék csapást és nem haboznék arcukba sújtani? Ezt a gondolatot még elviselni sem tudnám: — és mégis, mi ez ahhoz mérten, hogy kezemet Reád emeltem? Hisz mi más a bűn? Vétkezni annyi, mint Téged a legdurvább módon megbántani. Ebben van tehát, lelkem, a bűn gonoszsága: a bűn a kéz felemelése mindenható Teremtőmre, oltalmazómra és leendő bírámra, az ellen, aki maga a méltóság, dicsőség, szépség, tisztelet és szentség megtestesítője: — az egyedülvaló Isten ellen.

b) Uram, megborzadok lelkem állapotán! Mi lenne belőlem, ha szigorú volnál hozzám? Életem nem egyéb, mint nagy és kis sértések sorozata drága irgalmas Megváltómmal szemben! Mennyi súlyos vétket követtem el ezelőtt és mennyit követek el még ma is a legkisebb dolgokban is! Mi lesz még belőlem? Hová jutok, ha magamra maradok? Mit tehetek egyebet, mint hogy alázatosan ahhoz megyek, kit oly súlyosan megbántottam és megsértettem és könyörgök hozzá, törölje el lesújtó vétkemet. Uram Jézus, úgy szeretted, hogy megvál-

tásomra lejtél a mennyekből. Mutasd meg bűnöm nagyságát, magyarázd meg az abban rejlő méltatlanságot, taníts meg, hogy szívből fakadó bűnbánatot érzek és bocsáss meg nagy irgalmasságodban.

Könyörgök, drága Megváltóm, végy újra magadhoz! Csak kegyelmed segíthet erre. Egyedül nem tudom magamat megmenteni. Nem tudom visszanyerni azt, ami elveszett. Nélküled nem fordulhatok Hozzád, hogy kegyedet visszanyerjem és lelkemet megmentsem. Ha csak magamban bízom, a gonosz mind jobban elhatalmasodik felettem, teljesen elszakadok Tőled és kötelességem elhanyagolásában egészen megmerevedem. Helyetted saját magamat helyezem központba, magam faragta bálványokat imádok helyetted, egyedül igaz Isten és Megváltó, hacsak kegyelmed ebben meg nem akadályoz. Azért hallgass meg, Uram, elég soká éltem már ilyen ingadozó, határozatlan és békétlen életet. Most már hű szolgád akarok lenni, nem akarok többé vétkezni. Légy irgalmas, nyujtsd kegyelmedet, legyek az, amivé lennem kellene.

3.

A bűn hatásai.

a) Te vagy, Uram, a végtelen irgalmasságú Isten. Mindent szeretsz, amit alkottál, a lelkek kedvelője vagy. Hogy van az, hogy mégis ilyen nyomorult világban élek? Ez a fájdalommal és szenvedéssel tele világ lenne az, melyet teremtettél? Ádám utódai közül ki marad gond nélkül a bölcsőtől a sírig? Mennyi szomorú betegség és gyengeség, mennyi baleset fordul elő az életben, mennyi szörnyű aggodalom! Hány embert sújtott porig,

vagy tört meg a bánat és szomorúság, viharos szenvedély vagy állandó félelem! Milyen csapások árasztják el a földet, pestis, éhínség és háború! Miért mindez, Istenem? Lelkem! Állj meg és kérdezd mégegyszer: Miért van ez így? Megváltoztatta-e Isten természetét? Miért lett a föld ilyen szerencsétlen?

Istenem, nagyon is jól tudom, miért van ez a sok rossz. Nem Te változtattad meg természetedet, hanem az ember rontotta el a magáét. Vétkeztünk, Uram, s innen van a szörnyű változás. Mind a szenvedés, amit magam körül látok és aminek egy részét nekem is viselnem kell: a bűn eredménye. Nem léteznének, ha nem vétkeztünk volna. Csak kis részletfizetés a bűnért, csak homályos, ködbe vesző képe a bűnnek. A bűn százszor rosszabb, mint a pestis, éhínség vagy háború. A csunya betegség elpusztítja és eltorzítja a testet, megrontja a vért, megtámadja a fejet, szívet, tüdőt, minden szervet, tönkre teszi az idegeket, minden tagban fájdalmat okoz, olthatatlan szomjat, reszketést, didergést és őrültséget idéz elő: — ez mégis mind semmi ahhoz a borzasztó betegséghez viszonyítva, amit bűnnek nevezünk. Ezek csak a bűn hatásai, annak árnyékai, semmi egyéb. Oka egész más, rosszabb és borzalmasabb, mint hatása.

Istenem, mutasd meg nekem ezt a gonoszságot! Engedd, hogy felfogjam annak a rossznak minden borzalmát, amiben tudtomon kívül szenvedek. Mutasd meg, mi a bűn?

A test és a lélek kínja mind csak a bűn eredménye, de ez még mind semmi a másvilágon elszenvedendő büntetés mellett. A föld legnagyobb és kibírhatatlan szenvedései kicsinyek a pokol kínjaihoz hasonlítva. A lélek szörnyű félelmei és ijedel-

mei semmivé törpülnek a lelkiismeret soha el nem múló vívódásai mellett. A legrosszabb megpróbáltatások, minden földi javunk elvesztése, barátok árulása, vigasztalan egyedüllét, mind semmi ahhoz mérten, ha Isten látásától vagyunk megfosztva. Az örök büntetés egyedüli mérőfoka a bűn súlyosságának.

b) Istenem, erre taníts meg, nyisd ki szememet és szívemet, esedezve kérlek, és értesd meg velem, milyen megvetésre méltó a halálnak ez a teste. Ne csak taníts erre, Uram, hanem irgalmadban és kegyelmedben vedd is el tőlem.

4.

A bűn gonosz volta.

a) Uram Isten, jól tudom, a teremtést igazán tökéletesen alkottad s ha ez áll az érzékelhető világra, akkor annál inkább áll az értelemmel megáldott lényekre. A mennybolt kárpitját borító csillagok csodálatos harmóniában futják pályájukat; a földet alkotó elemek csodás összhangban vannak céljukkal: de sokkal nagyobb volt a harmónia a mennyekben, amikor az angyalokat először teremtetted. Létük első percétől az angyalok kara fenséges összhangot és egyedülálló szépséget alkotott. Az ember teremtésének ezt az összhangot más megnyilvánulásokban kellett volna megvalósítania és tovább fejlesztenie. Hirtelen azonban ennek a finom és választékos szövevénynek egy pontján rettenetes repedés támadt, mind mélyebb és mélyebb lett és egy részt teljesen megsemmisített. Azután az emberi nemből is mutatkozott hasonló szakadás és kiterjedt minden emberi ábrázatra. Ez a rettenetes

rossz, mely Isten művének nagy részét megsemmisítette: a bűn.

Ilyen Istenem, szemedben a bűn. De mi a bűn a világ ítélete szerint? Csak egészen kicsi baj, vagy egyáltalán semmiség. A Teremtő szemében pedig: a bűn elrontotta egész alkotását; nagyobb baj, mintha a csillagok pályájukat elhagyták volna és cél nélkül bolyonganának a világűrben, s ez által új káosz keletkeznék. A vétkes ember azonban a bűnt csak gyöngé szavakkal jelzi. Letagadja. A világ pedig nevet rajta, elnéző vele szemben és megbotránkozva tiltakozik a megérdemelt örök büntetés ellen. Inkább megtagadja magát az Istent, de nem akarja elismerni a pokol gondolatát. A világ a bűnt valami tökéletlenségnek vagy illetlenségnek minősíti, izlés hiányának vagy pusztán csak gyengeségnek.

Lelkem, figyelmesen gondold át ezt a nagy különbséget a bűn megítélésében, mely a mindenható Isten és a világ ítélete között tátong! A kettő közül melyiknek akarsz hinni: Isten véleményének vagy az emberének? Istennek van-e igaza vagy teremtményének? Legnagyobb rossz-e a bűn vagy a legkisebb?

b) Uram és Megváltóm, nem habozhatom. Igaz, „minden ember azonban hazug.” Neked hiszek jobban, mint az egész világnak. Véd erősen belém a bűn förtelmének meggyőződését, taníts meg, hogy utáljam, mint a pestist, mint a mindent elemésztő lángot, igen, mint magát a halált. Engedd, hogy minden fegyverrel küzdjek ellene, — s hogy legyőzhessem, zászlód alá menekülök.

5.

A bűn ocsmánysága.

a) Uram, tudom, tökéletes vagy és semmiben sincs hiányod. Azt is tudom, emberi természetet vettél fel, leszálltál az Égből, hogy minden emberi szenvedést elviseljél és meghaljál. Ez a tény homályba borítja az eget és elveszi e földtől, mely kezdetben oly szép volt, a fényt és tündöklést. Eljöttél, Uram, nemcsak a szokásos földi szenvedéstől sujtva, hanem elszenvedted a soha nem halott legnagyobb fájdalmakat is. Az Evangélium igazi alapvető ténye és egyetlen alapja: Jézus Krisztus a megfeszített. Tudom, Uram, hiszem és komolyan lelkembe zárom.

Miért volt a természetben ez az irtózatossá válás? Tesz-e Isten valamit is indok nélkül? Nem, lelkem, ezt a bűn okozta. Bűnöd miatt szállt le az örökkévaló a mennyekből és azért szenvedett ide-lenn. Ebből ismerem fel, milyen nagy rossz a bűn: a végtelen Isten halála az egyetlen fokmérője. Összes testi és lelki szenvedései a Getszemani kertben eltöltött időtől haláláig, mind a bűntől származnak. Milyen szörnyű lehet tehát a rossz, ha csak ilyen áldozat tudja helyrehozni és csak ilyen áron váltható meg! Ebből ismerem fel legjobban, milyen szörnyű a bűn. Borzalmas, mert a földön elterjedt minden rossz onnan ered és még borzalmasabb, mert az Isten fiát a szégyenfára szegezte.

b) Szeretett Uram és Megváltóm, hogyan vehettem ilyen könnyen ezt a dolgot, pedig milyen szörnyű következményei vannak? A jövőben kegyel-med segítségével komolyabban gondolkodom a bűnre, mint ahogy eddig tettem. A balgák nevezhetnek a

bűnön, de én a dolgokat igazi megvilágításukban akarom látni. Szenvedő Megváltóm, szenvedéseidet én okoztam. Mindenek felett szép vagy isteni természetedben, de épp olyan szép vagy szenvedéseidben is. Imádásra méltó tulajdonságaidat nem hogy elhomályosítaná, hanem azok annál tündöklőbbben ragyognak, minél figyelmesebben nézzük megaláztatásodat. Ebben még sokkal szebb vagy nekünk. Sohasem akarom azonban elfelejteni, hogy az emberek bűne, az én bűnöm ezt a megalázkodást szükségessé tette. Szerelmem megfeszítettett és pedig nem más által, hanem általam. Én feszítettelek meg! Az én bűnöm miatt szögeztek fel a keresztre! Uram, milyen rettenetes ez a gondolat! De már nem tehetem meg nem törtéنتé. Most csak annyit tehetek, hogy gyűlölöm mindazt, ami szenvedéseidet okozta. Végül is nem kell-e gyűlölöm? Ne szeressem-e végre Uramat és Mesteremet anynyira, hogy ellenségét gyűlöljem és szakítsak mindazzal, ami Tőle elvon? Ne utasítsam-e el teljesen és tökéletesen magamtól a bűnt? Nagy szeretetteddel taníts meg erre és tégy arra erőssé, Uram. Ültess belém heves, mélyen gyökeredző gyűlöletet a bűn iránt.

6.

A bűn rabszolgasága.

a) Úr Isten egyedül Te vagy erős és szent. Te vagy „a szent és erős” Isten. Te vagy minden dolog szentsége és erőssége. Semmi teremtettt dolog nem állandó és nem talál támaszt önmagában, hanem összedül és elmúlik, ha Te nem vagy vele és nem tartod fenn. Te vagy, Isten, a mennyekben az angya-

lok és szentek erőssége, ideleln a földön pedig Te vagy az igazak segítője! Rajtad kívül nincs lény, ki szent és erős lenne. Imádlak ennek tudatában. Teljes szívvel akarom megérteni a nagy igazságot és hirdetni, hogy rajtad kívül semmi hatalom és erő nem létezik.

Istenem, Te vagy a szellemek ereje. Te vagy az én erőm is. Mily igaz tehát — és ennél nincs igazabb —, hogy én csak benned vagyok erős! Mélyen átérezem, Istenem, ha egy percre magamra maradok, tévútra kerülök. Amilyen biztos, hogy az elejtett kő leesik, oly biztosan zuhan szellemem, szívem reménytelen mélységbe, ha a jobbod nem tart. Ha elhagysz, elvesztem! Milyen különös és mégis mily igaz, hogy természetes hajlandóságom restségre, kicsapongásra, a vallás és az ima elhanyagolására, a világ szeretetére hajlik, nem pedig a Te szeretetedre, szent életre és önuralomra! Dicsérem és helyeslem, amit nem cselekszem. Szívem földi hiúságokat kerget, romlásra és feloszlásra törekszik és végül a halálban messze kerül Tőled, a halhatatlan Istentől.

b) Uram, eléggé megismertem már, milyen borzasztó a bűn rabszolgasága. Ha távol vagy, bár-hogy is igyekszem, nem tudok helytállani, akaratosságom, gögöm, érzékenységem és önzésem uralkodnak felettem. Napról-napra növekednek bennem és végül ellenállhatatlanok lesznek. A régi Ádám mind erősebb lesz bennem és végül rabságba ejt. Sok rossz dolgot ismerek, mégis megteszem, végül még én panaszkodom keservesen, hogy rabjuk lettem és nem tudok velük szakítani. Micsoda zsarnokság a bűn! Súlyos teher, megbénít és lenyom és mi lesz a vége? Drága érdemeidért, mindenhatóságod erejével erre kérek, Uram, adj életet, szentsé-

get és erőt. Szentséges Isten, engedd, hogy erős legyek! Halhatatlan Isten, tégy kitartóvá! Szent, erős, halhatatlan Isten, könyörülj rajtam!

7.

Minden bűnnek megvan a büntetése.

a) Te, Istenem, mindent láatsz és mindent hallasz. Tekintetedet mindenre irányítod. Bármilyen történik a világban, szemed előtt folyik le. Mindig nálam vagy és látod minden gondolatomat, ismered minden cselekedetemet. Te, Istenem, látod legcsekélyebb tettemet, és hallod legjelentéktelenebb és legmeggondolatlanabb szavamat. Szívem minden legtitkosabb és talán önkénytelen, már el is feledett gondolatát magad előtt látod és beírod az élet könyvébe. Létezésem minden napján felejték, de Te semmit sem felejtesz el. Fel vannak jegyezve elmúlt és jövődő éveim tettei egész halálomig, míg a lapok mind meg nem teltek és a könyv befejeződött. Hová meneküljek lelked elől? Feltétel nélkül, teljesen és tökéletesen a Te kezéd között vagyok.

Milyen sokszor cselekszem rosszat, Istenem, és milyen ritkán jót! Milyen sivarak egészben szemlélve minden napom cselekedetei! Könyvedbe bejegyezted minden sértésemet, hanyagságomat, vétkeimet és mindegyiknek megvan a maga külön büntetése. ez a büntetés napról-napra lassan, de biztosan növekedik. Amint a tékozló ember végül is összeomlik napról-napra növekedő adósságainak terhe alatt: úgy fenyeget engemet is a rám váró büntetéseknek folytonos növekedése. Elfelejttem gyermekségem és fiatalságom bűnelt, pedig mind fel vannak jegyezve a nagy könyvben. Abban

foglaltatik egész életem története és egy napon majd ellenem tanuskodik. Semmisem semmisült meg, minden feljegyeztetett. Lelkem, mi mindent kell kiállanod? Milyen megpróbáltatás előtt állasz, mi lesz az eredmény? Sokezer bűn hibáját és büntetését vettem magamra. A tisztítóhelyre küldenek, ki tudja mennyi időre és mikor jöhetek ki onnan? Addig nem, míg az utolsó fillért le nem törlesztetem, de mikor lesz az?

b) Drága Megváltó, könyörülj rajtam! Bízom, hogy bűneimet megbocsátottad, de fennmarad még a büntetés. Irántam érzett szereteted ellenére, habár a Tied vagyok, mégis a tisztítóhelyre fogsz küldeni. Ott a büntetésben mégegyszer átélem vétkeimet. Ott szenvedni fogok, de itt van már az idő, hogy mély bánatot indítsak magamban. Eljött az idő a jócselekedetekre, búcsú elnyerésére és a bűnök terhét mindenkép igyekezni kell eltörölni. A szentek az emberek szemében ugyan mentesek a bűntől, valóban azonban nagy számlájuk volt Veled szemben, és állandó megpróbáltatásokkal fizettek. Nekem nincsenek érdemeim, de nem is voltak igazi szenvedéseim. Azt sem tudom, volna-e elég erőm a szeretetnek ilyen cselekedetét véghez vinni, amivel bűneim bocsánatát elnyerhetném. Kilátásom nagyon komor, csak végtelen szenvedésedben bízom. Drága Megváltóm, annyiszor bebizonyítottad már jóságodat, légy most könyörületes, légy kegyelmes igazságodban.

V. A KERESZT HATALMA.

a) Istenem, ki jött volna rá a természetes gondolkodás folyamán arra, hogy tökéletességed egyik módja saját magad lealacsonyítása, hogy tervedet szenvedéssel vidd keresztül? Örök időktől fogva kimondhatatlan boldogságban éltél. Jól megértem, mikor a teremtést megkezdted és teremtmények világával vetted körül magad, akkor olyan tulajdonságok virultak ki Benned, melyek e nélkül nem nyilvánultak volna meg. Mindenhatóságodat nem nyilváníthattad volna ki, ha nem lett volna tárgya, amin megmutathattad. Akkor kezdted csodálatos és gyengéd gondviselésedet, hűségedet és gondoskodó szeretetedet teremtményeid iránt kinyilvánítani. Ki gondolhatta volna, hogy teremtésed lealacsonyításodat is magában foglalja és szükségessé teszi! Nagy Isten, mennyire megalázkodtál, midőn testünket és vérünket magadra öltötted és a keresztfát halottas ágyadnak választottad! Sokkal jobban dicsőítlek és magasztallak, mert mindenhatóságodat szenvedéseidnek mélységeiben nyilvánítottad ki, mintha művedet anélkül hajtottad volna végre. Végtelen nagyságodnak megfelelően így szárnyaltad túl minden gondolatunkat.

b) Úr Jézusom, hiszem és kegyelmed segítségével mindig hinni és vallani fogom, tudom, hogy igaz és a világ végéig az marad: a világban semmi nagy dolog nem történhetik szenvedés és megalázás nélkül. Minden csak ezek segítségével történhetik. Hiszem, Istenem, hogy a szegénység jobb, mint a gazdagság,

a fájdalom jobb, mint az élvezet; az ismeretlenség és megvetettség jobb, mint a hírnév; a szégyen és gyalázat jobb mint a fény és dicsőség. Uram, nem kérem, hogy ezekkel a megpróbáltatásokal sujts, mert nem tudom, elviselném-e vagy sem, de legalább hinni akarom, még pedig őszintén, legyen bár szerencse vagy balszerencse osztályrészem. Nem akarok a gazdagságban, megtiszteltetésben, tekintélyben, hatalomban bizakodni. Nem akarom, hogy szívem e világnak sikereit és előnyeit hajhássza. Nem kívánok magamnak földi javakat sem. Kegyelmed segítségével inkább azokat becsülöm, akiket nem látnak meg és megvetnek. Tisztelni akarom a szegényt, becsülni a szenvedőt, bámulni hitvallóidat és szentjeidet és a világ megvetése által részesedni akarok bennük.

Végül, Uram, ha gyenge is vagyok és nincs erőm a szenvedésért mint javamért könnyörögni, legalább azt a kegyet kérem Tőled, viseljem, ahogy kell a szenvedést, melyet bölcsességed és szereteted reám mér. Viseljem el úgy a fájdalmat, gúnyt, megvetést, szégyent, félelmet és bizonytalanságot, ahogy Te, Jézusom, azt tőlem elvárod és ahogy saját szenvedéseddal erre megtanítottál! Megígérem, nem akarok soha kegyelmeddel felemelkedni, nem fogok különleges állásra pályázni, a világtól semmi nagyságot nem akarok elérni, meghúzódok mások mögött és ismeretlen akarok maradni. Igyekezni fogok, hogy az igazságtalanságot és sértést alázatosan viseljem el és a rosszért jóval fizessek. Mindenben meg akarok alázkodni, haragos szavakra hallgatással felelek és nem veszem el türelmemet, ha kín és szenvedés nem akar véget érni. Mindezt el akarom viselni irántad és kereszted iránt érzett szeretetből, azzal a tudattal, hogy ilymódon a világ és az örök élet ígéreteit elnyerhetem!

VI. A FELTÁMADÁS.

1.

A Szentlélek temploma.

Imádlak örök Ige, mert kegyelemmel teljes lejöveteledben nemcsak a teremtett lény természetét, szellemét és lelkét vetted fel, hanem földi alakot is: a Mindenható örök időkre a teremtett sejtbe akarta magát belehelyezni. Ő, aki öröktől fogva tiszta, végtelen és megfoghatatlan szellem volt és csak saját magasztos nagyságának törvényeit hordozta magában, örökre szoros kapcsolatban akart lenni azzal, ami a természet szegénységének van alávetve. Mindenhatóságod, Uram, önmagát védi, de csakis Mindenhatóságod engedhette meg földreszállásodat minden belső veszteség nélkül. Testednek több része volt hatalmadban, mint Neked a test gyengeségében. Ezért kellett feltámadnod, ha már meghaltál, mert tested, miután birtokba vetted, nem volt többé elválasztható Istenségedtől még a sírban sem. Ott is a Te tested maradt, s nem indulhatott feloszlásnak. Nem maradhatott a halál martaléka, ha ilyen csodálatos módon a magadévá tetted. Ami a Tied, annak örökre tökéletesnek kell maradnia. Alázatosan imádlak, drága Jézusom, ebben a szent testben, megváltásunk eszközében.

Felnézek Reád, Uram, és szentséges testedet úgy tekintem, mint feltámadásom zálogát. Meg kell ugyan halnom, semmi sem biztosabb ennél: — de nem halok meg örökre, újra fel fogok támadni.

A pogányok, akik nem ismertek, a testet nyomorultnak és jelentéktelennek tartották, minden erkölcsi rossz fészkének, okának és mentségének. A testnek meg kell semmisülnie: ez volt az eljövendő életről való legmagasabb fölfogásuk, vagy ez volt ennek a magasabbrendű létezési formának a föltétele. Hogy a test valójában énjüknek egy része és hogy újra helyreáll a halál után, bár nem érdemeljük ezt a kegyelmet; ez meghaladta értelmüknek képességét. Valóban, melyik emberi szellem jött volna rá kinyilatkoztatás nélkül, hogy ez a test, mely tapasztalatunk szerint oly gyatra, alacsonyrendű, oly érzéki és bűnös, állatok testvére, tele romlandósággal, arra kijelölve, hogy porrá és hamuvá váljék, képes legyen arra, hogy ilyen magas hivatást töltsön be, égi és halhatatlan legyen és mégis test maradjon! Csak Te, a Mindenható, tetted ezt lehetővé. Nem csodálkozom, ha a világ bölcsei, kik nem hisznek Benned, mosolyognak a felátadáson. Kegyelmed segítségével azonban tanításodat mindig lelkembe vésem, habár éles ellentétben van a világ tanításával. Ó legjobb, legmagasztosabb és legnagyobb Mesterem, Te vagy az igazság. Tudom és teljes szívemből hiszem, hogy testem, amiben élek, újra fel fog támadni. Tudom, hogy mostani csunyasága és lealacsonyosodása ellenére egy napon, ha méltó leszek reá, romlatlan és átszellemült alakban újra felkel. Tudom és kegyelmed segítségével nem is akarom többé elfelejteni.

Taníts meg élni, mint ahogy élni kell annak, aki hisz a test méltóságában és szentségében, ahová belehelyeztél. Drága Megváltóm, azért jövök oly gyakran és oly komolyan szent lakomádhoz és táplálkozom tested és véredből, hogy kimondhatatlan szentséged segítségével én is megszentelődjem.

Tudom, írva vagyon, testünk a Szentlélek temploma. Ne becsüljem és tiszteljem-e, amit oly csodálatos módon táplálsz és amit az isteni Lélek hajlékul választott ki magának? Istenem, ki a kereszten felmagasztaltattál, félelmed járja át testemet. Feszítsd meg lelkemet és testemet minden reá tapadó bűnömért és tedd olyan ragyogó tisztává, mint amilyen Te vagy.

2.

Egyedül az Isten.

Tamással együtt imádlak, Uram és Istenem! Ha én is úgy mint ő, azelőtt hitetlenséggel vétkeztem is, annál mélyebben imádlak most. Imádlak, mert egyedül Te vagy imádásra méltó és dicsőséggel teljes, főleg lealacsonyodásban, midőn az emberek megvetnek, épp úgy, mint az angyalok dicsőítésében. „Istenem, mindenem“, Téged hinni annyit jelent, mint mindent bírni, ami csak enyém lehet. Magamtól nem mernék ilyen merész kívánságot kiejteni, ez részemről nagy merészség lenne, ha Te nem biztattál volna és nem adtad volna számba a szót. Magadra öltötted természetünket, testvérem lettél, meghaltál, mint az emberek, csak sokkal borzasztóbb módon: — mindezt azért, hogy ne kelljen Rád a távolból félelmelem nézni, hanem így bizalommal tudjunk közeledni Hozzád. Beszélsz hozzám, mint ahogy Tamással beszéltél és intesz nekem, érintselek meg, mint ahogy ő tette. Istenem, mindenem, ha örökkévalóságig is beszélnék, mást már nem mondhatnék. Ha az enyém vagy, szívem túlárad a sok jótól. Nélküled azonban semmisen vagyok, elfonnyadok, szétesem és tönkremegyek. Uram Istenem, add magadat és semmi egyebet.

Tamás eljött és megérintette szent sebeidet. Ó, mikor jön már el a nap, mikor megadatik nekem, hogy valóságban láthassam és csókolgassam őket? Milyen dicső nap lesz az, ha valaha, minden bűn és tisztátalanságtól megszabadulva, méltó leszek arra, hogy Hozzád, a megtestesült Igéhez, ott fenn a fényesség házában közeledjem! Milyen ragyogó reggel lesz az, midőn a tisztító tűz szenvedései után először pillantlak meg saját szememmel, színről-színre látlak, reszketés nélkül nézhetek szemedbe és láthatom, amint szánakozó ajkad megnyílik. Borzongató örömmel letérdepelhetek, megcsókolhatom lábadat és végül két karod közé veszel. Téged, az egyedül szeretettet, és egyúttal lelkelem szerelmét, már most akarok szeretni, hogy majd egykoron is szerethesselek. Ó, örökkévalóság felséges napja, fogyatkozás és végnélkül való, melytől még annyira messze vagyok most, míg a halálnak e testében zarándokolok, míg ezer gondolat gyötör és szór szét és akármelyikük örökre elzárhatná előlem a mennyországot: ó nap, mikor ragyogsz föl számomra? Uram, milyen nap lesz az, ha minden bűntől, a bocsánatostól és halálostól is, örökre megszabadultam, ha teljesen méltóan és tisztán állhatok Előtted. Ha már képes leszek jelenléted elviselésére és félelem nélkül állhatok szemed elé és reszketés nélkül viselem el az angyalok és arkangyalok kutató tekintetét, ha közöttük állok és ők körülöttem. Nem vagyok ugyan méltó arra, hogy odajussak, Téged lássalak és érintselek, azonban alázatosan akarok mindig közeledni Hozzád, hogy elérjem azt, ami most még nincs megengedve. Te, Megváltóm, Istenem is vagy, lelkelemnek egyetlen ura. Széttörök szívemben minden bálványképet. Csak Jézust, mint a

megfeszítettet akarom bírni. Életem csak Hozzád való imádkozás legyen, érted való áldozat, teljes odaadás a kenyértörés szent közösségében.

3.

Jézusi türelem.

„Nézzétek kezemet stb.
Van ennivalótok?”

Imádlak, Uram, csodálatos türelmedben és gyöngéd együttérző leereszkedésedben. Tanítványaid tanításaidnak és csodáidnak ellenére elvesztették hitüket és midőn a halálba indultál, elmenekültek. Később sem lettek bátrabbak, elfelejtették, hogy feltámadásodat harmadnapra jósoldad meg. Sőt még Magdolnának és a többi asszonnak sem hittek, akik elmondották, hogy újra élve láttak. Mégis megjelentél előttük, megmutattad sebeidet, engedted, hogy illessék azokat, velük ettél és megajándékoztad őket békéddel. Van-e, Jézusom, oly nagy akaratosság, melytől szeretetedet megvonod? A számtalan esés és visszaesés legyőzi-e türelmedet és elnézésedet? Nemcsak hétszer bocsátasz meg, hanem hetvenszer hétszer. Semmi vízőzön nem olthatja ki az olyan szeretetet, mint a Tied. Ilyen vagy mindenütt a földön az idők végéig: megbocsátó, kíméletes, tűrő, várakozó, ha a bűnözők még oly kihívóak is. Szánakozva mentegeted tudatlanságukat. Minden embert, még ellenségeidet is, napról-napra, évről-évre az utolsó óráig kegyelmed édes biztatásával felkeresel. Ismered belsónket, tudod, csak por vagyunk.

Isten, mi mindent tettél már értem! Az emberek szigorúnak tartják ítélkezésedet és büntetésedet túl keménynek, ezt magamról azonban nem mondhatom. Mások magukról beszélhetnek, de az ítélet

napján szégyenükre, felvilágosítod őket. Semmi közöm ezekhez. Az én tapasztalatom egész más: én csak jótéteményeidben részesültem: — és én teljes öntudattal, szívvel és lélekkel tanúsítom, irántam csak jóságos és irgalmas voltál. Hányszor lázadtam fel Ellened és mégis megbocsátottál. Újból és újból segítő kezet nyújtottál. Elbukom és mindig felemelsz. Bűneim ellenére változatlanul szeretsz, vigasztalsz, gondoskodik rólam, elárasztasz áldással, fenntartasz és előbbre segítesz. Visszaélek kegyelmeddel és mindig újabbakkal árasztasz el. Megsértelek, mégsem neheztelsz. Csak jót teszel velem, mintha semmi megbánni, vezekelni, jóvátenni valóm nem lenne, mintha leghűségesebb sáfárod lennék. Sőt még szereteted bűn elkövetésére csábít, mintha az csak gyengeségből fakadó elnézés lenne, valóságban pedig félelmet kellene bennem ébresztenie. Vallom, Uram, minden nap újabb bizonyítéka határtalan, legyőzhetetlen szeretetednek.

Légy türelmes velem hálátlanságom, romlottságom és hűtlenségem ellenére! Előhaladásom rendkívül lassú, de legalább megpróbálkozom, hogy előbbre jussak. Bár bűneim vannak, mégis mindig szemmel tartlak és komolyan törekszem arra, hogy lelkemet megmentsem. Adj időt gondolataim rendbeszedésére, hogy jól kezdjem el. Ki akarok vetközni a lustaságból és lanyhaságból, szomorúságból és csüggedésből, fel akarok ébredni és vidám szeretnék lenni, hisz a Te szeretetedben vándorolok e földi létben. Csak Benned reménykedem és örvendezek. Csak kegyelmedet add, annak segítségével megteszek mindent, amit tudok, Te pedig kegyelmeddel fejezd be mindezt, akkor jelenlétedben és őt szent sebed szemlélésében és imádatában boldog leszek.

VII. ISTEN VELÜNK.

1.

A lélek bizalmasa.

a) Keresztelő Szent János megvált a világtól, nazireus fogadalmat tett. Elfordult a világtól, ellene lépett fel és lelki felsőbbsege érzetében a bűnbánat szavaival beszélt hozzá. Erre egész Jeruzsálem hozzáment a pusztába és szemtől-szembe került vele. Prédikációjában arra az Egyre utalt, aki eljövend és egész más módon fog hozzájuk szólni. Nem fog tőlük elválni, nem fog úgy fel-lépni, mint valami felsőbb lény, hanem testvérként jön hozzájuk, mint testükből való test és vérükből való vér, egy a sok közül, ki a tömegből jön és hozzájuk tartozik. Igen, már köztük élt, de nem ismerték fel... Emberfiának nevezte magát, mert habár Isten fia volt, mégis azt akarta, hogy minden tekintetben közönséges embernek tartsák. János és a szinoptikusok, bár egyébként egymástól sokban különböznek, ezt a vonását különösen hangsúlyozzák. A Keresztelő így szólt: Ő egy közületek, akit nem ismertek. Akkor Jézusra mutat, de nem a tömeg, hanem csak egy-két tanítványa előtt. Ezek keresték Jézust és hazakísérték. Végül Jézus kezdte önmagát feltárni és dicsőségét csodatetteivel nyilvánítani. Mégpedig hol? Egy lakodalomban, ahol sokszor fordulnak elő kicsapongások. És hogyan? Újabb bort szerzett, ami pedig épp ilyen kicsapongások eszköze. Ezen a la-

kodalmon nem mint tanító és mester vett részt, hanem mint vendég, anyjával, családtagjával. Azért Máté evangéliuma így szól: János jött, nem evett és nem ivott, és az emberek azt mondták, hogy ördöge van — eljött az Emberfia, evett és ivott, és az emberek azt mondták, hogy falánk és fegyelmezetlen. Jánost gyűlölték ugyan, de tisztelték: — Jézust megvetették (L. Márk. I, 22, 27, 37. III, 21: hogyan csodálkozott a nép Rajta és hogyan vélte, hogy goromba lehet Vele; továbbá I. II, 16.). Nyilván az Úrnak és missziójának jellegzetes vonása lehetett ez: ha két egymástól annyira független evangélista elmondja ezt a tényt és Izaiás próféta (53. fejezetben) ugyanezt előre megjósolta.

b) Uram, az általad teremtett emberi természet iránti szeretetből választottad ezt a módot. Szeretted minket nemcsak mint teremtményeidet, mint kezded alkotását, hanem mint embereket. Jobban szereted az embereket, mint bármely teremtményt. Miért vajjon? Hogy lehetséges ez? Mi különleges van az emberben? Mi az ember, hogy reá gondolsz? Hogy mégsem „angyalt választottál”. Ki tudja elhatározásaid mélységét kifürkészni? Jobban szereted az embereket, mint az angyalokat, mert nem angyali természetet vettél fel, hogy üdvünkért dolgozzál. Nem akartál több hatalmat magadra venni és magasabb állásra sem törekedtél, mint amilyen a rendes emberi lét eredménye. Nem akartál sem mint nazarénus, sem mint pap vagy levita, sem pedig mint szerzetes vagy remete eljönni, hanem emberi természetünk teljében és egyformaságában, mert épp ezt szeretted olyan nagyon. Nem akartál mint kész, tökéletes férfiú feltűnni, hanem mint természetes emberfia. Nem földből újra alkotva, vagy olyan dicső alakban, amiben most vagy, hanem

abból a húsból és vérből, amelyben Ádám elbukott. Minden emberi gyengeséggel, érzéssel és vonzó-dással. Egyedüli kivétel az, hogy a bűntől mentes vagy.

Jézusom, milyen méltó Hozzád, mint a nagy Istenhez, az Atyától Reád bízott művet ilyen gazdagon és túláradóan bevégezni, amint azt Te tetted. Nem akartál félmunkát végezni és épp az áldozat nagysága dicsőséged mint Istennek és nekünk bűnösöknek vigaszunk és megbékélésünk. Drága Megváltó, inkább vagy ember, mint Keresztelő Szent János, vagy az evangélista, sőt inkább, mint kedves, szent Anyád. Isteni tudásod felőlem mindenkiét felülmúlja, épp úgy, mint emberi természetemet személyes tapasztalatod alapján ismerted fel. Idősebb bátyám vagy. Nem félhetek és szívem teljes bizalmával fordulok ahhoz, aki oly kedves, gyengéd, bizalmas, komoly, szerény, mindenek fölött alázatos és természetes. Mennyei dicsőséged ellenére ugyanaz vagy, mint a földön voltál: mindenható Isten és mégis gyenge gyermek — a szent és amellettt érző, egész ember.

2.

Jézus, az elrejtett Isten.

Ne légy hitetlen, hanem hívő!

a) Imádlak, Istenem, ki láthatatlan rejtekedben majdnem félelmet ébresztesz. Imádlak és teljesen a láthatatlan iránti hitből szeretnék élni. Ha magamat természetes mivoltomban vizsgálom, mint akit megfosztottak örökségétől és kitzasztottak, akkor különös kegynek tartom, hogy imádkozhatlak láthatatlan Úr és Isten. Tudom, a bűn válaszfalat emelt

kettőnk közé és tudatlansággal büntetett. A bűnbesés előtt Ádám érintkezett az angyalokkal. Szentjeid bensőséges köteléssel Hozzád kapcsolva színről-színre láttak és különböző módon érdemesnek találtattak, hogy jelenlétedet érzékelhessék. De mi marad hátra más egy hozzám hasonló bűnösnek, mint bírni Téged, anélkül, hogy láthatnálak! Nem kell-e már azon is örvendeznem, hogy abban a megfoghatatlan kegyelemben és irgalomban részesültem, hogy egyáltalán az enyém lehetsz? A bűn eredményeképp a hitélet a legfelsőbb fok, amit elérhetek és boldognak kell lennem abban a tudatban, hogy a valóságos élet és a meglátás felé haladok. Egyedüli mód, melynek segítségével még ez életben Feléd közeledhetem, a hit mindabban, amit kijelentettél: — és én hálásan rovom ezt az Általad kijelölt utat.

b) Istenem, Te csupa irgalom vagy. A hitből élni mai állapotomban szükséges a bűn folytán, Te áldásodat adtad reá. Boldognak jelentetted ki azokat, kik nem látnak és mégis hisznek. Tehát boldogabb vagyok, ha hiszek Benned, mintha láthatnálak. Részesíts bőségesen ebben a boldogságban! Engedd, hogy higgyek, mintha csak látnálak! Add, hogy mindig úgy légy szemem előtt, mintha valóságban és érzékelhetően előttem állnál. Engedd, hogy élő közösségben legyek Veled, állandóan a rejtett, de mégis oly élő Istennel. Szívem legbelsejében tartózkodol, életem élete vagy. Keblem minden lehellete, értelmem minden gondolata, szívem minden jó iránti törekvése láthatatlan jelenléted eredménye. Természet és kegyelmed folytán élsz bennem. Testedet csak homályosan sejtem, de lelki ismeretem mélyén tisztán hallom hangodat. Arra akarok figyelni és úgy akarok Hozzád szólani, mint

a bűnbánó nő: Jó Mesterem! Légy mindig így velem! Ha kísértésbe esnék és el akarnálak hagyni, akkor, Istenem, ne hagyj el engem.

Szeretett Megváltóm, mennyire szeretnék Neked elégtételt szolgáltatni a világ minden hitetlenségéért! Mindazért a sok igazságtalanságért, amivel nevedet, szavaidat, Egyházadat és a szeretet szentségét illetik. Hogy tehetném ezt meg, mikor magamnak is hitetlenség és hálátlanság oly nagy adósságát kell letörlesztenem. A szentmiseáldozatban, a tabernákulumban valóságban és igazán tesseddel és véreddel vagy jelen: — a világ azonban nem hiszi el, sőt nevet ezen a kegyelemmel gazdag igazságon. Egykor Magad mondtad és apostolaiddal kijelentetted, hogy a világ előtt elrejtetted magadat. Ez a jóslat most inkább, mint valaha bevált. Én azonban tudom, amit a világ nem tud. Vedd át helyettük hódolatomat és imádatomat. Legalább én ne találtassam vétkesnek. Másokat nem tudok a bűntől visszatartani, de legalább egy azok közül, kiket véreddel megváltottál, élete minden napján hangos szóval akar dicsőíteni. Minél jobban megvetnek az emberek, annál erősebben akarok Benned hinni, én Jézusom, lelkembe rejtőzött Isten, ki első peremtől fogva csak jótéteményeivel árasztott el.

3.

Jézus a lélek világossága.

„Uram maradj velünk,
mert közeleg az est.”

Imádlak, Istenem, mint az egyetlen igaz világosságot. Öröktől fogva, örök időnkig minden teremtetett lény előtt már léteztél, de nem egyedül, hanem csodálatos háromságban. Végtelen világosság vol-

tál és vagy, mely saját magadat világítod meg és szemléled. Az Atya a világosságot a Fiúban, a Fiú pedig az Atyában látja. Ami a kezdet kezdetén, az vagy ma is: a teremtményektől teljesen különböző: nem létező fényben ragyogsz. Isteni tulajdonságaid olyan különbözőek és színpompásak, mindegyik olyan tökéletes tisztaságában és szépségében, mintha mindegyik külön-külön egyedülálló legmagasztosabb tökéletesség lenne. Minden teremtett dolog Hozzád mérve csak sötét. Még az angyalok fényessége is szegényes árnyék világosságodhoz mérve. Elhalványulnak, elsötétednek és eltűnnek előtted. Maguktól még Reád se tudnának pillantani. A szeráfok szárnyaikkal elfödik arcukat és szóval-tettel hirdetik megfoghatatlan dicsőségedet. A napba sem tudok nézni, pedig az csak szegényes testi jelképed. Még egy angyal látását sem tudnám elviselni, hogy tudnék Reád nézni és tovább élni? Kiszáradnék, mint a fű, ha arcod tűzének közvetlenül ki lennék téve. Kegyelmes Isten, ki közeledhet Hozzád dicsőségében és mégis nem tudok távol maradni Tőled.

Nem élhetnék távol Tőled, Te vagy lelkem egyedüli világossága, a mindenség fényforrása, minden földi embernek világítasz. Nélküled teljes homályban élek a pokol sötétségében. Elhervadok, kiszáradok, ha távol vagy tőlem. Akkor éledek újra, ha világosságod ismét felém ragyog. Akaratod szerint jössz-mész! Istenem, nem tarthatlak vissza, csak könyörgöm, maradj velem. Uram, maradj velünk, mert este lesz! Maradj reggelig és ne menj el, míg meg nem áldottál. Maradj halálomig melletttem ez árnyékvölgyben. Maradj mindaddig, míg a köd eloszlik és az örök reggel napja keresztül tör rajta. Maradj lelkem édes világossága, mert jó az

est. Szorongó félelmet okozó sötétség, mely nem Tőled ered, borítja lelkemet. Semmi sem vagyok és kevés hatalmam van önmagam felett. Nem tudom megtenni, amit szeretnék. Szomorú és vigasztalan vagyok. Valami hiányzik és nem tudom mi? Lelkem utánad sír, szüksége van Reád, ha nem is érti meg: miért? Elismerem és bizó lélekkel vallom: csak részben és nagyon szegényesen értem meg. Világíts nekem soha ki nem alvó világító tűz. Akkor kezdem világosságod segítségével és benne az igaz világosságot látni és felismerni, hogy minden világosság forrása vagy. Maradj, édes Jézusom, ne hagyj el. Természetem öregszik és összeesik, épp azért adj még több kegyelmet.

Maradj velem és én magam is világossággá kezdek válni, másoknak világítani. Minden világosság Tőled jön, tőlem csak a sötétség. Általam akarsz másokat megvilágítani. Ó bárcsak úgy dicsőíthetnélek, ahogy legjobban szereted, azzal, hogy környezetemet felvilágosítom. Add nekik is világosságodat, mint nekem. Bennem és általam világosítsd meg őket. Taníts meg, mikép hirdessem dicséretedet, igazságodat és akaratodat. Engedd, hogy hirdesselek, de nem prédikációval, nem pusztá szavakkal, hanem példámmal, tetteim vonzó hatásával és rejtett erejével, szentjeidhez való észrevehető hasonlatosságommal és szívemben irántad érzett boldogító szeretet nagyságával.

VIII. A MINDENKIT KIELÉGÍTŐ ISTEN.

„Mutasd az Atyát és az elegendő.”

„Fülöp, aki engem lát, az Atyát is látja.”

A Fiú az Atyában van és az Atya a Fiúban! Mély alázattal imádlak, örökkévalóság magasztos titka. Imádlak megfoghatatlan Teremtő, ki előtt csak kis atom, valami tegnapról vagy egy óra előtről származó kis dolog vagyok. Ha néhány évre visszatekintek, még nem is léteztem és nélkülem minden ment a maga útján. Te azonban öröktől fogva vagy, nélküled semmi sem létezhet, még egy percig sem. Örök időktől fogva isteni természeted van, és a Fiú az Atyában, az Atya a Fiúban élt. Ha élünk vagy nem, elegendő vagy magadnak, a Fiú az Atyának, az Atya a Fiúnak. Minden egyéb csak limlom és hiúság önmagában. Volt idő, mikor a dolgok nem léteztek és lehetséges volna, hogy még most se létezzenek. Elegendő volna Részéről, ha az Atya az azonos lényegű Fiút megölelve a Fiú az Atya ölében élne, ez a kölcsönös szeretet a Szentlélekben elevenen lobog. Imádásra méltó titok! Emberi értelmem nem vezetett volna reá, de hiszem. Hiszem, mert kinyilatkoztattad. Örömmel ismerem el szavadat, hisz csak tudod, ki vagy, ki más tudhatná? Én biztosan nem, hisz csak por és hamu vagyok, csak Te mondhatod meg nekem. Elfogadom tanuságtételeidet, erősen hiszem, ha nem is értem, mert hívő életet akarok élni és a Benned való hitet a sajátmagamba vetett bizalom elé helyezni.

Nagy Isten, öröktől fogva elegendő vagy ön-

magadnak, az Atya a Fiúnak és a Fiú az Atyának. Hogyne lennél elegendő nekem, a hitvány teremtménynek, Te a nagy, nekem a kicsinynek! Kettős módon lehetsz elegendő, az Atyában és Fiúban is és Szent Fülöppel ismétlem: „Mutasd meg nekünk az Atyát és az elegendő.” Elegendő gazdag bőségben, ha a miénk vagy. Erősíts, erős Isten, hatalmaddal, vigasztalj édes békéddel, emelj fel arcod szépségével, világosítsd meg lelkeket örök lényed fényességével, kimondhatatlan szentséged illatával tisztítsd meg szívemet. Márts meg benne, adj annyit, amennyit elbírok kegyelmed áradatából, mely életed szent háromságából folyik.

Ne engedd, Uram, hogy elfelejtsem valaha is az igazságot, Te vagy életem, Te vagy egyedüli életem. Te vagy az út, az igazság és az élet. Te vagy életem és minden ember élete: mindazoké, kiket ismerek, kikkel találkozom, kiket látok és akikről hallok. Mind csak Benned és Általad él, nélküled semmik sem lennének. Rajtad kívül senki sem tudja az üdvösséget megtalálni. Ne engedd, hogy napi teendőim közepette ezt valaha is elfelejtsem! Ébressz bennem igaz szeretetet a lelkek iránt, kikért a halálba mentél. Taníts meg megtérésükért imádkozni és mindent megtenni, ami tőlem telik, hogy ez sikerüljön. Bármilyen éleseszűek és kellemesek is legyenek az emberek, szellemük bármily fennkölt és művelt, csak ha az övék vagy, lehetnek boldogok. Egyedül és teljesen csak Te vagy elegendő. Véred az egész világnak elég. Ahogy nekem elegendő vagy, úgy az egész emberi nemnek is. Legyen, Uram, kereszted mindenkinek az elegendőnél is több és tedd hatásossá, mert megtörténhetik, hogy gazdag kegyelmed ellenére hatástalanná lesz bennem, ha nem teszed hatékonná.

IX. AZ EGYEDÜL VÁLTOZATLAN ISTEN.

„Most nem követhetsz, ahová
megyek, később azonban követni
fogsz.”

Egyedül Te vagy, Isten, örökké ugyanaz: az ember változik. Te nem változol, sőt még mint ember is ugyanaz maradtál, mert Jézus ma is olyan, mint tegnap, és az örökkévaló időn át ugyanaz marad. Igéd megmarad a mennyekben és a földön. Elhatározásaid változatlanok, ajándékaidat nem bánod meg. Természeted és tulajdonságaid mindig ugyanazok maradnak. Atya, Fiú és Szentlélek önmagukban és egymáshoz viszonyítva öröktől fogva örök ideig vannak. Imádlak változatlanságodnak vidám békéjében és egében, aki Te magad vagy. Kezdetől fogva tökéletes vagy, nem nyerhettél, de nem is veszthettél semmit. Semmi sem árthatott Neked, mert nem létezik semmi, amit nem Te teremtetél volna és amit bármikor el nem pusztíthatnál. Imádlak végtelen szilárdságodért, mely minden teremtett dolog központja és támasza.

Ezzel ellentétben az ember örökké változik. Mindennap közelebb jut a sírhoz. Magas korommal, éveim számával mindig megrövidítem az idő és örökkévalóság közötti időközt. Szünet nélkül változik belső lényem. A fiatalság nem hasonlít az öregkorra és folyton távolodom a fiatalságtól a vég felé. Istenem, ahogy előrehaladok, úgy esem össze. Alkotórészeimre bomlok. A lélek nem halhat

ugyan meg, mert halhatatlannak teremtetted, a porhüvely azonban lassan-lassan por és hamuvá válik: — azzá, amiből lett. Minden az égvilágon változik. Tavasz, nyár, ősz és télnek megvan a maga folyamata. A földi javak is váltakozók: a magas polcon levő lebukik, az alacsony fölemelkedik. A gazdagság szárnyrakél és elrepül; veszteségeink tönkretesznek minket; barátaink ellenfeleinkké lesznek; és fordítva: céljaink, terveink, vágyaink változnak. Rajtad kívül semmi sem állandó. A változó lények központja és élete vagy, Reád mint az Atyára támaszkodnak, tekintetük Feléd fordul és karodban védve érzik magukat.

Tudom, meg kell változnom, ha szent arcodba akarok nézni. El kell viselnem a halál által okozott változást. Testnek és léleknek meg kell halnia a világ számára. Valódi lényem, a lelkem, kell, hogy újra szülessék. Csak a szentek láthatnak. Ez a jó most nem lehet az enyém. Nekem is azt mondod, mit Péternek: Ahová én most megyek, nem követhetsz, később azonban utánam fogsz jönni. Segíts változatlan kegyelmeddel, ha ezen a nagy és szörnyű, de mégis boldog változáson átesem. Idelessen változatlanságom állandó változás. Teremts napról-napra képedre, hogy dicsőségről-dicsőségre változzam, amint csak Reád tekintek és karodra támaszkodom. Tudom, Uram, ha Hozzád akarok jutni, sok megpróbáltatáson, kísértésen és harcon kell keresztülmennem. Nem tudom, mi vár reám, csak annyit tudok, meg kell teljesen változnom és azt is tudom, hogy e változások, ha nem vagy mellett, nem szolgálnak javamra, hanem ellenkezőleg. Szerencsés vagy szerencsétlen vagyok-e, szegény-e vagy gazdag, egészséges vagy beteg, sze-

rető barátoktól körülvéve vagy elhagyatott: — minden rosszra fordul, ha az örök Változatlan nem tart. Minden jóra fordul, ha Jézus velem van, ki mindig, tegnap, ma és az örökkévalóságban ugyanaz marad.

X. ISTEN A MERŐ SZERETET.

„Jobban szeretsz-e, mint ezeket?”

Azt kívánod tőlünk, Istenem, hogy szeressünk, pedig Te magad vagy a szeretet. Ezt a tulajdonságot örök időktől fogva gyakorolod. A világ teremtése előtt mindenhatóságodnak, igazságodnak, bölcsességednek és előrelátásodnak nem volt tárgya, amire irányuljon, de az örökkévalóság óta szeretsz, mert nem egyszerű vagy, hanem három személyű. Az Atya öröktől fogva szerette Fiát és hasonlóképen a Fiú az Atyát és ez a kölcsönös, lényeges szeretet Atya és Fiú között maga a Szentlélek. Kimondhatatlan örök gyönyörűséged és boldogságod ez az állandó szeretet. Imádlak végtelen szeretet!

A teremtés műve által bizonyos fokig szeretted még gyarapítottad, mivel nemcsak a Veled egylényegű személyeket szeretted, hanem teremtményeidet is. Te vagy önmagadban és értünk a szeretet, jobban szereted az embereket bármely más teremtménynél. A szeretet készített arra, hogy a mennyekből leszállj és szegényes természetünk törvényeit felvegyed. Csak a szeretet tudott legyőzni és ide a sötétségbe, a siralom völgyébe lehozni. A bűnösök iránt érzett végtelen szeretetből haltál meg, ugyanez a szeretet mennybemeneteled után is itt tart a földön a tabernákulumban, ilyen szegényes külső formában. Ő örök Szeretet, ha nem volnál végtelen, maradnál-e itt csak egy órát is: korlátok közé szorítva és lenézésnek, megbecstele-

nítésnek és a sértésnek kitéve? Nem tudom, az örökkévalóság mit jelent, csak azt tudom, minden mértéken és megértésen felül álló bensőséggel és erővel szeretsz.

És most még azt parancsolod, szeresselek viszont, mert előbb Te szeretted engem! Nagyon, mindennekefelett szeresselek! Ezt kérdezed: Jobban szeretsz-e engem, mint ezeket? Istenem, milyen megszegyenítő reám nézve ez a kérdés! De vajjon valóban jobban szeretlek-e, mint az átlagemberek? A legtöbb egyáltalán nem is szeret, még gondolataikból is kizárnak. Kellemetlennek találják a Reád való gondolatot, nincs szívük irántad. Azért igazad van, midőn megkérded, szeretlek-e egy kissé. De miért nem szeretlek nagyon, miért nem repesek eléd lángoló szeretettel, hisz magadhoz vontál, egész közel és csodálatoskép kiválasztottál, hogy fiad és szolgád legyek. Nincs-e elég okom, hogy jobban szeresselek, mint más, habár mindenkinek szeretnie kellene Téged. Nem tudom, milyen személyes jótéteményben részesítettél másokat, hiszen mindenkiért haltál meg, de tudom mi az, amit egész különleges módon értem tettél. Drága Uram, annyit tettél értem, hogy lelkem egész erejével kell Téged viszontszeretnem.

XI. ISTEN A SZENTEK SZENTJE.

Te, Uram, szent vagy, maga a szentség! Végtelen a távolság közted és minden ember között. Szavakkal nem tudjuk kifejezni. Imádlak, Uram, különleges szent mivoltodban és örök tisztaságodban. Üdvöd lényednek ebből a legbelsőbb forrásából fakad, ezt soha teremtett dolog nem érintette. Imádlak sajátmagadnak tökéletes és szent megismerésében, mert általa fogalmat kapunk az örök Ige keletkezéséről. Imádlak végtelen tiszta önszeretetedben, mikor az Atya a Fiút, a Fiú az Atyát szereti és ebben a szeretetben megértjük a Szentlélek származását. Imádlak fölfoghatatlan boldogságodban, melyet e lényegszerű szeretet gyümölcseként magadban hordozol. Nem értek semmit a mennyei dolgokból, szavakat használok és nem értem meg őket. De hiszem ezeknek a szavaknak az igazságát, ha azt csupán csak a szegényes emberi szó homályosságával tudom is kifejezni.

Imádlak külső és belső szent mivoltodban: műveid szentségében épp úgy, mint saját természeted szentségében. Teremtett lény nem közeledhet magasztos szentségedhez, de Te közeledsz minden teremtményedhez. Megérinted, körülveszed őket és beléjük hatolsz. Rajtad kívül semmi sem él, Te pedig csak jót teremtettél. Minden dolgot a maga nemében jól alkottál meg. Imádlak, mert a teremtés alkalmával minden dolog, ha bele lehelted hatalmadat: ez tartja, vezeti és megőrzi a megsemmisüléstől különleges segítséged nélkül is. Mindenbe

hatékony erőt plántáltál, s ezáltal Benned és Altalad, de önmaguktól is tudnak cselekedni. Értelmes teremtményeidnek megadtad a képességet, hogy akarják az igazat. Az embert egyenesre teremtetted tiszta természettel, kegyelmed szabad akaratából, úgy élhet, mint egy angyal a földön. Főleg azért imádlak, mert az Ige megtestesülésével és lejövetelével kegyelmed bőségével ajándékoztál meg és így az örök javak birtokába jutottam. Szent vagy ezekben a művekben, elfedem arcomat ez előtt a megközelíthetetlen szentség előtt.

Bűn ugyan van a világon, de nem Tőled származik, hanem ellenségedtől, tőlem és hozzám hasonlóktól. Magam és minden ember szégyenfoltjaként be kell vallanom, habár a jóra kellene törekednünk, mégis a rosszat akarjuk. Milyen mélység tátong közted és köztem, nemcsak természetünkben, hanem akaratunkban is! Akaratod mindig szent, tisztátalan akaratommal hogyan is merhetek Hozzád valaha is közeledni? Mi közös Veled? Mégis Hozzád kell mennem, Te hívsz, ha ütött utolsó órám és bírám leszel. Jaj nekem, hisz ember vagyok, tisztátalan nyelvvel és tisztátalan népek között élek! Kereszted, Uram, mutatja a köztünk lévő nagy távolságot, de egyúttal át is hidalja. Megmutatja nagy méltatlanságomat és egyúttal a bűn iránt érzett mély útálatodat. Taníts meg kereszted mély értelmének felfogására, megértem azáltal, mennyire elidegenedtem Tőled és add, hogy a kereszt valósítsa meg a Veled való újra egyesülést.

XII. A NEGYVENNAPOS TANÍTÁS.

1.

Isten birodalma.

Uram, milyen csodálatosak voltak a társalgások, melyeket feltámadásod után időről-időre tanítványaidal folytattál! Mikor kettőjünkkel Emmaus felé mentél, megmagyaráztad nekik a reád vonatkozó összes jövendöléseket. Apostolaidnak megadtad szentségeid bőségét, és leszögezted Egyházad kormányzására és fenntartására szolgáló szükséges útmutatásokat és irányelveket. Így készítetted őket elő a Szentlélek eljövetelének napjára, midőn a próféta látomása szerint az isteni Lélek lehelletére a zörgő csontvázak élő testekké váltak. Arra a napra készítetted elő őket, midőn a magasból világosságot és erőt küldtél le nekik és szellemeddel felkented őket. Mindazt, amit akkor mondtál nekik, egyszerű és komoly hittel gondolom át. „Isten birodalma” volt tanításaid és utasításaid szent anyaga. Ne engedd, hogy egy percre is elfelejtsem, itt a földön Magadnak egy birodalmat alapítottál: — az Anyaszentegyház a Te műved, a Te alapításod és eszköződ. Uralmad alatt, törvényeid szerint és éber szemed előtt élünk. Ha az Egyház beszél, Te magad szólasz hozzánk. A csodálatos, jól ismert igazság birtokában ne engedd, hogy érzéketlenek vagy fásultak legyünk. Emberi helyetteseid gyengeségében ne hagyd elfelejtenem, hogy Te beszélsz és cselekszel bennük. Midőn a földet elhagytad, az idők végeze-

téig megalapítottad Isten birodalmát. Így akarod fenntartani helyedet e földön és így akarod igédet látható formában érvényre juttatni még akkor is, ha már személyesen és láthatóan nem vándorolsz az emberek között. Igaz, hűségesen szerető hittel akarom lelki szemeim előtt megtartani képedet, amint az apostoloknak az isteni birodalom minden törvényét és igazságát megtanítottad, lélekben nézlek és figyelek szavadra.

Jöjj, jóságos Megváltó, és taníts engem is ilyen módon. Onmagában erre nincs szükség, nem is követelem, mert Te az Egyházon keresztül szólsz hozzánk és hallhatom az igazság szavát, mert csalhatatlan Egyházadban az embereket továbbra is oly módon tanítod, mint az apostolokat. Szükségem volna azonban arra, hogy napról-napra az élet új körülményei és szükségei szerint tanításodban részesíts. Meg kellene adnod az igazi isteni ösztönt a kinyilatkoztatott dolgokhoz, hogy megértve az oly világosan meghatározott igazságokat, a többit is megsejtssem és magamévá tegyem. Igazságod megértésére már azért is szükségem van, mert így szellemem minden más igazság megismerésére fogékonyvá válik, vagy legalább is távol maradok minden téves felfogástól és hamis koreszméktől. Szükségem van a pünkösdi szellemre, a szent Atyák és Egyház szellemére, ennek segítségével nemcsak az elismert igazságokra mondom azt, amit ők, de egyáltalában azt gondolom, amit ők. Mindenben mentesnek kell lennem a gondolat eredetiségétől, amely az igazságtól eltévelyeg és Tőled eltávolít. Add kegyelmedet a szellemi kérdésekben, hogy az igazat a hamistól mindig meg tudjam különböztetni.

Erre a célra add meg, Uram, lelkiismeretem

tisztaságát, mert egyedül így részesülhet sugallatodban és hasznosíthatja azt. Nagyothalló vagyok, szavadat nem hallom meg, szememet homály borítja, így bizonyítékaidat nem tudom tisztán kivenni. Egyedül Te nyithatod meg fülemet és szememet, tisztíthatod és alakíthatod át szívemet. Adj helyet lábaidnál, mint Máriának, ott akarom szavadat figyelni. Add az igazi bölcseséget, hogy akaratomat inkább az imádságban, elmélkedésben, személyes beszélgetésben keressem, mint az olvasásban és tünődésben. Engedd, hogy hangodat mindig kivehessem az idegen hangok közül, hogy ahhoz tartsam magam. Beszélj hozzám lelkemen keresztül, ha dicsőítlek és Benned bízom, mert a te Lelked messze túlhaladja az enyémet.

2.

Megnyugvás Isten szent akaratában.

„Mit törödsz vele? Kövess engem.”

Te, Istenem, egyedül vagy mindenekfelett bölcs és mindentudó. Tudod mindazt, ami velünk a világ kezdete óta történik, mert magad határoztad el. Mindent a legbölcsebben rendeztél el, és tudod, hogy életem folyamán egész halálomig mi lesz sorsom. Tudod, meddig kell még élnem és hogyan fogok meghalni. Mindezt a legaprólékosabban elrendezted, kivéve a bűnt. Életem minden eseménye csak javamra szolgál, mert Tőled jön. Tökéletes bölcsességed, fogyhatatlan szereteted, csodálatos gondviselésed segítségével vezetsz évről-évre, ifjúságtól a késő öregkorig.

Uram, azért jöttél e világra, hogy Atyád akaratát, nem pedig a magadét vigyed keresztül: add,

hogy lehető legőszintébb és egyszerű odaadással hajoljak meg az Atya és Fiú akarata előtt. Legjobban tudod, mi jó nekem és jobban szeretsz, mint ahogy magamat szeretni tudom. Gondviselésedben bölcs és segítő védelmedben mindenható vagy. Épp oly kevésbé tudom, mint Péter, mit rejteget a jövő és teljesen megnyugszom ebben a tudatlanságban. Tiszta szívvel köszönöm, hogy nem hagytál magamra és a nagy felelősséget nem az én vállamra helyezted, hanem teljesen kezedbe helyeztél. Nem is kívánhatok egyebet, mint a Te gondoskodásod és nem az enyém alá való helyezésemet. Kegyelmed segítségével mindenhová követlek, ahová mérsz és nem a magam útját akarom járni. Bevárom utasításodat és aszerint ártatlanul és félelem nélkül cselekszem. Tartózkodni akarok a türelmetlenségtől is, ha néha sötétségben és felfordulásban is hagysz és nem fogok sem panaszkodni, sem haragudni, ha szerencsétlenség vagy súlyos aggodalom száll reám.

Tudod, Uram, a magad részét úgy teszed meg, mint ahogy én is igyekszem kegyelmeddel teljesíteni irántad való kötelességemet. Senkit sem hagysz el azok közül, akik keresnek, és senki, aki bizik Benned, nem csalatkozik. Minél buzgóbban könyörögök oltalmadért, annál biztosabban és tökéletesebben részesítesz benne. Azért kiáltok most Hozzád teljes szívvel-lélekkel és alázatosan kérlek, ments meg önmagamtól és a velem ellentétes idegen akaratától. Arra is kérlek, hogy mérhetetlen nagy szálnalmadban ne légy túlságosan szigorú, hanem légy enyhe velem szemben elhatározásodban. Ne sujts nehéz megpróbáltatásokkal, melyeket csak a szentek tudnak elviselni. Légy irgalmas gyengeségemmel és kérve kérlek, ha szabad, vezess nyugodt, biztos úton a mennyek felé. Azonban mindent Reád

bízok, szeretett Megváltóm, nem alkudozom: — de ha még nagyobb megpróbáltatásokkal akarsz sújtani, adj még több kegyelmet! Árassz el erőddel és vigaszoddal, csapásaid ne okozzák halálomat, hanem szolgáljanak üdvömre, az életre.

3.

Urunk búcsúja apostolaitól.

Imádlak, Uram, apostolaid körében, kiket feltámadásod után negyven napig meglátogattál és irányítottál. Az idő akkor oly áldott, ünnepélyes és a világ zajától teljesen mentes volt. Oly jó volt Veled lenni, hogy mikor elteltek a napok, az apostolok azt hitték, még alig kezdődtek meg. Milyen hamar repülhetett el ez az első húsvéti időszak. Talán észre sem vették, mikor végére ért. Semmiképen sem gondoltak szívesen a végre, teljesen betöltötte őket a jelen perc öröme! Ó, a vigasz milyen ideje volt ez! Milyen ellentét ahhoz képest, ami éppen akkortájt történt! Ez volt földi létük legboldogabb ideje: az emberek szóbeszédétől és kíváncsi tekintetétől távol, a mennyei élet előre megízlése. Feltámadott Megváltóm, boldogok voltak világosságodban és ki is használták ezeket a napokat elmélkedésre és imádásra!

Te, Uram, azonban jobban tudtad mit jelent ez az idő és mi vár rájuk. Ők azt remélték és kívánták, hogy a béke csendje soha véget ne érjen és még boldogabb kövesse. Te azonban örök bölcseségedben tudtad, hogy hasznos és szükséges rájuk nézve a harc és szenvedés vállalása, mert általa magasztosabb boldogsághoz jutnak. Ha el nem hagyod őket, a Vigasztaló sem jöhetett volna el hoz-

zájuk. Elhagyta őket, mert tudta, hogy szomorúsággal teljes hiányodban többet nyernek, mint észlelhető jelenlétben. Imádlak Atya, mert Fiadat és a Szentlelket elküldötted és Titeket azért imádlak Fiú és Szentlélek, mert küldetéseket akartátok.

Istenem, ne engedd elfelejtenem soha, hogy idelelni a földön a vigasz perce csak pihenés és nem állandó állapot. A földön ez nem állandó, csak az Égben. Idelelni csak arra adta, hogy újabb eseményekre és szenvedésekre előkészítsenek. Uram, részesíts néha-néha legalább ilyen vigasztalásban. Árasz el jelenléted édességével, ennek segítségével nem lankadok el az úton. Különben nagy gyengeségem folytán megtörténhet, hogy szolgálatodat terhesnek találom, elhagyom az imádságot és elmélkedést, kiszáradt lélekkel végzem napi teendőimet és kísértésbe esem ezeket csak a bennük rejlő örömeért véghez vinni és nem a Te kedvedért. Add időnként isteni vigasztalat, de ne engedd, hogy abban pihenjek. Hadd használjam fel arra, amire szántad. Ha vigasztalat visszavonod, ne engedd, hogy sértődött és levert legyek, hanem fordítsam gondolataimat és vágyamat az Ég felé!

4.

Isten útjai nem a mi útjaink.

„Mert így szóltam hozzátok, szomorúság szállta meg szíveteket, de én az igazat mondom: rátok nézve jó, hogy elmegegyek.”

Isteni Megváltó, imádom végtelen bölcsességedet. Látja, amit mi nem látunk, és mindent a legjobban elrendez. Midőn megmondtad apostolaidnak, hogy elmész tőlük, megrémültek, mintha úgyszólván bizalmukat csunyán kijátszottad volna. Úgy tűnt fel,

hogyan szemrehányásokkal akarnak illetni: Nem hagyunk-e el mindent miattad. Hazát és otthont, családot, rokonságot, apát és anyát, asszonyt és gyereket, barátot és szomszédot, lemondunk hivatásról és szokásainkról, csak hogy kövessünk! Nem szakítottunk-e a világgal és nem haltunk-e meg számára, csak azért, hogy örökre egyesüljünk Veled és Érted éljünk? És most elhagysz minket, azt mondd! Okos dolog-e ez és igazságos? Így tartod meg ígéretedet? Azért egyeztünk meg? Uram, imádunk, de egészen megzavarodtunk és nem tudjuk, mit mondjunk.

És mégis, Isten egyedül igaz, míg minden ember hazug. Bár csak diadalmaskodnék isteni szavad szellemünkben a látszat minden okfejtése és rábeszélőképessége felett! Hit és nem a szemlélet kell, hogy vezessen bennünket. Te igazolva vagy, még ha az emberek meg is vádolnak, ügyed diadalmaskodik, még ha elbukás is fenyegeti! Téged igazán bírni azt jelenti, hogy Téged vesztünk el legelőször. Elsősorban az embernek szüksége van belső, láthatatlan, személyes segítségre és nem külső vezetőre, bármily hasznos is legyen az. Te az embert nem csak felületesen, hanem gyökerében akartad meggyógyítani; nemcsak arculatát akartad megváltoztatni, hanem szívét megújítani és a rossz minden gyökerét kiásni és megsemmisíteni. Lelkét akartad meglátogatni, azért testileg elhagytad, hogy lélekben újra eljöhesz hozzá. Azért nem maradtál apostolaidal, mint földi vándorlásod idején, de lelked elment közéjük, hogy a Paraklétos hatalmával sokkal bensőbb közösségben örökre velük maradj.

XIII. A MENNYBEMENETEL.

1.

Fölszálla!

Követlek, Uram! Mennybe való felmenetelednél szív és lélek veled emelkedik. Ennél nagyobb diadal még nem volt. Betlehemben mint kis gyermek a mi emberi alakunkban jelentél meg. Ez a test a legboldogabb Szűz méhéből származott, nem létezett, míg kezed munkájával nem alkottad. Lelked is új alkotása volt mindenhatóságodnak, midőn a szent méhbe bementél. Isteni lényed tiszta hajléka, tested és lelked a földön csak akkor kezdett létezni. Ebből áll a diadal, a föld most felemelkedik a mennyhez. Látom testedet, mely a kereszten függött, szegektől átfúrt két kezedet és lábadat, látom átszúrt oldaladat felemelkedni. Megkínzott tested ég felé emelkedik, az angyalok Feléd ujjonganak. A boldog lelkek ezrei, kik a mennyet megtöltik, szétozlanak, mint a tenger habjai és egy „via triumphalis“-t alkotnak. Megnyílnak az isteni paloták; a kerubok, kik a bukott emberek előtt lángoló pallossal védik a mennyek bejáratát, mély tisztelettel hajolnak meg Előtted és ragyogó bevonulásod előtt. Ó dicső nap!

Az apostolok most már érezték, hogy valóban Ő volt, bármennyire félreértették azelőtt. Mielőtt eljött, féltek a naptól és csak a nagy elszakadás fájdalmát tudták átérezni. De midőn Ő elment, az Evangélium szerint „nagy örömmel“ tértek vissza

Jeruzsálemben. Most értették meg a diadal értelmét, de a maguk gyöngeségét is, midőn az ellen tiltakoztak, hogy Uruk és Mesterük, üdvösségük dicsőséges feje, az egész emberiség vezetője és fejedelme magasztos művének koronáját megkapja. Ez volt a megváltott ember diadala, a megváltás befejezése, a végső felvonás. Ez koronázta meg a művet, az ember most már valóban a mennyekben van, megkapta örökségét! A bűnös emberiségnek az örök Ige személyében egyik gyermeke, saját teste és vére van odafenn az égben. Milyen csodálatos eljegyzése földnek és mennynek! Fájdalommal kezdődött és hosszú, titokzatos munkával készülődött az örök lakodalom. Születés és házasság összetartozik, azért az ember újjászületik, midőn az emberfia a mennyekbe bevonul.

Istenem, reméljük, kegyelmed segítségével a testben követni fogunk. Ruhád szegélyébe kapaszkodunk, midőn a magasba emelkedel, mert magunk nem tudunk a földről felemelkedni. Milyen nagy öröm lesz az, ha egykor Veled a mennyekbe kerülünk! Milyen kimondhatatlan nagy lelkesedés annyi szenvedéssel teljes év után! Te vagy egyedül erős! Megfogtál kezemnél fogva, akaratod szerint vezettél és azután dicsőségedbe magadhoz vettél. Mi van a mennyekben Rajtad kívül és mit akarok a földön Nélküled? Testem és szívem epekedik, Te vagy szívem Istene és örök ideig tartó örökségem.

A mennyekbe menni annyit jelent, mint Istenhez, az egyedülvalóhoz és egyedül üdvözítőhöz menni. Ott tökéletes az öröm, semmi más és senki sem üdvözölhet, aki nem fürdött isteni lényed szemléletében, nem rejtőzött és nem olvadt teljesen bele. Minden szent teremtmény csak a legfelsőbb lény ruházata, melyet magára öltött örökre és egyedül-

álló fényében ragyog. Rengeteg sok dolog van a világon és mindegyik csak saját magának közép-pontja. Odafenn azonban csak egy név van: Isten, ez az igazi természetfölötti élet. Ha ideleonn igaz életet akarok élni és az örök természetfölötti életet odafenn a mennyekben el akarom érni, csak egy a teendőm: Istennek gondolatában élni. Taníts meg erre, Uram, add kegyelmedet, annak segítségével gyakoroljam, hogy értelmemet, érzelmeimet, kívánságaimat, reményeimet és célokat csak szereteted vezesse és hassa át, csak a Te nézésedbe merüljenek el, az foglalja el őket.

Odafenn csak egy név és csak egy gondolat van, ideleonn sok. A földi életben számtalan dolgot, munkát, célt, mulatságot hajszolunk és végül a halál mindent befejez. Ideleonn a földön még a jó sem vezet a mennybe, mert gyökere romlott és a használatban elmállik, mert önmagában nincs állandósága és tartása. Lesüllyed a rosszhoz, mielőtt jól végezne, sőt mielőtt még elkezdett volna jónak lenni. Legjobb esetben hiúságok hiúsága, ha nem valami rosszabb, mert rendszerint a valóságos bűn csíráját hordja magában. Mindezt átlátom, Istenem! Tudom, hogy csak Te vagy az igaz, a jó és szép, hogy csak Te elégíthetsz ki ideleonn és hogy csak Te vezethetsz át oda a dicsőségbe. Egyedül Te és rajtad kívül senki más az út, az igazság és az élet. A föld sohasem vezetne az égbe. Te vagy az egyetlen odavezető út! Isten, egyedül Te!

Istenem, kételkedhetem még egy percig is abban, melyik legyen az én általam választott út? Nem kell-e habozás nélkül, azonnal és teljesen mint egyetlen osztályrészemet fogadnom Téged? Hová menjek máshová. Szavaid az örök életre szólnak. Lejöttél a földre és véghezvitted értem azt, amit

senki más nem tudott volna megtenni. Csak az vezethet a mennybe, aki onnan jön. Honnan vegyem az erőt a magas hegy megmászására? Ha a világot a legjobban is szolgáltam volna és ahogy az emberek mondják, kötelességemet kifogástalanul teljesítettem volna, mit tehet értem a világ és legjobb erői? És ha hivatásomat jól betöltöttem volna is, polgártársaimmal csak jót tettem volna, hírt, nevet és általános közbecsülést is szereztem volna, nagy tetteket vittem volna véghez és ha a történelem egyik nagy embereként is ünnepelnének: — mindez a mennyekbe fog-e vezetni? Azért csak Téged választalak egyedül örökségemnek, hisz csak Te élsz és soha meg nem halsz. Minden bálványt eldobok magamtól és teljesen Neked adom át magamat. Kérek azért, Uram, add utasításaidat és vezetésedet, erősíts meg és vegyél karjaid közé.

2.

Szószólónk az Atyánál.

Imádlak, Megváltóm, ki a mennyekbe szálltál fel és ott közvetítőm és szószólóm lettél. A minden-ség uránál van egy szószólóm! Idelenn a földön fontos dolog vállalásánál mindig ismerős befolyásos embert keresünk, s ha találunk, nagyon számítunk ígéreteire. Te vagy a Mindenható s egyszersmind a mindenkit szerető. Sok millió ember él e földön és mindannyiukért meghaltál, azonban a Tiedért élsz, kiket a világból magadnak elkülönítettél. Még csodálatosabban élsz választottjaidért. Nevüket kezdedbe írtad, mindig előtted vannak; ismered hányan vannak és belelátsz szívükbe. A világ sorsát szerintük igazítod és ha számuk betelt, itt van a világ vége.

Engem is kiválasztottál és jelenlegi kegyelmedben részesítettél és ezzel ráállítottál a jövődő üdvösség útjára. Nagyon jól tudom, bármi is legyen velem szemben titkos szándékod, egyedül csak az én hibám lesz, ha nevem nem lesz bent az élet könyvében. Nem tudlak felfogni, de meglehetősen ismerem önmagamat, így tudom és egészen bizonyos vagyok ebben. Előnyös terepre helyeztél, a győzelmi díj már majdnem kezemben van. Ha jelenleg az angyalok és szentek társaságában vagyok, segítségükkel elérek annyit, hogy velem való barátságuk örökre megmaradjon velem. A világ népe ilyen viszonyt nagyon ki tud aknázni a maga hasznára. Ha tehát, Istenem, saját anyádat a mi anyánkká is titted, akkor elvárhatok tőle bizonyos családi gondoskodást, hogy ne hagyjon el utolsó órámban. Ha őt és Téged szabad erre kérnem, nem tudnám-e ezáltal a kiválasztottak legcsalhatatlanabb jelét, állhatatosságomat életem végéig megtartani? Egyedül nem tudnám ezt soha megszerezni. Minden eszköz birtokomban van, azok segítségével megkaphatok biztosan mindent, amire szükségem van. Mégis nincs birtokomban, mert idelelnem nem adatott meg a birtoklás biztonsága.

Uram, a lelkiismeretfurdalástól és önmagam iránt érzett kedvetlenségtől kétségbesetten összeroskadok. Felelősség nélkül elhanyagoltam az általam kezembe helyezett eszközöket, mindent a maga menetére hagytam, mintha a kegyelem szükségszerűen, fáradozásom nélkül is az üdvösséghez vezetne. Mit mondjak Neked? Régi szokások rabságában nyögtem, gyenge vagyok, tehetetlen, levert, szegényes és erőtlen. Mintha úgy teremtettek volna, mint az alacsonyrendű állatokat, mert mint azok, földre szegzett arccal járom az élet útját. Csak csuszkalok,

ahelyett, hogy fölemelt fővel járnék és szememet az Égre irányítanám. Add meg, Uram, mert oly nagy szükségem van rá, hogy mély bűnbánatot érezzek számos bocsánatos bűnöm miatt, szolgálatodban való hanyagságom, lustaságom és lanyhaságom miatt. Meg kell vallanom, ezek mind a legbiztosabb jelei annak, hogy nem tartozom kiválasztottaid közé. Ki más ment meg sajátmagamtól, mint Te?

Szent titkaidba, Uram, nem tudok behatolni. Tudom, valóban mindenkiért haltál meg, de mégsem akartad, bár megtehetted volna, hogy mindenki részesüljön a megváltásban. Biztos az egyiknek az vagy, ami a másiknak nem és mégsem vagy igazságtalan. Nem tudom, mi a szándékom velem, de ha irántam tanusított végtelen irgalmad jeleire támaszkodom, melyekkel elárasztottál, akkor remélhetem, hogy azok közé tartozom, kiknek neve az élet könyvébe be van jegyezve. Tudom, biztosan érzem és hiszem, ha valaki elveszti az élet koronáját, az csak önhibájából történik. Kora fiatalságom óta kegyelmed vesz körül. Annyira érdeklődtél irántam, mintha jelentenék számodra valamit és ha elvesztem a mennyek országát, mintha Téged is veszteség ért volna. Ezer kegyes útmutatásoddal felfelé vezetted, közvetlen közeledbe hívtál, házádba és termeidbe bevezetted és saját magaddal tápláltál. Nem szeretsz-e korlátlanul egész a végig igazán, hűségesen és hatásosan? Szent meggyőződésem, igen. Mindig törekszel jót tenni velem és elárasztasz jótéteményeiddel. Ügyszólván várod kéréseimet és akkor bebizonyítod kegyelmed erejét.

Igen, Uram, óhajtod, imádkozzam Hozzád és állandóan figyelsz hangomra. Nincs semmi, amit ne volna szabad Tőled kérnem. Bevallom bűnös hanyagságomat ezzel a nagy kegyelemmel szemben.

Egészen bűnös vagyok, csak játszottam ezzel a legnagyobb kegyelemmel, azzal a hatalommal, hogy a Mindenhatót szájalomra indíthatom. Milyen hanyag vagyok az imádságban és abban, amire szükségem van! Milyen kevéssé gondolok más bajával! Milyen kevéssé gondolok arra, hogy az egész világ, főleg Egyházad bajait és kívánságait Neked előadjam. Milyen lusta vagyok, az élet mindennapi eseményeihez nem kérek különös kegyet és különös segítséget! Milyen keveset imádkoztam másokért! Milyen ritkán kísértem imádságommal munkámat és vállalkozásomat! Nem kértem vezetésedet és áldásodat.

Most azonban, Uram, ki akarom használni az időt. Későn van az, ha az élet véget ér, mert a sírban már nem lehet imádkozni, és a tisztítóhelyen már nem lehet semmiféle érdemet szerezni. Amilyen alacsonyrendű vagyok, époly hatalmas és erős leszek Általad és Szent Atyád és szentjeid segítségével. Ezáltal sokat tehetek egyházadért, a világért és szeretteimért. A lelkek vére ne hulljon fejemre, ne rójjam éltém útját anélkül, hogy Reád gondolkodnék! Engedj mindent színed elé vinnem; bármit teszek, keressem beleegyezésedet és minden cselekedetemet kísérje áldásod. Semmit sem akarok Nélküled tenni, hanem szívemet mindig feléd fordítom. Nem akarom elfelejteni, Te vagy szószólóm a legfelsőbb Úr trónusánál. A napóra a nap felé fordulva követi járását, így igazgassad Te is életutamat. Teljesen kezedbe helyezem magam.

XIV. A VIGASZTALÓ.

1.

A Szentlélek, mindennek élete.

Imádlak, Úristen, örök Parakletos, ki egy-lényegű vagy az Atyával és Fiúval. Imádlak, mint mindennek életét. Általad alkot egészlet és áll fenn az észlelhető világ, ahol minden megfelelő helyén van. Belső törvényeik szerint mozgatod őket és különböző részeit harmonikusan tartod össze. A föld mostani alakját Tőled nyerte és hat „nap” alatt az emberiség lakóhelye lett. Teáltalad nőnek a fák és bokrok és hajtanak gyümölcsöt. Általad követi tavasz a telet és ébred új életre a természet. Az élet tavasszal csodálatosan pompásan és ellenállhatatlanul tör elő, legyőz minden akadályt, a természetnek ez a csodálatos diadala a Te dicsőséges jelenléted. Tőled nyer életet nap-nap után az állatok sokfélesége és Tőled kapják lehelletüket. Az egész teremtett világ élete vagy, a testi emberi és állatvilágé, de leginkább a szellemi világé. Általad, mindenható Parakletos, éneklik a szentek és angyalok dicséreted a mennyben. Te ébreszted fel újra a holt lelkeket, hogy Neked szolgáljanak. Tőled ered minden jó gondolat, kívánság és akarat, minden erő és siker. Általad válnak szentekké a bűnösök. Te erősíted és harcosokat támasztva újítod meg az Anyaszentegyházat. A vértanuk pedig Általad nyerik el pálmájukat.

Te alapítasz új rendeket az Egyházban, újabb

ájtatosságokat honosítasz meg, új vidékek térnek meg a hithez és a régi apostoli tanítás új magyarázatot kap és tovább fejlődik. Dícsérlek és imádlak, Szentlélek, a mindenség uralkodója.

Különösen pedig imádlak mindazért, amit lelkemért tettél. Érzem és tudom — nemcsak mint hittételt, hanem mint személyes tapasztalatot tudom —, Nélküled nem támadhat jó gondolatom, semmi jót nem cselekedhetem. Ha saját erőmből akarok valamit tenni, biztosan nem sikerül. Ezt elég keservesen tapasztaltam. Csak akkor érhetek el valamit, ha lehelleted bennem van. Ha ezt megvonod tőlem, három halálos ellenségem: a bűn, a halál, a Sátán legyőz és földre teper. Nélküled olyan gyenge és teljesen tehetetlen vagyok, mint a víz. Ahogy megszűnsz bennem működni, úgy kezdek elhalványodni, kiaszni és teljesen tönkremenni. Jó kívánságaim, szándékaim, tervem, célom, sikerem, gyakorlataim egyedüli és állandó oka, forrása Te vagy. Semmim sincs, amit nem kaptam volna és most magasztos vigasztaló jelenlétedben kijelentem, semmim sincs, amivel dicsekedhetnék. De van sok, nagyon sok, amin szégyenkezнем kellene.

Milyen enyhe és könyörületes voltál velem, Uram! Kora ifjúságomtól fogva szívembe oltottad az isteni Lélek iránti különös tiszteletet. Kezdetől fogva szolgálatodba fogadtál és öregségemben sem fogsz elhagyni. Fiatalságomban sok jó szándékot ébresztettél fel bennem, magadhoz vonzottál. Nem érdemeimért, hanem szabad akaratodból, túlaradó szeretetből. Teljes biztonsággal abban bizakodom: — továbbra sem fogsz elhagyni, hacsak rettenetes sértést nem követek el ellened. Könyörögve kérek, ments meg ilyen cselekedettől! Ments meg a lánghaságtól és lustaságtól! Inkább mindig több és több

erővel és hatásosan gondolj nyomorúságomra és gyengeségemre, amíg országodba, a mennyekbe elviszel.

2.

A Parakletos: az Egyház élete.

Imádlak, Szentlélek Isten, a legszentebb Szentháromság harmadik személyét, mert itt e bűnös világban a hegyen olyan messzire fénylő világosságot állítottál fel. Te alapítottad az Egyházat, rendezted el és tartottad meg. Állandóan ajándékaidban részesítéd azért, hogy az emberek lássák, hozzá közeledjenek, belépjenek és ott éljenek. Így úgyszólván az eget lehoztad a földre és csodálatos közösséget hoztál létre, ahol az angyalok mint Jákob lét-ráján fel és le járnak. Jelenléted helyreállította a közösséget Isten és emberek között. Megadtad nekik a kegyelem világosságát, amelynek egykor a dicsőség fényébe kell átmennie. Dicsérlek és áldalak határtalan irgalmadért irántunk bűnösök iránt.

Isteni Parakletos, főleg azért imádlak, mert végtelen jóságodban felvettél Egyházadba, természetfeletti mindenhatóságodnak ebbe a művébe. Nem volt jogom a világ minden javát fölülmúló ilyen csodálatos kegyelmet kérni. Sok ember volt, kiknek sokkal jobb volt a természetük az enyémnél, sokkal vonzóbb tulajdonságaik voltak, mint nekem és kevésbé szennyezte be lelküket a bűn: — és ennek ellenére kifürkészhetetlen szeretettől vezetve, mégis engem vettél fel nyájadba. Minden tettetned megvan az oka és tudom jól, elhivatottságom is, emberi fogalmazás szerint, bölcs elhatározás eredménye: de tudom azt is, hogy ennek oka nem bennem van.

Semmit sem tettem ennek elnyeréséért, hanem éppen ellenkezőleg, mindent megtettem ellene. Mindent megtettem, hogy terveidet kereszteljem és azért mindent csak kegyelmednek köszönhetek. Irántam viseltetett érthetetlen szereteted nélkül bűnben és sötétségben élhettem és halhatam volna meg, mindég csak rosszabbá váltam volna, talán még istentagadó lett volna belőlem, talán még meg is gyűlöltem volna az Istent és végül az örök tűzre, a pokolba kerültem volna. Csak a Te diadalmas szereteted őrzött meg ettől. Volt-e istentelenebb ifjúkor, mint az enyémnek egy része volt? Nem ingereltelek-e a végsőkig fel? Harcoltam és küzdöttem erősen, hogy megszabaduljak Tőled. Erősebb voltál azonban nálam és győztél. Szavam sincs már: csak alázattal és imádatlal borulok le a porba szereteted és irgalmad mélysége előtt.

Végül kegyelmed lassan, de biztosan Egyházadba vezetett. Még azt a kegyelmet is adtad, hogy ezt a hivatottságot teljesen kihasználjam és üdvösségemre fordítsam. Vezess és állandóan vigyél végtelen irgalmad forrásához. Lelkem pedig lángoló imádással legyen teli. Vésd mélyen lelkembe szentségeid és parancsaid iránt az igaz szeretetet. Tanítsd meg a megbocsátást, hisz ezt mindig megadod nekem és taníts meg, hogy az oltáron jelenlétedet úgy értékeljem, mint megbecsülhetetlen igazgyöngyöt. Nélküled semmit sem tehetek, Egyházadban és szentségeidben vársz reám. Engedd, azokban találjak mindig támaszt, míg az örök élet dicsőségében kimondhatatlan teljességüket elérik.

3.

A Parakletos: a lélek élete.

A legmélyebb alázattal imádlak, Uram, mert a bűnök terhét magadra vetted, pedig nemhogy hasznot hajtanának Neked, hanem megszenteltségtelenítettek és megsértettek. Szolgája lettél azoknak, kik azt nem kérték és nem érdemelték meg. Imádom ezt az érthetetlen leereszkedést, mivel engem is szolgálni akarsz. Tudom és érzem, saját utamra engedhettél volna akaratom szerint. Teljesíthetted volna vágyamat és meghagyhattad volna jogomat a pokolra és egészen magamra hagyhattál volna. Meghagyhattál volna a Veled való ellenségeskedésben és ami azzal egyenlő, a szellemi halálban. Végül másodszor is örök halált haltam volna és csak magam lettem volna az oka. De Te, örök Atya, jobb voltál hozzám, mint én saját magamhoz. Megadtad kegyelmedet, elárasztottál vele és ennek segítségével élek.

Örök Parakletos, imádlak, mert lelkem világossága és élete vagy. Megelégedhettél volna azzal, hogy külső ösztönzésben, adományban és segítségben részesíts. Így az életbe bevezethettél volna és belső erőd segítségével megtisztíthattál volna, midőn a sötét kapun a másvilágba lépek. Végnélküli szeretetedben kezdettől fogva bevonultál lelkembe, birtokba vetted és templomoddá avattad azt. Kegyelmed által titokzatos módon bennem lakozol és magaddal, az összes angyalokkal és szentekkel csodálatos közösségben egyesítesz. Némelyek véleménye szerint csak kegyelmeddel vagy jelen bennem, pedig bennem vagy örök lényegeddel is és egyéniségem megtartása mellett úgyszólván beléd olvadok. Testemet, ezt a nyomorult földi bur-

kot nemcsak birtokodba vetted, hanem még templo-
moddá is emelted. Ó, csodálatos, félelmetes igazság!
Hiszem és vallom ezt, Istenem, bár megérteni nem
is tudom.

Vétkezhetem-e, ha oly bensőségesen egyesültél
velem? El tudom-e valaha is felejteni, ki van velem
és bennem? El tudom-e kergetni belőlem lelkemnek
ezt a fönséges vendégét a bűnnel? Ez az egyedüli,
ami nem tőle származik és amit épp azért gyűlölnie
és megvetnie kell! Ez a Szentlélek ellen elkövetett
bűn lenne. Kettős biztosíték van bennem a bűn ellen:
elsősorban a félelem annak a megszenteltelenítésé-
től és megbecstelenítésétől, ami valóságos jelenlé-
tedből kifolyólag bennem vagy, továbbá bizalmam
abban, hogy jelenléted tudata megoltalmaz a bűntől.
Ha vétkezem, ó Uram, visszavonulsz és szegény lel-
kem magára marad. Isten mentsen meg ettől! Min-
dent, amivel megajándékoztál, fel fogok használni.
Téged hívlak, ha kísértések vagy megpróbáltatások
érnek. Óvakodni fogok a lustaságtól és lanyhaság-
tól. Kegyelmed segítségével sohasem foglak el-
hagyni.

4.

A Parakletos: a szeretet forrása.

Imádlak Istenség harmadik személye! Te vagy
maga a szeretet, az Atya és Fiú élő szeretete. Szí-
vünkben Te ébresztesz fel minden természetfeletti
szeretetet „Fons, vivus ignis, caritas, élő forrás, tűz,
szeretet.” Pünkösd napján tűz alakjában jöttél le és
tűz maradsz bennünk: — ez kiolvasztja szí-
vünkből a bűn és hiúság salakját s az imádat és
odaadó szeretet lángját gyújtja fel. Egyesítéd a
mennyet a földdel azáltal, hogy megmutatod Isten

természetének dicsőségét, szépségét és örökre megszeretteted velünk osztályrészünket. Imádlak öröktől fogva lángoló tűz, a lelkek életetője, kik csak Általad válnak méltókká a mennyekre.

Isteni Parakletos, felismerem Benned a természetfeletti szeretet okozóját, ez a szeretet ment meg minket egyedül. Az ember természettől fogva vak és keményszívű minden szellemi dologban. Hogyan nyerhetné el önmagától a mennyek országát? Kegyelmed lángja teljesen megújítja és csak ennek segítségével talál örömet abban, ami nem tetszene neki Tenélküled. Te, a mindenható Parakletos, Te vagy magad a teremtő erő, Te vagy a vértanúk ereje és kitartása kínjaik közepette. Te vagy hitvallóid támasza az elrejtett élet egyhangú és alacsony tevékenységében. Te vagy a tűz, ennek segítségével nyerik meg a prédikációk a lelkeket és ezáltal feledkeznek meg a hittérítők önmagukról. A Te segítségeddel ébredünk fel a bűn halálából és cseréljük fel a teremtett világhoz fűzött rabszolgaságunkat a Teremtő tiszta szeretetével. Általad ébresztjük fel magunkban a hit tevékenységét, a reményt, szeretetet és megbánást. Általad élünk a kígyóméreggel telített földön és a járvány mégis megkímél. A Te segítségeddel szenteljük magunkat szent szolgálatodra és teljesítjük magasztos hivatásunkat. Szívünkben meggyújtott tüzed segítségével imádkozunk, elmélkedünk és vezeklünk. Nem élhetnénk, ha elhagynál bennünket éppúgy, mint a nap melege nélkül a test sem élhetne.

Szentséges és megszentelő Uram, ami jó bennem van, csak Tőled ered. Nélküled napról-napra rosszabb lennék, végül ördöggé válnék. Ha a világban egyáltalán különbözök csak valamit is a többiektől, az azért van, mert a világtól elkülönítettél

és szívembe ültetted Istennek szeretetét. Hogy most még annyira különbözöm a szentektől, ez azért van, mert nem könyörgök eléggé esdekelve és állhatatosan kegyelmedért életem minden viszontagságában, és a megadott kegyelmeket nem használom ki kellőképpen. Gyarapítsd bennem a szeretet kegyelmét méltatlanságom ellenére is. Ez mindennél drágább a világon és miatta lemondok mindarról, amit számomra a világ nyujthatna. Ajándékozz meg, Istenem, ezzel a szeretettel, hisz ez az életem.

XV. A SZENT ÁLDOZAT.

1.

A szentmise.

a) Legmélyebb alázattal imádlak, Uram, keresztedért és szenvedésedért, melyet a szentmisében értünk, bűnösökért megújítasz. A szeplőtelen testet a legkegyetlenebb szégyennek és legfájdalmasabb kínoknak tették ki. Levetköztettek, kegyetlenül megkorbácsoltak. Isteni tagjaid úgy reszkettek az ütések alatt, mint a fák a zivatarban. Mikor ekként elbántak Veled, mezítelenül csupaszon, emberek látványosságára a keresztre szegeztek, hadd láthassa mindenki, hogyan reszketsz, hogyan halsz meg. És miért mindez, örök Isten? Milyen érthetetlen mélység van ebben a sorsban? Hisz pusztá szavaddal szenvedés nélkül is megválhattál volna, de Te véred árán akartál visszaváltani. Megölt áldozati bárány, nézlek és vallom: — haláloz az egész világ bűneinek váltságdíja. Hiszem és vallom, Te egyedül tudtál teljes értékű elégtételt nyújtani, mert isteni természeted a szenvedésnek végtelen nagy értéket adott. Ahelyett, hogy amint megérdemeltem volna, hagytál volna tönkremenni, felmagasztosultál a kereszten és magadtól mentél a halálba.

Ilyen áldozatot nem volna szabad sohasem elfelejteni. Nem lehetett az csupán a világtörténelemnek egy múltó eseménye, egyszeri cselekmény, melyet elnyelt az idő, az emberek nem ismerték meg és csak hatásaiban él tovább. Ez az

áldozat rendkívül nagy volt, túlélte az idők múlását és a jelenben élően, állandóan fenn kellett maradnia. Örök mennyei dicsőségébe tértél meg, de azért rettenetes keresztáldozatot a világ végéig megjeleníted. Ezt a hittételt nemcsak azért valljuk, mert szívesen és örömmel fogadjuk el, mivel Urunk és Megváltónk gyengéd szeretetét hirdeti, hanem eszünk is helyesli és elfogadhatónak találja ezt a gondolatot. Magunktól nem is sejtettünk ilyen csodálatos tanítást, de midőn tudomásunkra jutott, megismerjük ezt a tökéletességet, mely a szenvedésre hajlott. Legmélyebb alázattal imádjuk tökéletességédnek ezt az újabb nyilvánulását. Elhagytad, Uram, ugyan már a világot, mégis naponként a szentmisében újra vérontás nélkül feláldoznak. Szenvédést és fájdalmat már nem szenvedhetsz el, mégis újólá és újólá kiteszed magad az emberi méltatlanságnak és korlátoltságnak. Túlárádó módon bizonyítod be az emberiség iránt érzett irgalmaságot, mikor mindennap megalázkodik. Mindenhatóságod ellenére nem vethetél véget a bűnnek, mert nem akartad elvenni az emberek szabadakarátát és azért megalázkódásodnak nincs vége. Így maradsz örökre az áldozó pap.

b) Felajánlom magam, Istenem, mint a köszönet áldozatát. Értem haltál meg és azért egészen Neked adom át magam. Nem vagyok már a magamé. Te visszavásároltál és ezt a vásárt ezentúl saját cselekedeteimmel akarom véglegesíteni; a világtól és ami benne van, belsőleg teljesen el akarok szakadni és a bűntől meg akarok tisztulni. Lemondok még az önmagában ártatlan dologról is, ha az nem Érted van. Lemondok hírnévről, dicsőségről. Erőm csak Benned legyen és Téged dicsérjen. Engedd, hogy elhatározásomat be is váltsam.

2.

A szentáldozás.

Kiben lakhatsz, Istenem? Csak egészen tiszta és szent lelkekben! A bűnösök ugyan elmehetnek Hozzád, de Te magad kihez mehetnél máshoz, mint a megszenteltekhez? Te vagy a szent, a szentek szentje. Midőn a földre jöttél, a boldogságos Szűz szeplőtlen méhében készítetted magadnak méltó szent lakóhelyet. Ő is csak akkor fogadott be, mikor már elkészült rá. Élte legelső idejétől malasztal volt teljes, úgyhogy a bűnt nem is ismerte. Így növekedett évről-évre kegyelemben és érdemekben, addig, amíg leküldted arkangyalodat, hogy isteni anyaságát kihirdesse. Ilyen szentnek kell lennie a legfenségesebb hajléknak. Dícsérem és áldom, Uram, nagy szent mivoltodat.

Istenem, hajlékodnak szentnek kell lennie és mégis nálam is óhajtasz lakni! Földi alakban, ugyanabban a testben és vérben akarsz hozzám jönni, mint amilyent Máriától nyertél! Eljössz hozzám, Istenem, és reám tekintesz, habár én nem nézhetek magamra! Vagyok-e olyan jó, pártatlan és igaz bíró magammal szemben, hogy teljes valóságomban és emberi gyarlóságomban felismerjem magam? Te ellenben ilyen bíró vagy, mindent látsz és mégis eljössz hozzám? Te tudod csak, Uram, milyen igaz, mikor ezeket a szavakat mondom: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj.” Te tudod legjobban, milyen méltatlan az ilyen nagy bűnös magához venni a háromszoros szent Istent, kit a szeráfok reszketve tisztelnek. Elmúlt bűneimnek nemcsak nyomait és sebhelyeit látod, de a mély forradásokat, csonkításokat és az állandó zürzavart is, mit lelkemben okozott. Látod

bennem a számtalan eleven bűnt, ha ezek nem is halálosak, de erőszakosságukkal, bűnös voltukkal és büntetésükkel bennem működnek és ocsmány ruhaként vesznek körül. Ismered rosszhajló kedvteléseimet, ingadozó alapelveimet, szórakozott, csapongó gondolataimat, számos gyengeségemet és gyarlóságomat, és ennek ellenére mégis eljössz! Már most is tudod, milyen kevéssé tartom meg fogadkozásaimat: — és mégis eljössz! Istenem, nem kellene-e fenséged ijesztő fényétől és emésztő tüzétől megsemmisülnöm? De Te tegyél képessé jelenléted elviselésére, hogy úgy ne kelljen szólanom, mint Péternek: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok“.

Egyedül Te adhatsz erőt jelenléted elviselésére. Tisztítsd meg szívemet és lelkemet mindentől, ami már elmúlt, töröld ki belőlem minden rosszra való emlékeztést. Szabadítsd meg lelkemet minden gyengeségtől, betegségtől, ingerlékenységtől. Értessed meg a láthatatlan dolgok valódi értelmét. Engedd, hogy igazán a tettekben és az élet minden vonatkozásában többre becsüljek, mint bármily földi dolgot és megtanuljam a jövővilágot a mostaninál többre becsülni. Adj bátorságot, de helyes ösztönt is a jó és rossz megkülönböztetésére, minden dologban való alázatosságra? Add, hogy gyengéd, epedő szeretettel törekedjem utánad.

3.

A lélek táplálása.

„Lelkem utánad szomjazik.“

Az egész teremtés Benned él, a táplálékot kellő időben adod neki. „Mindenek szemei Benned bíznak, Uram! A mező állatainak ételt, italt adsz.

Tőled nyerik létüket naponta: — ha megvonnád segítségedet, a semmibe süllyednének. A természet megerősíti ezt az igazságot: — aggodalmas, panaszkodó módon keresi mindazt, amije nincs. Minket, gyermekeidet egész más táplálékkal tartasz fenn. Tudod, hogy rajtad kívül semmit sem elégíthet ki és azért akartál ételünk és italunk lenni. Ó, imádásra méltó titok! Ó, legcsodálatosabb könyörület! Dicsőséges, szép, erős Istenem, tudtad jól, semmi más nem tudja szegény szívünket és halhatatlan lelkünket fenntartani és azért emberi testet és vért vettél magadra, ez az isteni test és vér pedig táplálékunk lett.

Mily félelmetes gondolat! Különböző módon bánasz az emberekkel, de számomra a Te tested és véred, az Isten teste: az egyedüli élet, e nélkül elpusztulnék, — és hátha ez mégis megtörténik, ha velem élek is és talán éppen őmiatta? Hogy merészelhetek Istennel táplálkozni? Tele vagyok aggodalommal és félelemmel: haladok-e vagy hátrafelé lépek? Előre haladok-e igazán, hogy Veled egyesüljek? Midőn magamhoz veszek és számat kinyitom, félelmet és ijedtséget érzek, de mit tehetek mászt? Ki máshoz forduljak? Ki menthet meg, ha Te nem teszed, ki tisztíthat meg rajtad kívül? Csak Te adhatsz erőt az önmegtagadásra és csak Te támaszthatod fel testemet a sírból. Az élet minden bajában azért fordulok Hozzád, nagy félelemmel, de mélységes hittel.

Istenem, Te vagy életem, nélküled elepedek. A pokolban a kárhozott lelkek elepednek a szomjúságtól, mert elvesztettek. Elepednek, mert nem vágytak utánad, természetük legbensejéből fakad e szomjúság. Én azonban más szomjúságra vágyom: — szeretnék új természetet kapni, amely éppen annyira

vágyódik utánad, mint amennyire fél elvesztésedtől. Nemcsak azért jövök el Hozzád, Uram, mert Nélküled szerencsétlen vagyok, vagy mert szükségem van Reád, hanem azért, mert malasztod arra ösztönöz, szeretetedet önmagáért és dicsőségedet és szépségedet önmagában szeressem. Nagy félelemmel, de még nagyobb szeretettel jövök. Ne engedd, hogy valaha is elveszítsem irántad érzett fiatalos és ruganyos szeretetemet, bármennyire is eltelnek az évek és bármennyire megöregszik e szív és terhessé válnak a földi dolgok. Bárcsak kiegészítené kegyelmed természetem gyöngeségét. Segíts, Uram, annál jobban, minél tehetetlenebb vagyok. Minél inkább akar szívem előled elzárkózni, annál tökéletesebbek és szembeötlőbbek legyenek megpróbáltatásaid, annál hatásosabb és sürgetőbb legyen bennem való jelenléted.

XVI. A SZENTSÉGES SZÍV.

Jézus szentséges Szíve, imádlak az Istenség második személyében való egyesülésedben. Mindaz, ami Jézus személyéhez tartozott, az övé, mint Istené is: — épp ezért éppen úgy kell tisztelni és imádni, mint magát Jézust. Az emberi természetet nem úgy vette fel, mintha az valami Tőle különböző, Tőle elválasztható lenne, hanem valóban és tökéletesen természetévé tette, úgy, hogy számunkra az Istenfiának fogalmában örökre benne van. Imádlak, Jézus Szíve, mint magát Jézust, mint az örök Igét az emberi természetben, amivel teljesen egyesült és ahogyan örökre Benned él. Te vagy az emberi alakot öltött Fölségnek a Szíve. Benned imádom a testté lett Emmánuel. Tisztelek getszemani lelki szenvedéseidben, halálfélelemedben, midőn véred minden pórusodból kitört s a földre ömlött. Kiüresítettek a kereszten, mikor teljesen elvéreztél. Halálod után lándzsával megnyitották oldaladat és így megváltásod kimondhatatlan kincsének utolsó maradékait is kifolyatták.

Uram és Megváltóm, imádom szentséges Szívedet, mert az irántunk bűnösök iránt való gyöngéd emberi érzelmeidnek székhelye és forrása. Szeretnednek eszköze és szerve ez a Szív. Értünk dobozott és irántunk vágyódva gyötrődött. Értünk és üdvösségünkért szenvedett. Égett benne a vágy, hogy Isten dicsősége bennünk és általunk megnyilvánuljon. Szíved a csatorna, melyen át dúsgazdag emberi érzéseid és isteni szereteted felénk hömpölygött.

Szentséges Szívedből eredt és árad felénk szüntelenül irántunk érzett nagy és érthetetlen irgalmad, mely Tőled mint Istentől és embertől, teremtetőtől, megváltótól és bírótól származik. Ez az Istenember szeretetének szent jelképe és szentsége! Megmenttéél isteni erőddel és emberi szánalmaddal. Reám öntötted csodálatos véredet!

Jézus szentséges és szeretettel legteljesebb Szíve! Elrejtőzöl a szent Eucharisziában és ebben a száműzetésben napról-napra sóvárogva dobogsz értünk, emberekért. Úgy szólsz most is, mint az utolsó vacsorán: „Desiderio desideravi — nagyon vágytam e vacsorát veletek elfogyasztani.” Teljes szeretetemmél és tiszteletemmél imádlak ezért, érzéseim teljes hevével és mindenekelőtt odaadó és határozott akarattal. Engedd, hogy szívem a Tieddel dobogjon, midőn a szentmisében leszálisz érettünk szenvedni és táplálékunkká lenni. Ha eszlek és iszlok, egyidőre méltatlan hajlékod leszek. Tisztítsd meg szívemet minden földi salaktól, gőgtől és érzékiségtől, nyerseségtől és kegyetlenségtől, minden fonákságtól, rendetlenségtől és lanyhaságtól. Töltsd be úgy szívemet, hogy semmi napi esemény és körülmény meg ne zavarhassa és fel ne dülhassa. Találja meg a békét Irántad érzett félelmében és szeretetében.

XVII. ISTEN VÉGTELEN TÖKÉLETESSEGE.

„Belőle, Általa és Benne van minden.”

Belőle. Imádlak, Istenem, a világon minden létezőnek eredete és forrása. Egykor semmi sem volt Rajtad kívül. Így volt ez hosszú örökkévalóságon át. Egyedül Neked nincs kezdeted, hanem mindig voltál, kezdet nélkül, öröktől fogva, magad által szükség van Reád és így minden tökéletesség Benned és Belőled volt: Világok világa, végtelen mélysége minden nagyságnak és csodálatosnak, szépnek és szentnek, végtelen tökéletességek kincseskamarája, egyszóval: — végtelen egység a kimondhatatlan sokféleségben! Istenem, ez a gondolat felülmúl minden teremtett természetet, annál inkább értelmemet. Nem érek fel odáig, csak a szavakat tudom ismételni és hinni: — de meg nem értem. Ám hinni tudok és tudlak imádni Téged, nagy, jóságos Istenem, a tökéletességek egyetlen forrását. Kegyelmed segítségével teszem azt most és mindörökké.

Általa. Minden lény a teremtés óta csak általad él, mert elhatározásod és teremtő erőd hozta létre. Öröktől fogva, boldogságod közepette, mindenkinek kijelölted megjelenésének óráját. Minden legkisebb anyag a Te műved és megfelel tervednek. Elsősorban is minden lélek csak különleges teremtő erődnek és hivatásodnak köszönheti létét. Öröktől fogva az egyes teremtményt saját egyéniségében figyeled és az összességhez való viszonyában. Engem is örök időktől fogva látsz. Tisztán látod, vajjon elveszem-e

vagy megmenekülök, vajjon életem a mennyekben vagy a pokolban folytatódik? Ó szörnyű gondolat! Istenem, adj erőt e gondolat elviselésére, nehogy a Reád gondolás megzavarjon engem. Te vezess örök üdvömhöz!

Benne. Tudom és hiszem, minden Benned él. A teremtett világban minden élőlény, minden kiváltság, öröm és minden szerencse egészen a Tied! Minden, ami a dolgokban jó, csak azért lehetséges, mert elmerülnek tökéletességed végtelen tengerében. A látható világ minden szépsége és fönsége a Te visszavert fényed, vagy jobban mondva árnyékod, tulajdonságaid teremtő formában való műve és megnyilvánulása. Minden, ami a tehetségben vagy lángészben bámulatra méltó, csak gyenge fénye örök időktől fogva létező szellemednek. Bármilyen jót is cselekszünk, nemcsak a Te segítségével történhetik, hanem isteni mintaképed utánzata. Istenem, látlak-e vajjon egy napon? Milyen látvány hasonlítható ehhez a nagyszerű látáshoz? Valóban látni fogom-e a kegyelem forrását, amely megkönnyít, erősít és vigasztal? Tőled vagyok, Általad lettem és csak Benned élek: — azért engedd, Istenem, hogy visszatérjek Hozzád és mindörökön örökké Veled legyek.

XVIII. ISTEN MINDENTUDÁSA.

„Minden tisztán és nyíltan van szeme előtt,
minden teremtmény láthatóan áll színe előtt.”

Imádlak, mint a mindent látó Istent. Tudásod más és magasabbrendű, mint a teremtett lényeké. Mi érzékeink és elménk segítségével ismerjük fel a dolgot és csak nagyon ritkán más módon. Tudásod nemcsak terjedelménél, hanem természeténél és tulajdonságainál fogva is egész más. Az angyalok tudása a Tiedhez hasonlítva csak tudatlanság. Az emberi lélek, melyet megtestesülésedkor felvettél, a teremtéskor mindazon megismerés birtokában volt, amit az emberi természet csak felfogni tud, ez azonban csak szerény vízcsepp mindent bevilágító értelmeknek és tudásodnak óceánjában.

Lehetséges lett volna ez másképp? Öröktől fogva önmagadtól vagy, és boldogságod önmagad felismerése és szemlélése volt. Az Atya a Fiában nézte önmagát és megszerette önmagát és Fiát a Szentlélekben. Épp úgy a Fiú és Szentlélek az Atyában ismeri és szereti magát: ez a végtelen megértés és a végtelennek a szeretete. Felismered tökéletesen lényedet és ugyanakkor felismertél mindent, ami benne és általa létezik, az egész mindenséget határtalan végtelenségében, sokféleségében, szépséges fönségében. Ez mind véges és határolt, Te azonban a végtelen Isten vagy és önfelismerésedben a mindenséget teljes terjedelmében, mélységében és sokféleségében felfogod.

Nagy Isten, ezt mind jelenleg magadban látod, hisz a Te műved. Tisztán látsz, minden legkisebb

részt önmagában és összefüggéseiben. A szellemet épp oly tökéletesen fogod fel, mint az anyagot. Minden egyes lélek gondolatait és szándékait oly tökéletesen ismered, mintha e földtekén csak egy lélek lenne. Engem is lelkem legmélyéig ismeresz, multam, jelenem és jövőm mint egész áll szellemed előtt. Lelkem leggyöngébb rezdüléseit is meglátod, melyek felébrednek, eltűnnek és már meg is szűnnek létezni. A test és lélek minden mozzanata, akár cselekedet legyen az vagy csak gondolat, tisztán tárul ki előtted a kezdet kezdetétől a végéig, minden még legtávolabbi következményeivel együtt. Tudod jól, mi lesz a végem. Élénken áll előtted az óra, midőn bírói széked elé kell állnom. Milyen súlyos gondolat: — az örök bíró előtt állani! És mégis nélküle nem élhetek, hisz legnagyobb támaszom a tudat, hogy örökké belelátsz szívembe. Uram, add meg a vallási élet véres komolyságát, hisz mindig csak erre vágytam. Hass oda, hogy ne kelljen soha ezt a tekintetet kikerülnöm, ismerjem meg már most is és alakíts teljesen tetszésedre. Taníts meg, hogy szeresselek mindig jobban és jobban: — akkor békében élhetek és nem félek Tőled.

XIX. ISTEN GONDVISELÉSE.

Imádlak, Istenem, mert teremtésednek kifejlődésére célt és irányt szabtal. Mindent bizonyos célból teremtettél és oda irányítod. Az ember célja: hogy Téged szolgáljon, Neked hódoljon, és így saját üdvösségét elérje: a test és lélek boldog örökkévalóságát jelenlétedben. Erre a célra alkottál mindent; mégpedig minden ember részére. Tekinteted és kezed épp úgy van rajtunk, mint anyagi teremtéseden. Minden élőlényt megtartasz egész tevékenységében, hogy célját elérhesse. Minden rovar és féreg erődből él, addig, míg kiszabtad neki. Minden bűnös, minden pogány, minden gúnyolódó és istentagadó csak Általad él, hogy vezekeljen. Minden teremtményeddel irgalmas és gyengéd vagy, mintha csak egyedül volna a világon. Minden dolgot egyúttal egyénenként is nézel: és ebben a halandó világban mind egyiket szereted és mindegyiket isteni tulajdonságaid teljességével segíted, mintha atyaként örködnöd kellene felette és szeretetét meg kellene szolgálnod. Istenem, milyen szívesen nézlek és imádlak, mindenütt és mindenkor, mint minden dolog csodálatos mesterét.

Gondviselésed minden parancsa legtisztább szeretetből fakad. Ha szenvedést mérsz reánk, ez szeretetből történik, hisz e világnak bajait vagy teremtményeidnek javára rendelted, vagy a rossz elkerülhetetlen következményei, amit mi okoztunk és nem az Isten. De Te még a rosszat is jóra fordítod. Bánatot zúdítasz az emberre, hogy megbánást ébressz fel

bennük és visszafordulásra kényszerítsed, erényeiket gyarapítsad és hogy a jövőben elérjenek Téged, a legfőbb jót. Semmi sincs hiába, hanem mindennek megvan a kegyelemmel teljes célja. Még haragodban és büntetésedben sem feledkezel meg irgalmadról. Igazságod irgalommá változik, még a bűnbánatot nem érző bűnössel szemben is, megvéded a többieket a velük való érintkezéstől, vagy figyelmezteted őket. Erős, megingathatatlan hittel hirdetem, Uram, a Gondviselés bölcsességét és jóságát a kifürkészhetetlen elhatározásokban és érthetetlen sorokban, melyeket egyesekre és népekre mérsz.

Életem a reám, méltatlanra pazarolt kegyelmeknek és irgalomnak láncolata. Tulajdonképpen nem is hinnem kell a Gondviselésben, hiszen régóta tapasztalom, hogy vezetsz engem és hogyan vezetsz. Évről-évre vezettél és utamból minden veszélyt elhárítottál, meggyógyítottál, megerősítettél, lelkesítettél, vezettél és elviseltél. Ne hagyj most sem el, ahogy erőim fogynak. Ezt nem teszed meg, hisz mindig csak Reád támaszkodtam. Bűneim ellenére hűséges leszel hozzám mindhalálig, hacsak én is az leszek. Karodban megpihenhetek, öledbe hajthatom fejemet. Add és gyarapítsd naponta irántad érzett mélységes hűségemet, kettőnk között lévő bensőséges köteléket, legmélyebb bizonyosságom zálogát, hogy engem, gyermekeid legnyomorultabbját nem hagysz el soha.

XX. ISTEN MINDEN A MINDEN- BEN.

„Isten és mindenki Atyja, ki mindenki felett van, mindenben és mindannyiunkban.”

Isten betölti egymaga az Eget és egyúttal betölt mindent a mindenségben. Örök Isten, vallom ezt az igazságot és imádlak ebben a magasztos és csodálatos titokban. Teremtményeidnek épp ez a boldogsága, hogy egyéniségük elvesztése nélkül elmerülhetnek annak a teljességében, aki mindenek felett van, mindenben és mindannyiunkban. Ha kegyelmed segítségével egykor a mennyekbe juthatok, ott csak Téged foglak látni, mert Benned minden alkotásodat látom és az alkotásodban csak Téged. A földön se láthatok semmit világosság nélkül és a dolgokat a fény visszasugárzásában pillantom meg, így az örök honban Isten dicsősége bevilágítja a szellemeket „és ez a fény a Bárány”. Istenem, imádlak most teljes erőmből (legalább is igyekszem, amennyiben tőlem telik), mint egyetlen, igaz világosságot, mint a lélek életét, amit mindannyian egykor látni és bírnunk remélünk, ha majd az égbe jutunk.

Örök fölfoghatatlan Isten, hiszem és vallom: mérhetetlenül nagyobb, magasztosabb és gazdagabb vagy, mint az egész világegyetem. Nézem a világűr mélységét, melyen a csillagok milliói szétterülnek. Értem, hogyha egy híd az egyik végétől a másikig vezetne, sok millió év kellene, míg keresztül tudnék rajta menni. Szemlélem műveid gazdagságát, változatoságát és ezerféle összetételét, az elemeket, elveket, törvényeket és hatásokat, melyek tökéletességét

eredményezik. Iparkodom öntudatosítani: mennyi módja van megismerésüknek; hányféle tudomány és művészet foglalkozik velük. Ha értelmem nem volna határolt, évszázadok és évezredek kellenének a világ ismeretének teljes megismerésére. Ha pedig minden ismeretet elsajátítottam volna, új, soha sem sejtett nézőpontok és feladatok támadtak volna. A mai végső következtetés a holnap fejlődésének csak kiindulópontja és előfeltétele lenne; mindig jobban és jobban ismerném meg műveid szépségét. Mindig előlről kellene kezdenem. Ha pedig az érzékelhető világon keresztül is hatoltam volna és felszállanék a szellemi világba az angyalokhoz és szentekhez, újra új világok és magasabbrendű csodálatos megismerési módozatok tárulnának fel előttem. És mégis, minden ami a mindenség teljességében, mélységében és magasságában él és működik, csak kicsiny parány nagyságoddal és dicsőségeddel összehasonlítva, amit szentjeid bámulva néznek. Az örökkévalóság lényege: mindig új, állandó, kimeríthetetlen megismerése az igazság és szeretet bőségének, határtalan elmerülés a végtelenségbe és Irántad való teljes odaadás.

Istenem, önismerésed, fölfoghatatlan isteni természeted felismerése örökkévalóságod gyönyörűsége. Önmagad szemlélete az egylényegű Fiúban és Szentlélekben, ahol a Szentháromságban magadat, az egy Istent, látod, alkotja végtelen boldogságodat. Mi vagyok én, Istenem, hogy üdvösséget akarsz adni nekem a Te üdvösséged által. Nemcsak arra méltatsz, hogy lássalak, hanem valóban még saját örömben és üdvösségedben is részesítesz. Ó, készíts elő erre, taníts meg ez után epekedni!

XXI. ISTEN FELFOGHATATLAN TÖKÉLETESSÉG.

Mindenható Isten, minden tökéletesség végtelen teljessége vagy. Öröktől fogva minden ismeret, de még inkább felfogásunkat meghaladó tulajdonság kizárólagos, abszolút és mindent átható forrása és lényege vagy. Itt véget ér értelmem, ha ez a gondolat így reám nehezedik: — azonban erősen és tántoríthatatlanul hiszem ezt az igazságot, habár ez a legsúlyosabb titok. Kitartok mellette, mert jótéteményeid és kegyelmeid megnyilvánulásai magasztos létezésedet és tökéletességedet világosan bizonyítják. Ezt mindig látom és tapasztalom, ezért a kétkedés minden erejével szemben is értelmemben nyilvántartom. Kitartok mellette és oly bensőségesen átérzem ezt a gondolatot, mely értelmes lényem egyrészét alkotja; hiszen egészen erre teremtettek és mintegy erre az alapra építettek fel; az alapot pedig elvetni nem lehet, mert különben összedől a ház: — az én szellemi világom is összeroppanna ezen hit nélkül. Erősen ragaszkodom hozzá, mert lelkiismeretem bensőmben előttem álló tényként fogadja el, olyannyira, hogy éppúgy letagadhatnám saját személyemet, mint az Istent és saját létezésemben való hit minden okát elveszíteném, ha Isten létezését tagadnám. Hiszem, mert Nélküled nem tudnék élni és mert a Veled való közösségtől minden fogalmat felülmúló boldogságot várok. Hiszem, mert félelem támadna bennem, ha ebben a vigasztalan világban segítség és támasz nélkül, egyedül kel

lene élnem. Legfőképpen pedig irántad érzett alázatos szeretetből, — dicsőséged és nagyságod iránt érzett örömből, — Érted, az egyedül magasztos iránt való eltörölhetetlen vágyakozásból: hiszem. Érted hiszem, mert szívesen gondolok Reád és örülök, mert tökéletesen szép és dicsőséggel teljes vagy. Egy Isten van és nincs Hozzá hasonló.

Végtelen nagyságod, tökéletességed és egyedülvalóságod azt a gondolatot ébreszti, ha teremtményeket életre keltesz, végtelen távolságra vagy tőlük. Elváltasz tőlük örök korod: — hisz ők mindannyian egyszer megkezdték az életet; — magasztosságod mindent felülmúl és teljesen különbözik tőlük, illetve teljesen ellentétes vagy velük. Mit adhattál nekik természetedből, hisz az övék annyira másféle? Mi lehetett az övék a Tiedből, vagy mi hathatott rájuk jól, ha csak külsőleg is? Ha Te az emberek boldogsága lehettél, akkor az ember önmagából vagy valamilyen tulajdonság által a ragadozó madarak vagy vadak, a mezőn legelő bárányok vagy a nagy és kis állatok milliárdjainak boldogsága kellene hogy legyen. Az ember nincs annyira magasán az állat felett, mint Te felettünk. Mert mi a teremtmény Hozzád képest? Elszálló lehellet, magasba törő és elillanó füst, színed előtt megsemmisülő nyomorúságos lény. Uram, nincs-e ez ellentétben az értelemmel? Tökéletesből nem származik-e tökéletes? Ha lényed nem tudott második Istent létrehozni, akkor egyáltalán tudtál-e alkotni, nem kellett-e olyan lényeket létrehozni, kik semmiben sem hasonlítanak Reád és így bizonyos értelemben méltatlanok Teremtőjükhöz?

Milyen közösség lehet így közted és köztem? Hozzád viszonyítva nem vagyok-e egyéb, mint egy marék nyomorúság, mint egy a széltől ingatott

nádszál, amely végül letörik és kiszárad. A Te alkotásod vagyok, bűn nélkül teremtettél. Hogy tekinthetsz reám jóindulattal még akkor is, ha az eredeti bűn nélküli állapotban lennék? Hogy láthatod bennem önmagadat, a Teremtő képmását? Hogy lehetséges ez? De Te mondottad, műved jó és az embert saját képmásodra teremtetted. Azért mégis, Istenem, mérhetetlen mélység tátong közöttünk.

XXII. A MAGÁT KÖZLŐ ISTEN.

Uram, tökéletességed olyan, hogy nem lehet mással közölni, de mindeneket megteremtő mindenhatóságod által eiég erős vagy a teremtett lényekkel önmagadat közölni. Mindenható életed nem rombol, hanem életet ad. Mindig ugyanaz maradsz önmagadban, de állandóan erő és jóság sugárizik lényedből és ez átmenve belénk, erőt és jóságot kölcsönöz nekünk is. Nem értem, miként történik ez? Értelmem itt cserbenhagy, de a természet minden tanúsága megerősít, a hit pedig teljes biztonsággal a misztérium igazságára utal. Veled hidalgjuk át a Közted és köztünk lévő tátongó ürt. Az élő Isten egyúttal az életet adó Isten. Minden jó kútforrása, központja és székhelye vagy. Dicsőséged nyomai úgy sugároznak szerte, mint a nap sugarai a természet felett, anélkül, hogy tökéletességedet csökken-tené, vagy magasztos megközelíthetlenségedet sér-tené. Nem tudom, miként lehetséges ez, de így van. Egyedülálló vagy, magasztosan emelkedsz minden teremtett lény fölé, mégis az övék vagy teljesen. Benned léteznek, Belőled részesednek és Beléd olvadnak anélkül, hogy egyéniségüket elvesztenék. Míg természetünk rombadől, lehelleted éltet és kegyelmed segítségével tudjuk elviselni jelenlétedet.

Tégy, Istenem, Hozzád hasonlává, mert nyomorúságos lényem ellenére is olyan nagyon vágyom Hozzád hasonlává lenni. Szelíd tekinteted pihentesd rajtam, kezéd alkotásán, „nehogy gyengeségemben tönkremenjek”. Szabadíts meg velem született gyen-

geségemtől, hisz amire oly nagy szükségem van, az lehetséges is bennem. Erre az egész világ előtt a legmeggyőzőbb tanuságot tetted, midőn természetünket felvetted és magadhoz emelted. Add a csodálatos kegyelmet, hisz ezt olyan nyilvánvalóan ígérted meg és vitted keresztül. Add meg nekem azt, amit az emberi természetnek Jézusban adottál. Segíts, hogy részem legyen isteni természeted minden gazdagságában és tulajdonságaiban, melyek Mária fiában emberek lettek. Befogadóképességem arányában adj a Benned mindannyiunk részére felhalmozott életből, mely az emberek élete. Taníts meg és segíts, hogy úgy éljek, mint az angyalok és szentek, tégy erre méltóvá. Őlj ki belőlem mindent, ami lelketem beteggé teszi: a lustaságot, ingerlékenységet, érzékenységet, minden gyarlóságot és rendellenességet és teljességeddel töltsd be bensőmet. Lehelj reám, ébredjen életre a csontváz. Leheld reám Lelkedet és keltsd életre bennem az akaraterőt és gyujtsd meg a szeretet lángját. Ezt kérve, kérem mindazt, amire szükségem van és amit megadhatasz. Minden kegyelem és ajándék koronája a szeretet. Lelke, csak ott lehet a maga teljességében, ahol mind megvan ez a szépség és dicsőség, minden erény őrzője és minden tisztátalanság megölője. Esdem a szeretet tüzét és ezzel hatásos erőt, kitarthatást és állhatatosságot, minden emberi gyengeség kiirtását kérem és azt az egyszerű kívánságot, hogy Neked akarok tetszeni: ezzel a hit, remény és szeretet mennyei megnyilvánulását kérem. Midőn buzgóságért könyörgök Hozzád, az a vágyam, hogy megszabaduljak minden emberi félelemtől és ne áhítozzam emberi dicséretre. Kérem az imádság ajándékát, hisz az oly édes. Kérem, hogy felismerjem valódi kötelességemet, mely csak égő szeretet-

ből származhatik. Midőn jóságért könyörgök, ugyanakkor szent életért, békéért és örömért, a kerubok ragyogásáért, a szeráfok lángjáért és szentjeid sugárzó dicsőségéért is könyörgök. Ezzel mindazt kérem, amire oly nagy szükségem van és ami minden adományt magában foglal.

Ezeket kérve, ugyanakkor Teutánad epedek, Istenem, semmi más után, csak Utánad, ki teljesen odaadtad magad értünk! Jöjj valóban és lényegedben szívembe, áraszd el szereteted lángjával, azzal, hogy saját magaddal töltöd be. Csak Te elégítheted ki az emberek lelkét, ezt meg is ígérted. Te vagy az élő Fény és állandóan lobog emberek iránti szereteted. Jöjj lelkembe, gyujtsd fel benne szent tüzedet, hogy Hozzád hasonló lehessenek.

XXIII. ISTEN AZ ÖRÖKKÉVALÓ- SÁG EGYETLEN TÁMASZA.

Istenem, hiszem és vallom, a tökéletesség teljessége vagy, ez a nagy bőség tudja a lelket egyedül kielégíteni és boldogítani. Szomorúan tapasztaltam már elég gyakran, semmi földi és teremtett dolog nem tud bennünket állandóan kielégíteni, végül minden unalmas, üres lesz és megúnjuk. Hiába volna enyém minden földi boldogság, végül csak kifárasztana, egyhangú és hiábavaló lenne. Ha a vízőzön előtti életet minden földi kincs birtokában Nélküled kellett volna leélnem, végtelenül szerencsétlen lettem volna. Végül is eszemet vesztettem volna és unalmamban életemnek sajátkezűleg vettem volna véget. Ha nem tudtam volna Veled, Istenem, érintkezni, úgy éreztem volna magam, mintha magános börtönben ülnék, magamra hagyva, társak és barátok nélkül. Te, egyedül, Véghetetlen, vagy örökké új, az Első és az Utolsó, a Napok Öregje.

Mivel örökké öreg és örökké fiatal vagy, azért vagy az örökkévalóság tápláléka. Örökké kell élnem, nemcsak ideig-óráig és semmi hatalmam sincs létem felett, nem pusztíthatom el, ha még istentelen módra kívánnám is. Akaratom ellenére is értelemmel és tudatosan kell élnem. Nélküled azonban az örökkévalóság véget nem érő szenvedés lenne. Egyedül Te tarthatsz fenn és Te lehetsz lelkem tápláléka. Egyedül Te vagy kimeríthetetlen és minduntalan felajánlod nekem a megismerés és szeretet

mindig újabb és újabb tárgyait és szempontjait. Millió esztendő múlva sem foglak megismerni, sőt úgy tűnik majd, hogy most kezdem csak megismerésedet. Millió év után Benned ugyanazt a kedvességet és üdeséget fogom megtalálni, sőt még nagyobbat is, és a Benned talált öröm és boldogság mindig újra és újra kezdődik. Így azután az egész örökkévalóságon keresztül gyermek maradok és isteni, véghetetlen természetednek alapvonásait épp csak hogy kezdem fölismerni. Mert minden jónak egyedül Te vagy székhelye és középpontja, egyedüli maradandó ez árnyékvilágban. Mennycsország vagy, kiben az üdvözült lelkek örökké élnek és örökké örvendenek.

Azért, Istenem, osztályrészemül választlak. Már csak tisztán emberi okosságból is, a világtól elfordulva, Téged kell választanom. Elhagyom a világot, azt akarom, hogy enyém légy! Lemondok mindarról, ami csak ígéreteket tud adni, azért, hogy megkapjam azt, ki mindent teljesít. Kihez forduljak, Uram? Vágyom arra, hogy ideleln megjeljelek Téged, éhségemet kielégítsem Veled, Jézusom, aki fel-támadtál és felszálltál a mennyekbe és annak ellenére mégis földön lakó népeddel akarsz élni. Szeme-met Hozzád emelem, várom az élő kenyeret, mely a mennyekből szállott alá! Add meg nekem mindig ezt a kenyeret, semmisítsd meg életemet, mely úgyis hamar elmúlik, ha Te nem is pusztítod el, és telíts meg természetfölötti életeddel, mely nem lát halált mindörökké.

FÜGGELÉK.

Mindennapi imádság az igazság világosságáért.

Istenem, vallom, hogy életem sötétségét meg tudod világítani, sőt egyedül csak Te tudod. Meny nyire vágyom, hogy ez a sötétség megvilágosodjék. Nem tudom, akarod-e ezt, csak azt tudom, hogy ezt megteheted és én meg vágyva vágyom rá. Ez elegendő, hogy könyörögjek érte, hisz nem tiltottad meg, hogy kérjem azt, amire szükségem van. Kegyelmed segítségével megígérem, hogy teljes lélekkel befogadom azt, amit idők folyamán igazságnak megismertem, ha egyáltalán a bizonyosságig eljutok. Kegyelmed segítségével gondosan védekezem az önámítás ellen, ami arra csábíthatna, hogy a természet parancsait kövessem, nem pedig az értelem ítéletét.

A jó halálért.

Uram és Megváltóm, utolsó nehéz órámban szentségeid erejével és vigasztalásod éltető lehelle-tével segíts! Engedd, hogy a feloldozás szavai hangozzanak el felettem, vegyem magamhoz útravalóul testedet és véredet, a megtisztulás fürdőjét. Add, Uram, hogy szent olajjal kenjenek meg és jelöljenek meg, hogy a Tied vagyok és végül törölje el bennem a bűn minden nyomát és büntetését az igazi szeretet és a belőle fakadt bűnbánat. Hajoljon fölém az édes Szűzanya, Mária. Suttogjon vigasztaló szavakat fölöttem őrzőangyalom és mosolyogjanak reám dicsőséges szentjeid. Velük együtt és általuk

könyörgők a kitartás adományáért és azért így haljak meg, mint ahogy élni szeretnék! Hitedben, egyházadban, szolgálatodban és szeretetedben. Amen!

A küszöbön álló halál előtt.

1864 március 13-án, reggel hét órakor.

Ezeket a sorokat közvetlen a halál előtt, a halált várva, írom. A házban és odakinn senki sem sejt ebből semmit, talán csak az orvos. Pillanatnyilag testileg és lelkileg is teljesen jól érzem magam, azért megírom most, amit még meg kell írnom. Nem tudhatom, meddig leszek még erőm teljes birtokában.

Az egy, szent, katolikus és apostoli anyaszentegyházban való hitben halok meg. Bízom abban, hogy Urunk Jézus Krisztus által az Anyaszentegyházra bízott szentségek felvételéhez jól elkészülve és a szentek közösségében fogok meghalni. Mennybemenetelekor Ő maga nyitotta meg a mennyek kapuját és az soha nem fog becsukódni. Remélem, hogy ebben az Egyházban fogok meghalni, melyet az Úr Péterre alapított, hisz ez az Egyház az Ő újólagos eljöveteleig fog tartani.

Lelkemet és testemet felajánlom a szentséges Szentháromságnak, Urunk Jézus, a testté vált Ige kegyelmének és érdemeinek, drága Anyánk, Máriának, Szent Józsefnek, atyámnak, ilyen méltatlan fiúatyjának, Szent Néri Fülöpnek, Keresztelő Szent Jánosnak, védőszentemnek, Szent Henriknek, Athanasiusnak, Szent Nazianzi Gergelynek, Szent Kriosztomnak, Szent Ambrusnak, Szent Péternek, I. Szent Gergely pápának és a nagy Szent Pál apostolnak; végül kedves szent őrangyalomnak és minden mennyben élő angyalnak és szentnek.

Imádkozom Istenhez, hozzon össze mindany-

nyiunkat a mennyben és egyesüljünk mind a szentek lábainál. Épp így szeretnék könyörögni tévelygő testvéreimért, mint az, aki az eltévelyedett báránycát keresi, hogy haláluk előtt Isten kegyelmével leljék meg az igazságot és a békét. J. H. N.

Irtam a halálra várva.

1870 július 23-án és kiegészítettem
1881 február 13-án.

Szívvel-lélekkel arra vágyom, hogy szeretett Ambrus páterem kriptájában temessenek el. Ez utolsó határozott kívánságom.

Ha a kolostorra a már elhelyezett háromhoz hasonló emléktáblát akarnak elhelyezni, akkor a következő latin felírást szeretném, feltéve, hogy a latin szöveget jónak találják és nem emelnek kifogást ellene: de ne írják fel, ha azok, kiknek ítéletére adok, szkeptikusnak találnák:

JOHANNES HENRICUS NEWMAN

ex umbris et imaginibus in veritatem.*

Die 11. 8. A. S. 1890.

Requiescat in pace!

Egyedüli nehézség Szent Pálnak zsidókhöz írt levelében van, (X. 1.) mert ott az „umbra” a Törvényre vonatkozik; — de ha sok szempontban mi meg is kapjuk az igazság képét, mégis sok a homály benne, például a szentséges Szentháromság tanában.

U. i. o. gl. D.

* A látszat- és árnyékvilágból a valóságba.

TARTALOM.

	Oldal
Bevezetés	3
I. A Teremtő Isten	20
1. Mindenki saját útján halad... .. .	20
2. Rendeltetésem?	21
3. A Teremtő szeret engem!	23
II. A Megváltó Isten	25
1. Urunk lelki szenvedései	25
2. Az Úr lemond az emberi részvétről	30
3. Urunk testi szenvedései	40
4. Bevégeztetett	44
III. Isten és a lélek	46
1. Isten a lélek boldogsága	46
2. Krisztus a múltban, a jelenben és mind- örökké ugyanaz	48
3. A szeretet ténye	49
IV. A bűn	52
1. „Ellened vétkeztem egyedül”	52
2. Folytatás	54
3. A bűn hatásai	55
4. A bűn gonosz volta	57
5. A bűn ocsmánysága	59
6. A bűn rabszolgasága	60
7. Minden bűnnek megvan a büntetése	62
V. A kereszt hatalma	64
VI. A feltámadás	66
1. A feltámadás	66
2. Egyedül az Isten	68
3. Jézusi türelem	70

	Oldal
VII. Isten velünk	72
1. A lélek bizalmasa.. .. .	72
2. Jézus, az elrejtett Isten	74
3. Jézus, a lélek világossága	76
VIII. A mindenkit kielégítő Isten	79
IX. Az egyedül változatlan Isten	81
X. Isten a merő szeretet	84
XI. Isten a szentek szentje	86
XII. A negyvennapos tanítás	88
1. Isten birodalma	88
2. Megnyugvás Isten szent akaratában	90
3. Urunk búcsúja apostolaitól	92
4. Isten útjai nem a mi útjaink	93
XIII. A mennybemenetel	95
1. Fölszálla	95
2. Szószólónk az Atyánál	98
XIV. A Vigasztaló	102
1. A Szentlélek, mindennek élete.. .. .	102
2. A Parakletos: az Egyház élete	104
3. A Parakletos: a lélek élete	106
4. A Parakletos: a szeretet forrása	107
XV. A szent áldozat	110
1. A szentmise	110
2. A szentáldozás	112
3. A lélek táplálása	113
XVI. A Szentséges Szív	116
XVII. Isten végtelen tökéletessége	118
XVIII. Isten mindentudása	120
XIX. Isten Gondviselése	122
XX. Isten minden a mindenben	124
XXI. Isten felfoghatatlan tökéletesség	126
XXII. A magát közlő Isten	129
XXIII. Isten az örökkévalóság egyetlen támasza	132

	Oldal
Függelék	134
Mindennapi imádság az igazság világosságaért ..	134
A jó halálért	134
A küszöbön álló halál előtt	135
Írtam a halálra várva	136

Dicsőség
az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek
miképen volt kezdetben,
van most,
lesz mindig,
mindöröktől mindörökké. Amen.

